

1300 Ft

Elejtés helye:
Gemenc Zrt.
Zöldhegyi kerület
Időpontja:
2007.szeptember 1.
Súly: 14,30 kg
261,21 CIC

2008

VADÁSZÉVKÖNYV

VADÁSZÉVKÖNYV

2008

KAMARAI TAGOK
RÉSZÉRE
TÉRÍTÉSMENTES

Biztosítási szolgáltatások

Az OTP Garancia Biztosító
a magyar vadászok hivatalos biztosítója

OTP Garancia Biztosító Zrt. • www.garancia.hu

 otp Garancia

H-5600 Békéscsaba, Illésházi u. 18.
☎ 66/444-391, Fax: 66/546-370
Mob.: 30/965-8327, 30/953-2299
E-mail: kozpont@trezor.hu

„DIANA” FEGYVERSZEKRENYEK:
5,7 és 10 db fegyver tárolására

A rendőrség ajánlásával

Áraink az Áfa-t tartalmazzák!

34.800,-

Lőszertartók több
méretben

1.980,-

79.800,-

30.000 FT FELETTI
VÁSÁRLÁS ESETÉN
INGYENES
HÁZHOZZÁLLÍTÁS
AZ ORSZÁG EGÉSZ TERÜLETÉN!!!

92.800,-

Csizmafogas

2.980,-

Fegyverkazetta

4.900,-

Naplótartó

5.980,-

„A vadászat szenvedély, a fegyvertartás felelősség!”

Áraink 2008. április 30-ig érvényesek!

www.trezor.hu

2008. ÉVI
VADÁSZÉVKÖNYV

VADÁSZÉVKÖNYV

2008

KEZÜNKBEN A JÖVŐNK

DÉNES NATUR MŰHELY KIADÓ

Felelős szerkesztő:
PECHTOL JÁNOS

A szerkesztőség tagjai:
BÍRÓ GABRIELLA, BLAUMANN ÖDÖN, DÉNES ISTVÁN,
FÁCZÁNYI ÖDÖN, FEISZT OTTÓ, KOVÁCS GÁBOR,
KOVÁCS ZSOLT, MÁROK TAMÁS, TÖRÖK HENRIK

A borító és a naptár rész fotóit
BLAUMANN ÖDÖN
készítette

Lektorálta
GYENGE LÁSZLÓ

ISBN 978-963-9783-05-8
ISSN 1419-4732

Szerkesztőség címe:
1027 Budapest, Medve utca 34-40.
Telefon: 355-6180 / Fax: 375-8378
e-mail: info@omvk.hu

Megjelent: 56 000 példányban

2008. ÉVI NAPTÁR

VADÁSZATI IDÉNYEK

Vadászható fajok	Vadászati idő
<i>Nagyvadfajok</i> Gímszarvasbika, golyóra érett – bika selejt, tehén – ünő, borjú Dámbika, golyóra érett – bika selejt – tehén, ünő, borjú Őzbak – suta, gida Muflonkos, muflonjuh, -jerke, -bárány Vaddisznó kan, süldő, malac,* – koca Szikaszarvas bika, -tehén, -ünő, -borjú	szepetember 1.–október 31. szepetember 1.–január 31. szepetember 1.–február 28. október 1.–december 31. október 1.–január 31. október 1.–február 28. április 15.–szepetember 30. október 1.–február 28. szepetember 1.–február 28. egész évben május 1.–január 31. szepetember 1.–december 31.
<i>Apróvadfajok</i> Mezei nyúl Úregi nyúl Fácánkakas – fácányúk* Fogoly* Vetési lúd, Nagylilik* Tökés réce, Csörgő réce, Szárca* Barát-, Kerceréce* Böjti réce Erdei szalonka* Balkáni gerle Örvös galamb	szepetember 1.–december 31. szepetember 1.–január 31. október 1.–február 28. vadászati idény nélkül október 1.–december 31. október 1.–január 31. szepetember 1.–január 31. október 1.–január 31. vadászati idény nélkül március 1.–április 10. augusztus 15.–február 28. augusztus 15.–október 31.
<i>Egyéb apróvadfajok</i> Róka, Pézsmapocok, Nyestkutya, Mosómedve Házi görény, Nyest Borz, Aranyakál Dolmányos varjú, Szarka* Szajkó*	egész évben szepetember 1.–február 28. június 1.–február 28. július 1.–február 28. augusztus 1.–február 28.

* A rendeletben előírt szabályok szerint

Január

Napok	A Nap		A Hold			Napok	A Nap		A Hold		
	kelte	nyugta	kelte	nyugta			kelte	nyugta	kelte	nyugta	
1. Kedd	7.32	16.03	0.48	11.22		17. Csütörtök	7.26	16.22	11.10	2.08	
2. Szerda	7.32	16.04	1.55	11.40		18. Péntek	7.26	16.23	11.47	3.32	
3. Csütörtök	7.32	16.05	3.03	12.01		19. Szombat	7.25	16.25	12.36	4.51	
4. Péntek	7.32	16.06	4.11	12.29		20. Vasárnap	7.24	16.26	13.41	6.00	
5. Szombat	7.32	16.07	5.17	13.04		21. Hétfő	7.23	16.28	14.58	6.53	
6. Vasárnap	7.31	16.08	6.18	13.50		22. Kedd	7.22	16.29	16.20	7.32	○
7. Hétfő	7.31	16.09	7.10	14.48		23. Szerda	7.21	16.31	17.41	8.01	
8. Kedd	7.31	16.10	7.52	15.55	●	24. Csütörtök	7.20	16.32	18.59	8.23	
9. Szerda	7.31	16.11	8.26	17.07		25. Péntek	7.19	16.34	20.12	8.40	
10. Csütörtök	7.30	16.13	8.52	18.23		26. Szombat	7.18	16.35	21.23	8.56	
11. Péntek	7.30	16.14	9.13	19.38		27. Vasárnap	7.17	16.37	22.32	9.11	
12. Szombat	7.29	16.15	9.31	20.53		28. Hétfő	7.16	16.38	23.40	9.27	
13. Vasárnap	7.29	16.17	9.47	22.09		29. Kedd	7.15	16.40	-- --	9.43	
14. Hétfő	7.28	16.18	10.04	23.26		30. Szerda	7.14	16.41	0.48	10.03	☾
15. Kedd	7.28	16.19	10.22	-- --	☾	31. Csütörtök	7.13	16.43	1.56	10.28	
16. Szerda	7.27	16.21	10.43	0.45							

Február

Napok	A Nap		A Hold			Napok	A Nap		A Hold		
	kelte	nyugta	kelte	nyugta			kelte	nyugta	kelte	nyugta	
1. Péntek	7.11	16.44	3.03	11.00		17. Vasárnap	6.47	17.09	12.38	4.47	
2. Szombat	7.10	16.46	4.06	11.41		18. Hétfő	6.46	17.11	13.57	5.30	
3. Vasárnap	7.09	16.47	5.02	12.34		19. Kedd	6.44	17.12	15.17	6.01	
4. Hétfő	7.07	16.49	5.49	13.38		20. Szerda	6.42	17.14	16.36	6.25	
5. Kedd	7.06	16.51	6.25	14.49		21. Csütörtök	6.41	17.16	17.51	6.45	○
6. Szerda	7.05	16.52	6.54	16.05		22. Péntek	6.39	17.17	19.03	7.01	
7. Csütörtök	7.03	16.54	7.17	17.22	●	23. Szombat	6.37	17.19	20.13	7.16	
8. Péntek	7.02	16.55	7.37	18.39		24. Vasárnap	6.35	17.20	21.22	7.32	
9. Szombat	7.00	16.57	7.54	19.56		25. Hétfő	6.33	17.22	22.31	7.48	
10. Vasárnap	6.59	16.58	8.11	21.14		26. Kedd	6.32	17.23	23.40	8.06	
11. Hétfő	6.57	17.00	8.28	22.34		27. Szerda	6.30	17.25	-- --	8.29	
12. Kedd	6.56	17.02	8.49	23.56		28. Csütörtök	6.28	17.26	0.48	8.58	
13. Szerda	6.54	17.03	9.14	-- --		29. Péntek	6.26	17.28	1.53	9.35	☾
14. Csütörtök	6.52	17.05	9.46	1.19	☾						
15. Péntek	6.51	17.06	10.30	2.39							
16. Szombat	6.49	17.08	11.27	3.50							

Március

Napok	A Nap		A Hold			Napok	A Nap		A Hold		
	kelte	nyugta	kelte	nyugta			kelte	nyugta	kelte	nyugta	
1. Szombat	6.24	17.29	2.52	10.22		17. Hétfő	5.53	17.53	13.03	4.04	
2. Vasárnap	6.22	17.31	3.42	11.20		18. Kedd	5.51	17.54	14.20	4.30	
3. Hétfő	6.20	17.32	4.22	12.28		19. Szerda	5.49	17.56	15.35	4.50	
4. Kedd	6.18	17.34	4.54	13.42		20. Csütörtök	5.47	17.57	16.47	5.07	
5. Szerda	6.16	17.35	5.19	14.59		21. Péntek	5.45	17.58	17.57	5.23	☉
6. Csütörtök	6.14	17.37	5.40	16.16		22. Szombat	5.43	18.00	19.06	5.38	
7. Péntek	6.13	17.38	5.59	17.35	●	23. Vasárnap	5.41	18.01	20.15	5.53	
8. Szombat	6.11	17.40	6.16	18.54		24. Hétfő	5.39	18.03	21.24	6.11	
9. Vasárnap	6.09	17.41	6.34	20.16		25. Kedd	5.37	18.04	22.33	6.32	
10. Hétfő	6.07	17.43	6.54	21.40		26. Szerda	5.35	18.06	23.39	6.58	
11. Kedd	6.05	17.44	7.17	23.05		27. Csütörtök	5.32	18.07	-- --	7.32	
12. Szerda	6.03	17.46	7.48	-- --		28. Péntek	5.30	18.08	0.40	8.15	
13. Csütörtök	6.01	17.47	8.28	0.28		29. Szombat	5.28	18.10	1.33	9.08	☾
14. Péntek	5.59	17.48	9.22	1.43	☾	30. Vasárnap	6.26	19.11	3.17	11.11	
15. Szombat	5.57	17.50	10.28	2.44		31. Hétfő	6.24	19.13	3.52	12.20	
16. Vasárnap	5.55	17.51	11.44	3.30							

Április

Napok	A Nap		A Hold			Napok	A Nap		A Hold		
	kelte	nyugta	kelte	nyugta			kelte	nyugta	kelte	nyugta	
1. Kedd	6.22	19.14	4.19	13.34		17. Csütörtök	5.51	19.37	16.46	4.30	
2. Szerda	6.20	19.15	4.42	14.50		18. Péntek	5.50	19.38	17.54	4.45	
3. Csütörtök	6.18	19.17	5.01	16.08		19. Szombat	5.48	19.39	19.02	5.00	
4. Péntek	6.16	19.18	5.19	17.27		20. Vasárnap	5.46	19.41	20.11	5.17	☉
5. Szombat	6.14	19.20	5.37	18.48		21. Hétfő	5.44	19.42	21.20	5.37	
6. Vasárnap	6.12	19.21	5.56	20.13	●	22. Kedd	5.42	19.44	22.27	6.01	
7. Hétfő	6.11	19.23	6.19	21.40		23. Szerda	5.40	19.45	23.30	6.32	
8. Kedd	6.09	19.24	6.47	23.07		24. Csütörtök	5.39	19.46	-- --	7.12	
9. Szerda	6.07	19.25	7.25	-- --		25. Péntek	5.37	19.48	0.26	8.01	
10. Csütörtök	6.05	19.27	8.15	0.28		26. Szombat	5.35	19.49	1.13	9.00	
11. Péntek	6.03	19.28	9.19	1.36		27. Vasárnap	5.34	19.51	1.50	10.06	
12. Szombat	6.01	19.30	10.34	2.28	☾	28. Hétfő	5.32	19.52	2.19	11.17	☾
13. Vasárnap	5.59	19.31	11.52	3.06		29. Kedd	5.30	19.53	2.43	12.30	
14. Hétfő	5.57	19.32	13.10	3.34		30. Szerda	5.29	19.55	3.03	13.44	
15. Kedd	5.55	19.34	14.25	3.56							
16. Szerda	5.53	19.35	15.36	4.14							

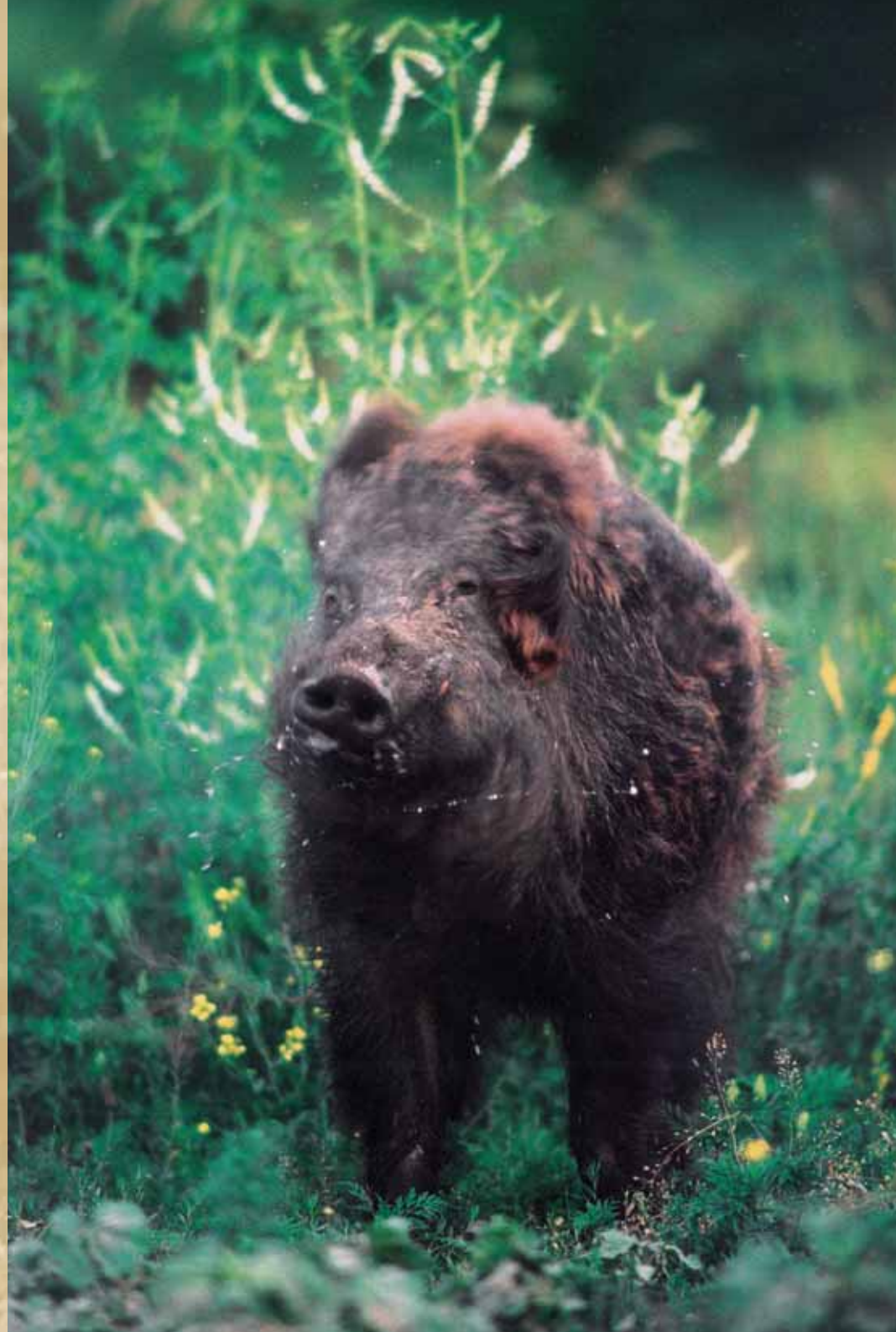
Május

Napok	A Nap		A Hold			Napok	A Nap		A Hold		
	kelte	nyugta	kelte	nyugta			kelte	nyugta	kelte	nyugta	
1. Csütörtök	5.27	19.56	3.21	15.00		17. Szombat	5.04	20.17	18.01	3.24	
2. Péntek	5.25	19.57	3.39	16.18		18. Vasárnap	5.03	20.18	19.10	3.43	
3. Szombat	5.24	19.59	3.57	17.40		19. Hétfő	5.02	20.20	20.17	4.05	
4. Vasárnap	5.22	20.00	4.18	19.06		20. Kedd	5.01	20.21	21.22	4.34	○
5. Hétfő	5.21	20.02	4.44	20.35	●	21. Szerda	5.00	20.22	22.20	5.11	
6. Kedd	5.19	20.03	5.17	22.02		22. Csütörtök	4.59	20.23	23.09	5.57	
7. Szerda	5.18	20.04	6.03	23.19		23. Péntek	4.58	20.24	23.49	6.53	
8. Csütörtök	5.16	20.06	7.04	---		24. Szombat	4.57	20.25	---	7.57	
9. Péntek	5.15	20.07	8.18	0.20		25. Vasárnap	4.56	20.27	0.21	9.06	
10. Szombat	5.13	20.08	9.38	1.04		26. Hétfő	4.55	20.28	0.46	10.17	
11. Vasárnap	5.12	20.10	10.58	1.36		27. Kedd	4.54	20.29	1.07	11.29	
12. Hétfő	5.11	20.11	12.15	2.01	☾	28. Szerda	4.54	20.30	1.25	12.42	☾
13. Kedd	5.09	20.12	13.28	2.20		29. Csütörtök	4.53	20.31	1.42	13.56	
14. Szerda	5.08	20.13	14.38	2.36		30. Péntek	4.52	20.32	1.59	15.13	
15. Csütörtök	5.07	20.15	15.46	2.52		31. Szombat	4.51	20.33	2.18	16.35	
16. Péntek	5.06	20.16	16.54	3.07							

Június

Napok	A Nap		A Hold			Napok	A Nap		A Hold		
	kelte	nyugta	kelte	nyugta			kelte	nyugta	kelte	nyugta	
1. Vasárnap	4.51	20.34	2.41	18.01		17. Kedd	4.46	20.44	20.14	3.10	
2. Hétfő	4.50	20.34	3.10	19.29		18. Szerda	4.46	20.44	21.07	3.54	○
3. Kedd	4.50	20.35	3.49	20.52	●	19. Csütörtök	4.46	20.45	21.50	4.47	
4. Szerda	4.49	20.36	4.43	22.02		20. Péntek	4.47	20.45	22.24	5.49	
5. Csütörtök	4.49	20.37	5.53	22.56		21. Szombat	4.47	20.45	22.50	6.57	
6. Péntek	4.48	20.38	7.13	23.34		22. Vasárnap	4.47	20.45	23.12	8.08	
7. Szombat	4.48	20.38	8.37	---		23. Hétfő	4.47	20.45	23.31	9.19	
8. Vasárnap	4.47	20.39	9.58	0.02		24. Kedd	4.48	20.45	23.48	10.31	
9. Hétfő	4.47	20.40	11.15	0.24		25. Szerda	4.48	20.45	---	11.43	
10. Kedd	4.47	20.41	12.27	0.42		26. Csütörtök	4.48	20.45	0.04	12.57	☾
11. Szerda	4.47	20.41	13.37	0.58		27. Péntek	4.49	20.45	0.22	14.14	
12. Csütörtök	4.46	20.42	14.45	1.13	☾	28. Szombat	4.49	20.45	0.42	15.36	
13. Péntek	4.46	20.42	15.53	1.30		29. Vasárnap	4.50	20.45	1.07	17.00	
14. Szombat	4.46	20.43	17.01	1.48		30. Hétfő	4.50	20.45	1.40	18.24	
15. Vasárnap	4.46	20.43	18.09	2.09							
16. Hétfő	4.46	20.44	19.14	2.36							

Július

Napok	A Nap		A Hold			Napok	A Nap		A Hold		
	kelte	nyugta	kelte	nyugta			kelte	nyugta	kelte	nyugta	
1. Kedd	4.51	20.45	2.25	19.40		17. Csütörtök	5.04	20.35	20.26	3.40	
2. Szerda	4.52	20.44	3.27	20.42		18. Péntek	5.06	20.34	20.55	4.47	○
3. Csütörtök	4.52	20.44	4.43	21.27	●	19. Szombat	5.07	20.33	21.18	5.58	
4. Péntek	4.53	20.44	6.07	22.00		20. Vasárnap	5.08	20.32	21.37	7.10	
5. Szombat	4.54	20.43	7.32	22.25		21. Hétfő	5.09	20.31	21.55	8.22	
6. Vasárnap	4.54	20.43	8.53	22.45		22. Kedd	5.10	20.30	22.11	9.34	
7. Hétfő	4.55	20.42	10.09	23.02		23. Szerda	5.11	20.29	22.28	10.47	
8. Kedd	4.56	20.42	11.22	23.18		24. Csütörtök	5.12	20.28	22.47	12.02	
9. Szerda	4.57	20.41	12.32	23.35		25. Péntek	5.13	20.27	23.09	13.21	☾
10. Csütörtök	4.58	20.41	13.41	23.52	☾	26. Szombat	5.15	20.26	23.38	14.42	
11. Péntek	4.59	20.40	14.50	-- --		27. Vasárnap	5.16	20.24	-- --	16.04	
12. Szombat	4.59	20.39	15.58	0.13		28. Hétfő	5.17	20.23	0.16	17.22	
13. Vasárnap	5.00	20.39	17.05	0.38		29. Kedd	5.18	20.22	1.09	18.28	
14. Hétfő	5.01	20.38	18.07	1.09		30. Szerda	5.20	20.20	2.17	19.19	
15. Kedd	5.02	20.37	19.03	1.50		31. Csütörtök	5.21	20.19	3.37	19.57	
16. Szerda	5.03	20.36	19.49	2.40							

Augusztus

Napok	A Nap		A Hold			Napok	A Nap		A Hold		
	kelte	nyugta	kelte	nyugta			kelte	nyugta	kelte	nyugta	
1. Péntek	5.22	20.18	5.02	20.25	●	17. Vasárnap	5.43	19.52	20.01	6.09	
2. Szombat	5.23	20.16	6.25	20.48		18. Hétfő	5.44	19.50	20.18	7.22	
3. Vasárnap	5.25	20.15	7.45	21.06		19. Kedd	5.46	19.49	20.35	8.36	
4. Hétfő	5.26	20.13	9.01	21.23		20. Szerda	5.47	19.47	20.53	9.52	
5. Kedd	5.27	20.12	10.14	21.39		21. Csütörtök	5.48	19.45	21.14	11.09	
6. Szerda	5.28	20.10	11.25	21.56		22. Péntek	5.50	19.43	21.41	12.30	
7. Csütörtök	5.30	20.09	12.35	22.16		23. Szombat	5.51	19.41	22.15	13.51	
8. Péntek	5.31	20.07	13.44	22.39	☾	24. Vasárnap	5.52	19.39	23.02	15.09	☾
9. Szombat	5.32	20.06	14.52	23.08		25. Hétfő	5.54	19.37	-- --	16.18	
10. Vasárnap	5.34	20.04	15.57	23.45		26. Kedd	5.55	19.36	0.03	17.13	
11. Hétfő	5.35	20.02	16.55	-- --		27. Szerda	5.56	19.34	1.17	17.55	
12. Kedd	5.36	20.01	17.45	0.32		28. Csütörtök	5.58	19.32	2.38	18.26	
13. Szerda	5.38	19.59	18.25	1.28		29. Péntek	5.59	19.30	4.00	18.50	
14. Csütörtök	5.39	19.57	18.57	2.33		30. Szombat	6.00	19.28	5.21	19.10	
15. Péntek	5.40	19.56	19.22	3.43		31. Vasárnap	6.02	19.26	6.38	19.27	
16. Szombat	5.42	19.54	19.43	4.56	○						

Szeptember

Napok	A Nap		A Hold			Napok	A Nap		A Hold		
	kelte	nyugta	kelte	nyugta			kelte	nyugta	kelte	nyugta	
1. Hétfő	6.03	19.24	7.52	19.44		17. Szerda	6.24	18.52	19.20	8.54	
2. Kedd	6.04	19.22	9.05	20.01		18. Csütörtök	6.26	18.50	19.45	10.15	
3. Szerda	6.06	19.20	10.16	20.19		19. Péntek	6.27	18.48	20.17	11.38	
4. Csütörtök	6.07	19.18	11.27	20.41		20. Szombat	6.28	18.45	21.00	12.59	
5. Péntek	6.08	19.16	12.37	21.08		21. Vasárnap	6.30	18.43	21.56	14.11	
6. Szombat	6.10	19.14	13.43	21.42		22. Hétfő	6.31	18.41	23.06	15.10	☾
7. Vasárnap	6.11	19.12	14.44	22.24	☾	23. Kedd	6.32	18.39	---	15.55	
8. Hétfő	6.12	19.10	15.38	23.16		24. Szerda	6.34	18.37	0.24	16.28	
9. Kedd	6.14	19.08	16.21	--		25. Csütörtök	6.35	18.35	1.44	16.54	
10. Szerda	6.15	19.06	16.56	0.18		26. Péntek	6.36	18.33	3.03	17.15	
11. Csütörtök	6.16	19.04	17.24	1.25		27. Szombat	6.38	18.31	4.20	17.33	
12. Péntek	6.18	19.02	17.47	2.37		28. Vasárnap	6.39	18.29	5.34	17.49	
13. Szombat	6.19	19.00	18.06	3.50		29. Hétfő	6.40	18.27	6.46	18.06	●
14. Vasárnap	6.20	18.58	18.24	5.04		30. Kedd	6.42	18.25	7.58	18.24	
15. Hétfő	6.22	18.56	18.41	6.18	○						
16. Kedd	6.23	18.54	18.59	7.35							

Október

Napok	A Nap		A Hold			Napok	A Nap		A Hold		
	kelte	nyugta	kelte	nyugta			kelte	nyugta	kelte	nyugta	
1. Szerda	6.43	18.23	9.09	18.45		17. Péntek	7.06	17.52	18.57	10.41	
2. Csütörtök	6.45	18.21	10.19	19.09		18. Szombat	7.07	17.50	19.50	11.58	
3. Péntek	6.46	18.19	11.28	19.40		19. Vasárnap	7.09	17.48	20.57	13.04	
4. Szombat	6.47	18.17	12.32	20.19		20. Hétfő	7.10	17.47	22.14	13.54	
5. Vasárnap	6.49	18.15	13.28	21.07		21. Kedd	7.12	17.45	23.34	14.30	☾
6. Hétfő	6.50	18.13	14.15	22.05		22. Szerda	7.13	17.43	-- --	14.58	
7. Kedd	6.52	18.11	14.53	23.09	☾	23. Csütörtök	7.15	17.41	0.53	15.20	
8. Szerda	6.53	18.09	15.24	-- --		24. Péntek	7.16	17.40	2.08	15.39	
9. Csütörtök	6.54	18.07	15.48	0.18		25. Szombat	7.18	17.38	3.22	15.55	
10. Péntek	6.56	18.05	16.09	1.29		26. Vasárnap	6.19	16.36	3.33	15.12	
11. Szombat	6.57	18.03	16.27	2.41		27. Hétfő	6.21	16.34	4.44	15.29	
12. Vasárnap	6.59	18.01	16.45	3.55		28. Kedd	6.22	16.33	5.54	15.49	
13. Hétfő	7.00	17.59	17.02	5.11		29. Szerda	6.24	16.31	7.04	16.12	●
14. Kedd	7.01	17.58	17.22	6.29	○	30. Csütörtök	6.25	16.30	8.13	16.41	
15. Szerda	7.03	17.56	17.46	7.51		31. Péntek	6.27	16.28	9.19	17.17	
16. Csütörtök	7.04	17.54	18.16	9.16							

November

Napok	A Nap		A Hold			Napok	A Nap		A Hold		
	kelte	nyugta	kelte	nyugta			kelte	nyugta	kelte	nyugta	
1. Szombat	6.28	16.26	10.18	18.02		17. Hétfő	6.52	16.05	20.19	11.29	
2. Vasárnap	6.30	16.25	11.09	18.56		18. Kedd	6.54	16.04	21.41	12.01	
3. Hétfő	6.31	16.23	11.50	19.57		19. Szerda	6.55	16.03	22.59	12.25	☾
4. Kedd	6.33	16.22	12.23	21.03		20. Csütörtök	6.56	16.03	-- --	12.44	
5. Szerda	6.34	16.20	12.49	22.12		21. Péntek	6.58	16.02	0.13	13.02	
6. Csütörtök	6.36	16.19	13.11	23.22	☾	22. Szombat	6.59	16.01	1.25	13.18	
7. Péntek	6.37	16.18	13.29	-- --		23. Vasárnap	7.01	16.00	2.35	13.35	
8. Szombat	6.39	16.16	13.47	0.33		24. Hétfő	7.02	15.59	3.44	13.54	
9. Vasárnap	6.40	16.15	14.04	1.46		25. Kedd	7.03	15.58	4.54	14.16	
10. Hétfő	6.42	16.14	14.23	3.01		26. Szerda	7.05	15.58	6.03	14.43	
11. Kedd	6.43	16.12	14.45	4.20		27. Csütörtök	7.06	15.57	7.09	15.16	●
12. Szerda	6.45	16.11	15.12	5.44		28. Péntek	7.07	15.56	8.10	15.58	
13. Csütörtök	6.46	16.10	15.48	7.11	○	29. Szombat	7.09	15.56	9.04	16.49	
14. Péntek	6.48	16.09	16.37	8.34		30. Vasárnap	7.10	15.55	9.48	17.49	
15. Szombat	6.49	16.08	17.41	9.48							
16. Vasárnap	6.51	16.07	18.57	10.46							

December

Napok	A Nap		A Hold			Napok	A Nap		A Hold		
	kelte	nyugta	kelte	nyugta			kelte	nyugta	kelte	nyugta	
1. Hétfő	7.11	15.55	10.23	18.53		17. Szerda	7.27	15.54	22.00	10.48	
2. Kedd	7.12	15.55	10.51	20.01		18. Csütörtök	7.27	15.54	23.14	11.07	
3. Szerda	7.13	15.54	11.14	21.09		19. Péntek	7.28	15.55	---	11.24	☾
4. Csütörtök	7.15	15.54	11.33	22.18		20. Szombat	7.29	15.55	0.26	11.41	
5. Péntek	7.16	15.54	11.50	23.27	☾	21. Vasárnap	7.29	15.55	1.36	11.59	
6. Szombat	7.17	15.53	12.07	---		22. Hétfő	7.30	15.56	2.45	12.20	
7. Vasárnap	7.18	15.53	12.24	0.39		23. Kedd	7.30	15.57	3.54	12.45	
8. Hétfő	7.19	15.53	12.44	1.53		24. Szerda	7.30	15.57	5.01	13.16	
9. Kedd	7.20	15.53	13.08	3.12		25. Csütörtök	7.31	15.58	6.04	13.56	
10. Szerda	7.21	15.53	13.38	4.36		26. Péntek	7.31	15.59	7.00	14.44	
11. Csütörtök	7.22	15.53	14.20	6.01		27. Szombat	7.31	15.59	7.47	15.41	●
12. Péntek	7.23	15.53	15.17	7.21	○	28. Vasárnap	7.31	16.00	8.25	16.45	
13. Szombat	7.24	15.53	16.30	8.29		29. Hétfő	7.32	16.01	8.55	17.52	
14. Vasárnap	7.24	15.53	17.53	9.20		30. Kedd	7.32	16.02	9.19	19.00	
15. Hétfő	7.25	15.53	19.18	9.58		31. Szerda	7.32	16.03	9.39	20.08	
16. Kedd	7.26	15.54	20.41	10.26							

TÍZ ÉVES A KAMARA

A vadászati törvény 1996-os elfogadását követően – mely teljesen új alapokra helyezte a vadgazdálkodást és vadászatot – jelentős változás következett be a vadászati érdekképviseletek vonatkozásában is. Európában egyedülállóan 1997-ben, a Parlament elfogadta a vadász kamarai törvényt, amely a hivatás- és sportvadászok önkormányzattal rendelkező közfeladatokat és általános szakmai érdekképviseleti feladatokat ellátó köztestülete kötelező tagsággal. Mellette továbbra is működik az Országos Magyar Vadászati Védőegylet, mely a vadászatra jogosultak érdekképviseleti szövetsége. Akkor – és azóta sokszor, vezetők és egyszerű vadászok sokan feltették a kérdést, miért van szükség két vadászati érdekképviseletre?

Voltak próbálkozások a két szervezet egyesítésére, de miután a Kamara, törvény által létrehozott köztestület, a Védőegylet pedig egy másik törvény által működő egyesület, nem sikerült eredményes egyesítésük.

A legtöbb megyében és országos szinten is felismerték azonban azt a lehetőséget, hogy a két szervezet együttes működtetésével a vadgazdálkodók és vadászok terhei csökkenthetők. Ahol jó az összhang és az együttműködés a kamarai és a szövetségi vezetés között, ott mindkét érdekképviselet munkájának hatékonysága is növekedett a vadászok és a vadászatra jogosultak javára.

A Kamara és a Védőegylet munkája szinte elválaszthatatlan egymástól. Egymást segítik, akár a szakmai iránymutatás, vagy az épp aktuális érdekképviseleti feladatok tekintetében.

Hosszú távon azonban továbbra is cél, hogy az Európai Unió országokhoz hasonlóan, egy erős vadászati érdekképviselet működjön hazánkban is.

A Kamara ez évben ünnepli tíz éves születésnapját. Más kérdés, hogy véletlen, vagy sem, hogy ez a tíz éves időszak szinte teljesen egybeesik az elmúlt haszonbérleti ciklussal.

A Kamara tagságát az elmúlt tíz évben azok a vadászok alkották, akik a gyökeresen megváltozott új vadászati törvény keretei között vadásztak. Tudni kell viszont azt is, hogy az elmúlt tíz évben a tagság jelentősen kicserélődött.

Közben 2003-ban az Alkotmánybíróság döntött, hogy a kamarai tagság csak a hivatásos vadászok számára kötelező. Ennek ellenére a tagság 99%-a kamarai tag maradt.

Az elmúlt tíz évben gyakran elhangzott a kérdés vadász körökben és azon kívül is, hogy mit tesz értünk a Kamara? Ugyanis, az egyszerűbb vadász „lent a végeken” nem érzékeli, hogy vannak vezetőik, akik érdekeiket védik és gyakran tesznek is azért, hogy ők nyugodtan vadászhatnak. Valóban nehéz arról az aprólékos munkáról számot adni, melyet a mindennapokban a törvényelőkészítőkkal, a törvényhozókkal és

különböző szervezetekkel folytatunk azért, hogy stabilan tartani tudjuk pozícióinkat a szakma és a vadászok érdekében.

Sokak csak akkor találkoznak a Kamarával, mikor évente meg kell újítani a vadászjegyet, meg kell kötni a biztosítást és átveszik az Évkönyvet, melyben hasznos információkra lelhetnek. Ezzel már megfelelnek a vadászat feltételeinek és a legtöbbeket csak az érdekli, hol, mikor, mire lehet vadászni és ez milyen anyagi áldozatokkal jár. Lehet, hogy ez így természetes, hisz a vadász vadászni szeretne. De nem árt tudni, hogy a vadászati lehetőséget sok elhivatott szakember több éves kitarató, áldozatos, körültekintő munkája teremti meg. Gondolnak-e erre vadásztársaink, mielőtt meghajlik az ujjuk az elsütő szerkezet billentyűjén! Gondolnak-e arra, hogy hány évig kell táplálni, óvni, védeni azt a nagyvadat, melytől elfogadható trófeát várunk? A Kamara azt szeretné, ha valamennyi tagja igaz vadász lenne és

viselkedésével, megnyilvánulásával kivívná környezeté elismerését, szimpátiáját, hisz valamennyiünkön keresztül ítéli meg a közvélemény ezt a „zöldkalapos” társadalmi réteget.

Valljuk be őszintén, az elmúlt tíz évben e kritériumnak nem sikerült 100%-ban megfelelni. Voltak problémák, amit sok esetben azok a vadászok idéztek elő, akik felelőtlen, vadászhoz nem méltó magatartásukkal hívták fel magukra a figyelmet és nehezítették meg dolgainkat.

A Kamara a következő tíz éves ciklusban célul tűzte ki, hogy szigorítja a vadászképzés folyamatát, a vadásszáválás feltételrendszerét, mert azt szeret-

né, hogy az új vadászgeneráció becsülje természeti értékeinket és a vadászatban maradéktalanul tartsa be a vadászat írott és íratlan szabályait.

Igen, be kell tartani és félre kell tenni azokat a módszereket, amelyek a mindenáron való zsákmányszerzésre irányulnak és kíméletlenül, bírálat nélkül

apasztják vadállományunkat.

Vajon közös erővel, a „sportszerű vadászokkal” összefogva, tudunk-e hatni azokra, akik éjjellátó készülékekkel, infra távcsövekkel, vagy éppen lámpával, reflektorral vadásznak.

Megtudjuk-e velük értetni, hogy ezt már nem vadászatnak hívják!

És sokszor ők kritizálják a Kamara munkáját, pedig az országos és megyei vezetés az ő érdekeiket is képviseli akkor, mikor a vadászatot érintő jogszabályváltozásoknál a többség érdekeiért harcol, amikor elérte, hogy a fegyverek műszaki vizsgáját tíz évente kelljen csak megismételni, amikor a minden vadász számára kötelező pszichológiai vizsgálatot előíró jogszabály tervezetét leve-

teti napirendről, amikor egyszerűbbé kívánja tenni a trófeabírálatot, amikor a vadász baleset- és felelősségbiztosítás díját a következő öt évre is 1000,-Ft-on tudja tartatni és a vadászjegy árát sikerült elfogadható szinten megőrizni.

Ezek közvetlenül érintik az 56 ezres tagságot. De mindezekon túl a Kamarának számos más feladata is van, amelyet a tagság közvetlenül nem, vagy csak kis mértékben érzékel.

Gondoskodik az Állami Vadászvizsga megszervezéséről és lebonyolításáról, a vizsgára való felkészítésről.

Védi a hivatásos vadászok érdekeit, rendszeresen megszervezi továbbképzésüket és reméljük rövidesen megjelenteti Szolgálati Szabályzatukat. 2002-ben Gödöllőn megtartottuk a hivatásos vadászok első Országos Konferenciáját. Az elmúlt tíz évben két alkalommal készítettünk felmérést a hivatásos vadászok helyzetéről. Eredményeiről a területi szervezeteket, a hatóságot és a vadászatra jogosultakat tájékoztattuk. Ajánlásokat készítettünk a hivatásos vadászok munkáltatói részére. Több alkalommal tárgyaltunk a hatósággal, hogy ellenőrzéseik során megkülönböztetett figyelemmel legyenek a hivatásosokat megillető juttatásokra.

Az új haszonbérleti ciklusban, az Internet felhasználásával segítettünk a terület és állás nélkül maradt hivatásos vadászokat elhelyezkedési gondjaik megoldásában. Kezdetben évente, majd két évente megszerveztük a Hivatásos Vadászok Országos Versenyét.

A Kamara szakmai bizottságai is aktívan kivették részüket a Kamara eredményes tevékenységéből. Leglátványosabb munkát a **Vadvédelmi- és Vadgazdál-**

kodási Bizottság végzett, mely szinte valamennyi vadfajjal foglalkozott országos konferenciák keretén belül.

2001-ben Kaposvárott került megrendezésre a Zárttéri vadtartás időszzerű kérdései, 2002-ben a fácán, és Kaposvárott a gímszarvas, 2003-ban Abádszalókon az őz, 2004-ben Bábólnán a vaddisznó, 2005-ben Gyulajon a dám, 2006-ban Szolnokon a mezei nyúl, míg 2007-ben Budapesten a vadkár konferencia.

A konferenciák előadásaiból szakmai füzet-sorozat jelent meg és valamennyi rendezvény nagy érdeklődésre tartott számot.

Az ezredfordulón az OMVK, az OMVV és az FVM kezdeményezésére a **Vadászati Hagyományokat Ápoló és Kulturális Bizottság** közreműködésével megalakult a Millenniumi Vadászati Bizottság, mely munkájának eredményeképpen 2000. január 20-án emlékülés volt a Magyar Tudományos Akadémián „A magyar vadászat ezer éve” címmel.

A Bizottság szerkesztésében elkészült az Országos Almanach. Mellette 13 megye szintén elkészítette saját Almanachját.

2001. tavaszán került sor gróf Károlyi Lajos, Nadler Herbert, Keleti Károly és Maderspach Viktor szobrának avatására a Pilisi Parkerdőgazdaság Telki Erdészeténél.

A Kamara munkájának eredményeképpen, pályázat útján született és lett elfogadva a magyar vadászok Himnusa.

A Kamara **Oktatási Bizottsága** a 10 éves ciklus második felében kezdett aktív tevékenységet folytatni. Fő fel-

adatának tekintette a vadászképzés és a vadászvizsga megreformálását.

A **Kynológiai Szakbizottság** a megyei kynológusok révén az elmúlt néhány évben mintegy 6000 vadászkutya számára biztosított vizsga lehetőséget, melyek közül mindössze egyharmada rendelkezett származási igazolással. Jó munkakapcsolatot alakított ki a fajtaklubokkal, azok bevonásával elkészítette a vadászkutya vadászati alkalmassági vizsgaszabályzatát, mely a vadászati módokhoz és fajtakörkhöz igazodva tartalmazza a követelményeket. Támogatja és szakmailag ellenőrzi az újonnan életre keltett „A vadászkutya” című kéthavonta megjelenő folyóiratot.

A **Jogi Bizottság** a jogszabály változások előkészítésében és véleményezésében működik közre. Mellette a Kamara folyamatos jogsegélyszolgálattal áll a tagság rendelkezésére.

A **Pénzügyi- és Gazdálkodási- valamint az Ellenőrző Bizottság** évente ellenőrzi a Kamara gazdálkodását, az éves beszámolókat és költségvetéseket. Ezeken túl közreműködik különböző pályázatok, közbeszerzések elbírálásában és javaslatokat tesz a Kamara gazdaságos működtetésére.

Az **Etikai Bizottságnak** az elmúlt tíz évben kevés dolga akadt, ami bizonyos ellentmondást is takar. A vadászati szabálytalanságok és szabálysértések száma nincs összhangban az etikai eljárásokkal, sőt megyénként vizsgálva az esetek számát, az etikai eljárások messze elmaradnak a napvilágot látott szabály-

sértésektől. Ez azt jelenti, hogy nem mindig kezdeményeznek, ill. indítanak etikai eljárást a szabálytalankodókkal szemben, a legtöbb esetben hatósági eljárással fejeződik be az ügy. Az etikai ügyek minimális számából azt a következtetést lehet levonni, hogy a vadászok egymással szemben elnézőek és nem akarnak, vagy nem mernek eljárásokat kezdeményezni és mindez nehezíti a vadászközélet megtisztulását.

A Kamara rendszeresen részt vesz az évente ismétlődő rendezvények szervezésében. Ilyenek pl. az Országos Vadásznapiak, a FEHOVA, különböző kulturális- és szakmai rendezvények, kiállítások, melyeken bemutatjuk a szervezet tevékenységét.

A Kamara közreműködésének eredményeképpen került napirendre a „Mindentudás Egyetemén” a vadászat bemutatása, dr. Faragó Sándor közreműködésével, mely a vadászat hírnevét növelte.

A természetvédelemmel kialakított jó munkakapcsolat eredménye, hogy évente rendszeresen sor kerül az egész ország területén szervezett környezet-tisztítási akcióra, melyből a vadászok jelentős részt vállalnak.

Mint minden érdekképviselő, a Kamara is igyekszik a szakmához valamilyen formában kapcsolódó hatóságokkal, intézményekkel, szervezetekkel a lehető legtökéletesebb munkakapcsolatot kialakítani. Írásbeli együttműködésünk van az ORFK-val, a Vám- és Pénzügyőrséggel és a Környezetvédelmi- és Vízügyi Minisztériummal,

és folyamatosan együttműködünk a Vadászati Kulturális Egyesülettel és a vadászsajtókkal.

Az EU csatlakozást követően, 2003-ban országos konferenciát szerveztünk a gödöllői Szent István Egyetemen, az „EU csatlakozás várható hatásai a vadgazdálkodásban” címmel.

Ezt követően új alapokra helyeztük és megújítottuk nemzetközi kapcsolatainkat és folyamatosan részt veszünk a CIC és a FACE munkájában.

A környező országokkal írásbeli együttműködési megállapodást kötöttünk, melynek eredményeképpen jelenleg is napirenden van Közép-Kelet Európa vadgazdálkodásának egységesítése.

Tisztelt Vadásztársaim!

Tudom, hogy sokaknak a felsorolás a Kamara munkájáról száraznak és érdektelennek tűnik. Mégis úgy gondolom, hogy minden vadásznak át kell érezni, hogy szükség van olyan szervezetekre, melyek képviselik a vadgazdálkodás, a vadászat és a vadászok érdekeit. Mindehhez olyan szakemberek kellenek, akik saját bőrükön érzik a mindennapok gondjait, érzik az ellentmondásokat, mernek, akarnak és tudnak az egyénért, a közösségért harcolni, érvényesítve a többségi akaratot. Hátterben pedig, mindehhez olyan tagság kell, akik bármikor, emelt fővel vállalják hogy vadászok, büszkeség és dicsőség tölti el őket, hogy szerepet vállalhatnak a természet egyensúlyának fenntartásában, és nemzeti természeti értékeink megóvásában.

Pechtol János

A MEZŐGAZDASÁGI VADKÁR KÉRDÉSE

A vadgazdálkodók többsége, ha meghallja azt a szót, hogy „vadkár”, bizony össze-ráncolja a homlokát, és olyan elkerülhetetlen rosszra gondol, ami biztosan anyagi veszteséget jelent számára. A száraz nyár, az egekbe szökő gabonaárak csak tetézik azt az ellentmondásos viszonyt, amely kialakult a mezőgazdasági termelők és a vadgazdák között.

Annak érdekében, hogy minél több esetben bírósági per nélküli egyezsége jussanak a felek, hogy a vadkárbecslők, ismerte a jogszabályi lehetőségeket, egyes konkrét esetek lefolyását, tanulságait, hogy a vadgazdálkodók tisztában legyenek a tényleges vadkár fogalmával, az Országos Magyar Vadászati Védegylet és az Országos Magyar Vadászkamara 2007 szeptemberében konferenciát szervezett a témában.

Az alábbiakban a tanácsozáson elhangzottakból közlünk fontos információkat.

A VADKÁR JOGI VONATKOZÁSAI

Jogszabályi alapok

A vadkár, mint speciális kártérítési alakzat felmérése, megállapítása, megtérítése a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (Vtv.) és annak a végrehajtásáról rendelkező 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet (Vhr.), továbbá a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) hatályos rendelkezései alapján történik. A vadkár közigazgatási (jegyzői) eljárás során (Vtv. 81. §) történő megállapítása keretében szükséges megemlíteni még a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXI. törvényt (Ket.), valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényt (Pp.)

A vadkár fogalma

A vad életmódja folytán egyaránt kár keletkezhet a mezőgazdasági és erdőgazdasági területeken (bár ez utóbbit most nem tárgyaljuk részletesen), melyet táplálkozással, mozgással és fekvéssel okozhat. A mezőgazdaságban okozott kár fogalmi körébe tartozik a föld terményeiben okozott minden kár, függetlenül a föld művelési ágától. A kártérítési kötelezettség szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a vad külterületen vagy belterületen okozta-e a mezőgazdasági terményekben a kárt.

A vadkárok tekintetében a Vtv. a következőket állapítja meg:

75. § (1) A jogosult az e törvényben foglaltak alapján köteles megtéríteni a károsultnak a gímszarvas, a dámszarvas, az őz, a vaddisznó, valamint a muflon által a mezőgazdaságban és az erdőgazdálko-

dásban, továbbá az őz, a mezei nyúl és a fácán által a szőlőben, a gyümölcsösben, a szántóföldön, az erdőszéleken, valamint a csemetékertben okozott kár öt százalékot meghaladó részét (a továbbiakban együtt: vadkár).

(2) A vadkár megtérítésére az köteles, aki a kárt okozó vad vadászatára jogosult, és akinek vadászterületén a károkozás bekövetkezett, illetőleg akinek vadászterületéről a vad kiváltott.

(3) A jogosult a Polgári Törvénykönyvnek a fokozott veszéllyel járó tevékenységre vonatkozó szabályai szerint köteles megtéríteni a károsultnak a vad által a mezőgazdálkodáson és erdőgazdálkodáson kívül másnak okozott kárt.

Az általános szabály szerint tehát a vadászatra jogosult köteles a vadkár 5%-ot meghaladó részét megtéríteni.

Vadászatra jogosult

A vadászatra jogosultak körét a Vtv. 6. §-a határozza meg. Ezek: a vadászterület tulajdonosa, a vadászterület tulajdonosainak közössége és a vadászati jog hasznóbérlője. A felsoroltak közül az köteles a vadkárt megtéríteni, amely

- a vadászterületen vadászati jogosultsággal rendelkezik,
- a kárt okozó vad vadászatára jogosult és
- a kár az ő vadászterületén következett be, illetve a kárt okozó vad az ő vadászterületéről váltott ki.

Amennyiben a vadászterület földtulajdonosai maguk kívánják gyakorolni a vadászati jogot, akkor a vadászatra jogosult a vadászterület földtulajdo-

nosainak közössége. Ez a jogi helyzet problémát okozhat a károsultnak a kár megtérítése szempontjából, ugyanis felmerül a kérdés, hogy a vadászterület vadászó, illetve nem vadászó földtulajdonosai közül ki és milyen mértékben köteles megtéríteni a vadkárt? Ezért fontos, hogy a vadászati közösség működési szabályzatában a földtulajdonosok rendezzék az ezzel kapcsolatos kérdéseket.

Egyszerűbb a helyzet a hasznóbérlő esetében, mivel itt egy – általában az egyesületi jogról szóló jogszabály alapján létrejött – jogi személy (leginkább vadásztársaság) köteles helyt állni a károkért és ez eljárásjogi szempontból is tisztább helyzetet teremt.

Meg kell még említeni, hogy mit is kell érteni a „kiváltás” fogalmán.

„Váltó”-n rendszerint a vad szokott útját, járását kell érteni, „kiváltás”-on pedig a vad számára védelmet nyújtó, állandó tartózkodási hely elhagyását, esetünkben a környező, mezőgazdaságilag művelt területre. Mindezek ellenére ezek a kérdések komoly bizonyítási nehézségeket jelenthetnek, ezért igen körültekintő eljárásra van szükség.

Felróható magatartás

A Vtv. 75. § (1) bekezdése alapján a vadászatra jogosultnak abszolút, ún. kimentést nem tűrő helytállási kötelezettsége van a Vtv.-ben meghatározott vad által a mezőgazdaságban okozott kárért a vadkár 5%-át meghaladóan. Amint azt a bírói gyakorlat is megállapítja, ez azt jelenti, hogy a kár keletkezésének ténye önmagában megalapozza a megtérítési kötelezettséget, nem függ tehát a vadászatra jogosult magatartá-

sának felróhatóságától (gondatlanságától). A vadkárok Vtv-ben meghatározott köre tekintetében a törvény szigorú felelősséget állapít meg.

A vadkár 5%-ot meghaladó rész megtérítésének indoka, hogy vad a természet része, ezért a földhasználó (károsult) nem indulhat ki abból, hogy ha a földjén egyetlen vad sem élne, akkor kára sem merülne fel, ha pedig a földjén egyetlen vad is kárt okoz, azt másnak mindenképpen teljes egészében meg kellene téríteni. Miután a természet védelme mindenkinek kötelessége, és ennek terheiből a földhasználónak (károsultnak) úgy kell kivennie a részét, hogy a vadkár 5%-át viselnie kell.

A fennmaradó 95% kárt annyiban kell megtéríteni a vadászatra jogosultnak, amennyiben azt a károsult felróhatóan önmagának okozta, (Ptk. 340. § (1) és (2) bek.) mivel a károsultat a Vtv. 79. § (2) bek. alapján szintén vadkár-megelőzési kötelezettség terheli. Amennyiben a föld használója rendes gazdálkodás körébe tartozó közreműködési kötelezettségének nem tesz eleget, vagy alapos ok nélkül nem járul hozzá ahhoz, hogy a jogosult a vadkár elhárításához szükséges létesítményeket, berendezéseket felállítsa, az ebből eredő vadkárt a föld használójának a terhére kell figyelembe venni. Ez esetben a Ptk. 340. § (1) bek. alapján kármegosztásnak van helye, melynek mértékét mindig az adott helyzet alapján kell elbírálni.

A kár megelőzése

Ahogy az előzőekben bemutattuk, a vadászatra jogosultnak a Vtv. 78. §-a, a föld használójának (károsultnak) pedig

a Vtv. 79. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak alapján kármegelőzési kötelezettsége van.

A vadászatra jogosult a kár megelőzése érdekében köteles:

- **amennyiben a vad életmódja ezt indokolja, annak elriasztásáról gondoskodni;**
- **a károkozás közvetlen veszélye esetén az érintett föld használóját értesíteni;**
- **a vadászati jog gyakorlását úgy megszervezni, hogy az a föld használatával összefüggő gazdasági tevékenységgel összhangban legyen;**
- **szükség esetén vadkárelhárító vadászatok tartani.**

Ezen túlmenően a vadászatra jogosult a föld tulajdonosának, illetőleg használójának hozzájárulásával vadkárelhárító berendezéseket állíthat fel.

A föld használója (károsult) a vadkár megelőzése érdekében:

- **köteles a vadkár elhárításában, illetőleg csökkentésében közreműködni;**
- **köteles a károsodás vagy a károkozás közvetlen veszélye esetén a vadászatra jogosultat értesíteni;**
- **köteles a vadállomány kíméletéről megfelelő eljárások alkalmazásával gondoskodni;**
- **jogosult a vadállomány túlszaporodása miatt a vadászati hatóságnál állomány szabályozó vadászat elrendelését kezdeményezni.**

Meg kell említeni, hogy a föld használóját (károsultat) a fenti kötelezettségek teljesítésével összefüggésben a rendes gazdálkodás körét meghaladó

közreműködésért ellenszolgáltatás illeti meg. Amennyiben a föld használója e törvény szerinti, rendes gazdálkodás körébe tartozó közreműködési kötelezettségének nem tesz eleget, vagy alapos ok nélkül nem járul hozzá ahhoz, hogy a jogosult a vadkár elhárításához szükséges létesítményeket, berendezéseket felállítsa, az ebből eredő vadkárt a föld használójának a terhére kell figyelembe venni. Mivel a rendes gazdálkodás alatt az adott termelési, gazdálkodási folyamat általánosan elfogadott és alkalmazott szabályait értjük, az ezen túlmutató többletfeladatok költségeit a vadászatra jogosult köteles viselni.

Az irányadó bírói gyakorlat szerint a károsultat és a vadászatra jogosultat egyaránt terheli a vadkár-elhárítási, kármegelőzési kötelezettség (pl. kerítés-építés), ennek költségeit fele-fele arányban kell viselniük. Ennek indoka, hogy a Vtv. idézett rendelkezései szerint nemcsak a vadászatra jogosultat, hanem a föld használóját is kárelhárítási, kármegelőzési kötelezettség terheli, amiből

következően a kármegelőzés mindkét fél közös érdeke, és annak költségeit is fele-fele arányban kell viselniük.

A kár megállapítása

A vadkár felmérése alkalmával a szakmailag elfogadott vadkárbecslési módszerekkel pontosan rögzíteni kell a kárt. A kár összegét a felek által közösen felkért, vagy a közigazgatási (jegyzői) eljárásban (Vtv. 81.) esetleg a bírósági részéről elrendelt ún. előzetes bizonyítási eljárásban (Pp. 207-210. §) kirendelt szakértő véleménye alapján kell elbírálni. A szakértői vadkárbecslés célja a felek közötti jogvita peren kívüli, minél gyorsabb egyezségkötéssel történő lezárása. Ezért a közigazgatási eljárásban a jegyző határozatot nem hozhat, hanem csak az egyezségkötést, vagy annak hiányát állapíthatja meg. Egyezség hiányában a bírósági eljárás a szakértői megállapítások támadása miatt indulhat. Figyelemmel kell lenni

azonban a határidőre, ugyanis az a fél, aki a jegyző által kirendelt szakértő megállapítását nem fogadja el, a jegyző jegyzőkönyvének kézhezvételétől számított 30 napos jogvesztő határidőn belül fordulhat bírósághoz.

A vadkárt a Vhr. 82. § (3) bekezdésében az egyes növényi kultúrákra vonatkozó meghatározott időszakokban lehet bejelenteni. A kárfelmérést akkor is le kell folytatni, ha a kár bejelentése az előírt határidő után történt. Ha késedelmes bejelentés miatt a vadkár vagy mértékének megállapítása bizonytalanná válik, ezt a károsult terhére kell figyelembe venni.

A 2007. április 14-én hatályba lépett új szabály szerint, ha a károsult kárának megtérítését közigazgatási eljárásban kezdeményezi, akkor, a szakértőt a károsult kérelmére (korábban a felek közös kérelmére) a károkozás helye szerint illetékes települési önkormányzat jegyzője rendeli ki. A jegyző a kirendelésre kerülő szakértő személyét az illetékes vadászati hatóság által összeállított névjegyzékből választja ki. A szakértőnek a kárbecslésről jegyzőkönyvet kell készítenie, amelynek tartalmaznia kell a szakértő és a felek megnevezését, címét, a szakértő helyszíni megállapításait, az általa megállapított kár mértékét, valamint azt, hogy a károsult a kár megelőzési kötelezettségének milyen módon tett eleget, illetve a felek vadkárátalány-fizetésben megállapodtak-e. A jegyzőkönyvnek – melynek mintája a Vtv. 19. sz. mellékletében található – tartalmaznia kell továbbá a

felek, illetőleg képviselőik által a szakértő megállapításaira tett esetleges észrevételeit is. A később esetlegesen felmerülő viták elkerülése végett célszerűnek mutatkozik, hogy a szakértő helyszínen rögzített írásbeli megállapításait mindkét féllel aláírassa.

Bírósági szakban a vadkárbecslési eljárásban beszerzett szakvélemény az irányadó, ha azonban valamelyik fél vitatja a véleményt, az ellenbizonyítás – ugyancsak szakértő útján – őt terheli. Az új szakértő kirendelése során figyelembe kell venni azt a tényt, hogy egy újabb szakértő a helyszínt nem látta, és a vadkár jellegéből adódóan már nem is láthatja, tehát nyilvánvaló, hogy annak a szakértőnek a véleményére kell hagyatkozni, aki a szemlét megtartotta, és annak alapján a helyszínt rögzítette.

Említést érdemel még a vadkárátalány kérdése, amely a bírói gyakorlat szerint akként alakul, ha a vadászatra jogosult és a vadkárnak kitett ingatlan használója a várható vadkár megtérítése fejében éves átalány fizetésében állapodik meg, a vadászatra jogosulttal szemben további kártérítést csak akkor lehet érvényesíteni, ha a vadászatra jogosult a törvény által előírt vadkár-elhárítási kötelezettségének nem tett eleget. Tehát, amennyiben a vadászatra jogosult bizonyítani tudja, hogy a jogszabályban előírt és a vadkárátalány-szerződésben vállalt kötelezettségei teljesítése során úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható, mentesülhet a további kártérítés megfizetése alól.

*Dr. Radnai Szilárd
ügyvéd*

KÖTELEZETTSÉGEK ÉS TEENDŐK...

*Kötelezettségek és teendők a vadkár megelőzése és elhárítása érdekében,
ezek hatása a kármegosztásra – A vadkár kérdéskörének néhány
pénzügyi vonatkozása*

Az 1996. évi LV. Törvény valamint annak módosításai és végrehajtási utasításai (79./2004.(V.4.) FVM rendelet) – a továbbiakban VTV. – foglalkoznak a mezőgazdasági vádkárok kérdéskörének szabályozásával. A VTV. 75. §, 79. § és 80. §-a jogszabályi keretek

nyújtotta lehetőségeken belül taglalja a vadkárokkal kapcsolatos elvárásai, eljárási kívánalmakat. A mezőgazdasági vadkárok mind a termelő, mind a vadgazda számára zsebevágó, olykor kardinális anyagi problémákat okozhatnak. A vadkár összecszerülésének

egyik legmeghatározóbb eleme – a termésátlag és az elszámoló ár mellett – a kármegosztás. Az eljárás során a kármegosztás kérdésében sokféle eljárási mód, gyakorlat alakult ki – ennek egyik oka a jogszabályi háttér hiányos volta, illetve értelmezésbeli eltérések gyakorlati alkalmazása.

A kár megelőzése

A fentebb hivatkozott VTV. a vadkár megelőzése és elhárítása érdekében mint két fél számára tartalmaz kötelezettségeket. Vizsgáljuk meg ezeket elméleti és gyakorlati megközelítésben.

A vadászatra jogosult köteles

- **A vad elriasztásáról gondoskodni.** Tehát bármilyen célravezető, a mezőgazdálkodást nem hátráltató módszerrel a vadkárveszélynek kitett területről, annak közeléből a vadat elriasztani. Ide tartozik az őrzés erre megbízott személlyel, esetleg kutyával, vadriasztó szerek alkalmazása, tűzrakás, hang- és/vagy fényeffektusokat keltő eszközök működtetése. Olcsó, mégis hatékony eszköz lehet az ún. rémzsinór kihelyezése: zsinagyre villogó-csillogó, zörgő hangot keltő tárgyak felerősítése.

- **Közvetlen vadkárveszély esetén a gazdálkodót értesíteni.** Megteheti ezt a hivatásos vadász, a sportvadász, akár a megbízott mezőőr is – ők ugyanis nagyobb valószínűséggel, a területen gyakrabban járva észlelhetik a kárt, vagy annak veszélyét. Mindenképpen javasolható az értesítés írásban történő megtétele, tartalmazhat javaslatokat is a vadkár elleni közös fellépéshez. Néhány, a vadászterületen meghatározó területnagyságon gazdálkodó termelővel célszerű már a vetési, gazdálkodási tervezés idején egyeztetésre összeülni, közös elképzeléssel elejét venni a nagy volumenű vadkár kialakulásának – mindkét fél számára ez a lehető legköltségkímélőbb megoldás!
- **Szükség esetén vadkárelhárító vadászokat tartani.** Tényként kezelendő, hogy csak vadászattal a vadkár nem védhető ki. Minden esetben valamely egyéb védekezési formával kombinálva, azt kiegészítve játszik szerepet a védekezésben – de fontos és látványos szerepet. Ide sorolható a lesvadászat (engedéllyel éjszakai reflektoros módon is), valamint a „zöldhajtás”. Ez utóbbi során a vadat a károsított területről (pl.: a kukoricatáblából) vagy az annak közelében lévő vadrejtvő sűrűkből, bozótosokból ijesztik, hajtják el.
- **A gazdálkodó beleegyezésével a vadgazdavadkárelhárítóberendezéseket felállítani.** Ezek lehetnek a vadászatot segítő vagy a vadat távol tartó berendezések. Például magaslesek, lőállások kialakítása, vagy villanypásztor, eseti vagy fix kerítés létesítése. Természetesen a berendezések elhelyezése mellett azok működtetésére, kezelésére és

karbantartására is gondot kell fordítani. A létesítést megelőzően célszerű a feladatok pontos tisztázása a felek között. A beruházást nyilvánvalóan a természetett növénykultúra értéke, a várható (esetleg már több évre visszamenően tapasztalt) vadkár mértéke és a rendelkezésre álló pénzeszközök határozzák meg.

A termőföld használója köteles

- **A vadkár elhárításában, csökkentésében közreműködni.** Ennek módzatai különbözőek lehetnek: a terület őrzése, őriztetése, riasztó eszközök működtetése, stb. Viszont feltétlenül javasolt ezen tevékenységek összehangolása a vadászatra jogosulttal. Nem kell annak veszélyeit taglalni, mi sülni ki abból, ha a gazdálkodó és több vadász a sötét éjszakában, egymásról mit sem tudva „vadkárelhárít”!
- **Károsodás, annak veszélye esetén a vadászatra jogosultat értesíteni.** Például a vetés megkezdése előtt és természetesen kár keletkezésekor. Legcélravezetőbb a fentebb már említett előzetes vetési terv egyeztetése.
- **Ezen kötelezettségek teljesítésével összhangban a gazdálkodót a rendes gazdálkodás körét meghaladó közreműködéséért ellenszolgáltatás illeti meg.** Ez a kitétel több kérdést is felvet: mi tekinthető a „rendes” gazdálkodás körébe tartozónak, milyen arányú, mértékű legyen az ellenszolgáltatás? A rendes gazdálkodás sokkal inkább szakmai, mint jogi kitétel. Benne foglaltatik a természetési, technológiai

előírások betartása (optimális vetésidő, gyommentesítés, stb.), a jó gazda gondosságával történő termelés. Ide vehető az utak karbantartása, vízelvezetők tisztítása, a belvíz leengedése a területéről és a terület szélének ápolása is, mint a szárazúzózás. Az ezeken felüli, meglátásom szerint a **többletkiadással járó** tevékenység végzéséért a gazdálkodót teljes – számlával igazolható – térítés illeti meg (vadriasztó szerek vásárlása, egyéb berendezések beszerzése).

Tehát törvényi kötelezettséget mindkét fél számára tartalmaz a jogszabály szép számmal, s ha ennek nem, vagy csak elhanyagolható mértékben tesz eleget valamelyik fél, a vadkárbecslési eljárás alkalmával, netán a későbbi bírósági eljárás során a kármegosztásból hátrányosan kerül ki – akár milliós tételeket is veszíthet. Ahogy szokták volt mondani: vakarhatja, ahol nem is vizket!

A kármegosztás kérdésköre

A VTV. 75. § (1) bekezdése kimondja, hogy a vadászatra jogosult köteles megtéríteni az okozott kár 5%-ot meghaladó részét. Viszont épp az imént taglalt, összefoglaló kifejezéssel **értesítési és együttműködési kötelezettségnek** nevezett előírások miatt a keletkezett vadkár két fél közötti megosztásánál mérlegelendők és fontos módosító hatással bírnak az alábbiak:

- **Esetlegesen meglévő vadkárátalány-szerződés.** Olyan esetekben, mikor a felek vadkárátalányban állapodnak meg, a vadkár kérdését kvázi előzetesen

tisztázzák. Éppen ezért célszerű a vadkárátalány-szerződésbe beépíteni olyan, az esetleges rendkívüli eseményeket – mint az ideai magas felvásárlási ár – is kompenzáló kitételeket. Ilyen lehet elszámoló árat tőzsdei árhoz kötni, terményben megállapodni, től-ig határokat megválasztani a vadkár mértékének függvényében.

- **A szándékoltóság.** A fogalom a vadkár szándékos előidőzését takarja, ebben az esetben a felek valamelyike akarva vagy akaratlanul idézi elő a vadkárt. Ide sorolható, ha a gazdálkodó erősen vadkárveszélyes területre – meglévő tapasztalatok dacára – kifejezetten magas értékű, nagy bekerülési költségű növénykultúrát vet, telepít. Ha az elnyert pályázati összeg, vagy a pályázati feltételek a kerítés építésének kötelezettségét is tartalmazza, de azt nem állítják fel. Sok esetben a cél a vadkárból szerezhető összeg megszerzése – szakzsargonon élve a vadkártermelés. Ide tartozik, ha – akár a termelő, akár a vadgazda – a károsított területre a vadat odaszoktatja, pl. ott szórót létesít, etet.
- **Az értesítés és az együttműködés elmulasztásából adódó kár keletkezése.** Amennyiben a felek valamelyike ezen kötelezettségét elmulasztotta, az ebből adódó kárt az ő terhére kell figyelembe venni. Itt kapnak fontos szerepet a dokumentumok: szerződések, számlák, értesítőlevelek, beírókönyv, a vadőr/mezőőr szolgálati naplója, pótkilövési tervek. Egy esetleges, akár évekig elnyúló bírósági eljárás során valójában nincs mód a szemle során rögzített adatok újbóli felvételére, ezért a dokumentumok perdöntő erejűvé válhatnak,

a vadkárfevélzeti jegyzőkönyvben mindenképpen szerepeltessük meglétüket; a megosztás kialakításában természetesen fontos szereppel bírnak.

- **A késedelmes bejelentés és a hozzájárulás miatt fellépő kár.** A vadkár késedelmes bejelentése miatt azonosíthatatlan kárt a bejelentő terhére kell figyelembe venni. Nem azonosítható pl. az őszi betakarításkor általában a tavaszi túsárák. Amennyiben – az egyébként elterjedőben lévő – rideg (néha hanyag) állattartást a terület közelében folytatják, a vadkár már néhány nap múltán is

azonosíthatatlanná válhat! (Az előzetes vadkárbecslési eljárás ezért bír nagy fontossággal!) Amennyiben a gazdálkodó vadkárrelhárító berendezések létesítéséhez nem járul hozzá, az ebből adódó kárt az ő terhére kell figyelembe venni. A PTK. 340. § (1) kimondja, hogy nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely abból származik, hogy a károsult az adott helyzetben **elvárható** kötelezettségének nem tett eleget. Ilyen esetben a károkozó oldalán a közrehatás mértékének megfelelő felelősségmentesülésről van szó.

Pénzügyi vonatkozások

Amennyiben a felek között egyezség jött létre, szükséges a megegyezés részeként rögzíteni a fizetési határidőt is. Napi gyakorlat, hogy a károsult csak hónapok múltán, többszöri kérésre, vagy éppen felszólításra, fizetési meghagyás kibocsátása után jut a kárösszeghez – ez ily módon elkerülhető.

Felmerülő probléma a kompenzációs felár, illetve az ÁFA kérdése. Mindkettőt az 1992. évi LXXIV. (ÁFA) tör-

vény szabályozza, annak is 3. §-a és a 4. sz. melléklete. E jogszabály a forgalmi adó tárgyi hatályát termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás, valamint az Európai Unión belül történő termékbeszerzés és termékimport vonatkozásában határozza meg. Tehát a kártérítés **nem** esik forgalmi adó fizetési kötelezettség alá.

Az 1995. évi CXVII. (SZJA) Törvény 1. sz. melléklet 6.1. pontja alapján a kártalanítás, a kárpótlás és a **kártérítés adómentes** bevétel – ezért a vadkár után kapott kártérítés után adót fizetni nem kell.

Ács István

A SZAKÉRTŐ VADKÁR-MEGÁLLAPÍTÁSÁNAK PROBLÉMÁI A TELJESSÉG IGÉNYE NÉLKÜL, DE JOBBÍTÓ SZÁNDÉKKAL

A vadkár megelőzéséhez és rendezéséhez kapcsolódó kérdések

A vadászatra jogosult érdekeltségi köréhez és a termőföld használójának tevékenységi köréhez tartozó kötelezettségekről, illetve azok vizsgálatáról, jegyzőkönyvi rögzítéséről, és az ezzel kapcsolatosan felmerülő problémákról a következő megállapításokat tehetjük:

A föld használóját és a vadászatra jogosultat egyaránt terheli a vadkárelhárítási, kármegelőzési kötelezettség, ennek költségeit fele-fele arányban kell viselni. Ptk.: 340 §, 341 §, Vtv. 79 § (1) bek. a pontja BH.202.484.

A jelenlegi hatályos jogi szabályozás alapján a tulajdonos vagy földhasználója kérelmére történik a szakértői kirendelés annak ellenére, hogy a vadkárelhárítási kötelezettség a feleket fele-fele arányban terheli, amire fentebb már utalás történt.

A vadkárbecslést – a miniszter által rendeletben megállapított egyszerűsített vadkárbecslési szabályok szerint – **a bejelentéstől számított nyolc napon belül kell lefolytatni.**

A vonatkozó Vhr. 84 § (1) bek. szerint a 79/2004 (V. 4.) FVM rendelet 19. számú mellékleteszerint: jegyzőkönyvet kell felvenni, amelynek tartalmazni kell a felek megnevezését, címét, a szakértő

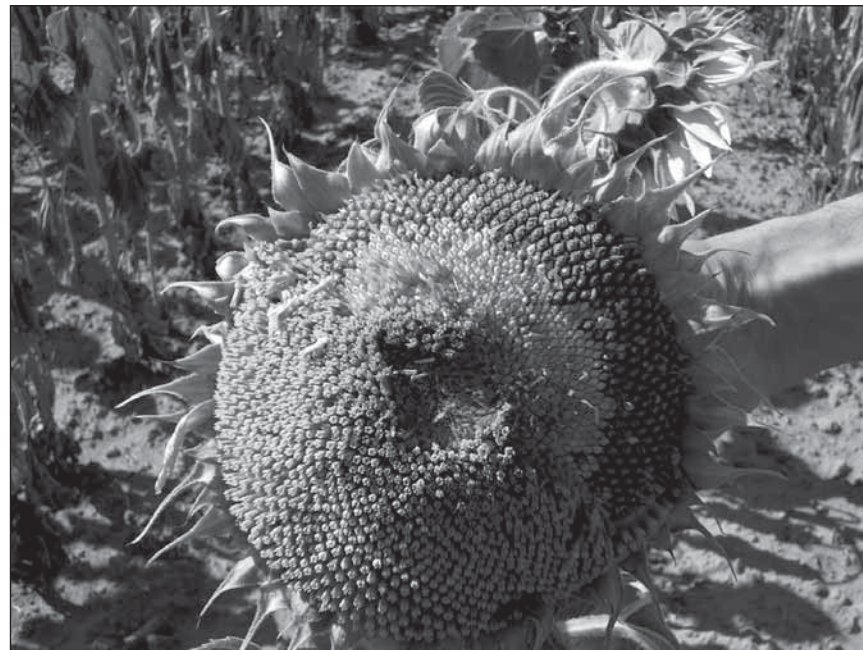
helyszíni megállapításait, valamint azt, hogy a károsult a kármegelőzési kötelezettségének milyen módon tett eleget, illetve a felek a vadkárátalány fizetésében megállapodtak-e. **A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell továbbá a felek, illetőleg képviselőik által a szakértő megállapításaira tett esetleges észrevételeit.**

A jegyzőkönyvben tehát módot kell adni rá, hogy a vadászatra jogosult és a föld használója a vadkár becslésével és a kár bekövetkeztével kapcsolatban kifejezésre juttathassa véleményét, ami egy esetleges jogvitában meghatározó jelentőséggel bírhat.

A jegyzőkönyvet a szakértőnek és a jelen lévő feleknek (képviselőiknek) kell aláírni. A szakértőnek nincs felhatalmazása a kár %-os megosztására, erről a felek, vagy jogvita esetén a bíróság határoz.

A Vhr. 84. § (3) bek. kimondja:

„A szakértő köteles a kárbecslésről készült jegyzőkönyveket haladéktalanul átadni a jegyzőnek. A jegyző a szakértői vadkárbecslői jegyzőkönyvben foglaltak alapján kísérli meg a felek között az egyezség létrehozását, illetve jóváhagyja az egyezséget.” Célszerű, ha a szakértő a munka befejezését követően a helyszínen elkészíti a felek jelenlétében a jegyzőkönyvet, és ezt akkor át is adja a jegyzőnek, ha mód van rá.

Az előzetes vadkárbecslés lényege: *A mezőgazdasági, erdőgazdasági kultúrákban a tenyészidőszak folyamán – a jogszabályok keret jellege, vagy éppen részleges megfogalmazása mellett is – a károkozás tényének, a növény fejlettségének, egészségi állapotának valósághű rögzítése, a kárt okozó vad fajának megállapítása és a kár %-os mértékének, valamint a vadászatra jogosult és földhasználó magatartásának a károsított területre vonatkozó (védekezési intézkedéseik vagy mulasztásaik) szakértő általi rögzítése.*

A végleges kárbecslés lényege: a betakarítást megelőző időszakban a kár mértékének és forintban kifejezett értékének rögzítése, figyelemmel az előzetes kárbecslés során megállapítottakra.

Az előzetes kárbecslés során alapvető a vadkárra bejelentett és érintett területekre vonatkozó szakértő általi adatrögzítés. A helyszíni szemle (bejárás) során

felmerülő valamennyi vadkárral összefüggő fontos kérdést jegyzőkönyvben, illetve a jegyzőkönyv mellékleteként kell rögzíteni.

A fentiek alapján egyértelmű, hogy már az előzetes vadkárbejelentés során is meghatározó szerepe van a kármegállapítást, becslést végző szakértőnek, mert:

- A kár bejelentést követően 8 napon belül a szakértő látja a károkozás helyszínét (államigazgatási eljárásban).
- A szakértő győződik meg a kárformák alapján a kár jellegéről, mértékéről, a ténylegesen megállapítható vad által okozott kárról.
- A kárképekből a helyszínen tud egyértelműen következtetni a kár okára vagy okozókra, vad esetében a vad fajára.

- A szakértő látja a helyszínen az adott növénykultúrában vagy a károsított táblában – földrészen – az adott táblára, területre jellemzőket, elvégzi az adott terület növénykultúrájára vonatkozó állapotminősítést, ami a későbbiekben információval szolgál a várható termésre.
- Meggyőződik arról, hogy a földhasználó a tőle elvárható módon a jó gazda gondosságával járt-e el. (Ezt rögzítse a 2. sz. melléklet szerinti állapotlapon.)
- A helyszínen tud meggyőződni a vadászatra jogosult kötelezettségéről, amit az előzetes vadkárbecslési jegyzőkönyvben, illetve annak mellékleteként csatolva rögzít.

A szakértőnek az előzetes kárlevétel során **külön figyelmet kell fordítani** a helyszínen tapasztaltakra, az alkalmazott technológiára, növényállományra,

annak fejlettségére az alábbiak szerint, mivel **alapvető probléma, hogy a Vhr sem határozza meg a konkrét szakértői feladatokat, azt a szakértőre bízta.**

A fentiekre tekintettel a szakértő munkához mindez érdemi jobbító javaslat – több kollégával való egyeztetés alapján, figyelemmel az esetleges jogviták megelőzésére, illetve a károk érdemi elbírálásához - a konfliktus kezeléséhez, egy esetleges peres eljárásban való megalapozott szakértői munkához.

A helyszíni szemle során figyelemmel kell lenni a tulajdoni igazolásra, a földhivatali és MVH regisztrációra, a táblatérképre és blokkterképre, egyéb, a kárbecsléshez szükségesnek ítélt, illetve tartott tényezőkre, pl. szóró, etető, magasles, kárenyhítést szolgáló eszközök, berendezések, hivatásos vadász naplója, beírókönyv, stb.

Célszerű, illetve javasolt elvégezni az adott területen termelt növényekre vonatkozó állapotminősítést, és azt rögzíteni.

Mire térjünk ki, illetve mit célszerű, hogy tartalmazzon a jegyzőkönyv?

Mivel a mezőgazdasági termelésben jelentősen eltér a tenyészidő, és ezalatt különböző kórokozó kártevők és egyéb elemi károk (jégverés, vihar, stb.), vagy növényi betegségek a növényzetet a fejlődés különböző szakaszaiban részben vagy egészben is megsemmisíthetik, vadkártérítés szempontjából indokolt, hogy figyelembe vegyék (javaslat az állapotlapra).

- a.) Vetés ideje
- b.) Vetett fajta vagy hibrid, esetleg szaporítási fok
- c.) Sor és tőtávolság
- d.) Vetett magmennyiség kg-ban vagy csírában
- e.) Felmért becsléskori növényszám

- (nem károsított részen)
 - f.) Növényfejlettség, beállottság, vetéshibák, művelési hiba, elővetemény és betakarítása.
 - g.) Talaj állapotára vonatkozóan:
 - őszi vagy tavaszi szántás
 - szerves és szervesetlen trágyázás,
 - zöldtrágyázás
 - talajminőség
 - víznyomás
 - belvíz
 - vegyszerhiba miatti foltok, (stb.)
 - h.) Gyomosság, gyomborítottság (különböző gyomfajok esetleges feltüntetésével)
 - i.) Állati kártevők:
 - kukoricabogár vagy lárva
 - drótféreg
 - cserebogárpajor (stb.)
- Külön kiemelő a nem vadászható fajok kártétele. Pl: nyárilúd.
- j.) Vírus okozta kártétel pl. burgonyában, napraforgóban, cukorrépában

- k.) Gombabetegségek jelei pl. liszthar-
- mat
- l.) Vegyszerezés miatti növénykárosodás
- m.) Nem vadászható fajok kártétele, kárfelelőse, pl. nyári lúd
- n.) Háziállatok okozta kár

A rögzített adatok a szakértői munka minőségét reprezentálják, és nem utolsósorban reális képet adnak a földhasználójának is végzett munkájáról, annak minőségéről.

A szakértők által megállapított, ill. észlelt védekezés véleményezése

- A károsult (1996. évi LV. tv. 79. §)
- megtárgyalta-e a jogosulttal a vadkár-elhárítási lehetőségeket, módokat?
- megtárgyalta-e a jogosulttal, milyen növénykultúrát kíván termelni?

- a rendes gazdálkodás mértékének megfelelő vadkár-elhárítási kiadásokról bizonylatok
- megegyezett-e a jogosulttal a rendes gazdálkodás körét meghaladó védekezésről?
- ha igen, akkor milyen mértékben, milyen feltételekkel, és eleget tett-e annak?
- értesítési kötelezettségének eleget tett-e, és mikor?
- együttműködött-e a jogosulttal a vadkár-elhárítási tevékenység végrehajtásában?
- **a jó gazda gondosságával járt-e el (előzetes becslési jegyzőkönyv 2. és 4. pont) – a növényfejlétségi állapot felvétele alapján jól meghatározható.**

A jogosult (1996. évi LV. Tv. 78. §) (előzetes becslési jegyzőkönyv 5. pont) részéről rögzítendő feltételek:

- tájékoztatta-e a földhasználó a vadkár veszélyéről?
- ismertette-e a károsulttal milyen lehetőségek vannak a kárelhárításra?
- egyeztetett-e a károsulttal a vetésforgó és a vadászat kapcsolatáról?
- egyeztetett-e a károsulttal a vadkár-elhárító berendezések felállításáról?
- a vadeltartó képességnek megfelelő mértékű elhárítást végzett-e?
- bizonylatok
- megegyezett-e a károsulttal a rendes gazdálkodás mértékén túli vadkár-elhárításban?
- ha igen, milyen mértékben, milyen feltételekkel?
- értesítési kötelezettségének eleget tett-e és mikor?
- éves vadgazdálkodási tervét betartja-e?
- vadkárelhárító vadászatot tartottak-e?
- mezőőr (örök) bevonásáról gondoskodott-e (szerződés), ellátta-e vakölténnyel?
- a hivatásos vadász pontosan feljegyezte-e a vad által okozott táblán belüli

- károsítási helyeket, naplójában időrendben rögzíti-e az eseményeket?
- az általános együttműködési kötelezettségének eleget tett-e? (Ptk. 4. §)
- Jellegzetes kárképek, amelyeket célszerű a hivatásos vadásznak is rögzíteni, ezzel is segítve a szakértő munkáját (a felmérésnek a vetett, telepített, a kikelt – megmaradt és kipusztult – károsodott növényállományt célszerű meghatározni):**
- levél, szár, vezérhajtás (főhajtás), kalász, cső, buga, napraforgótányérrágás, növény főhajtásának kihúzása, kipusztult növényszám db-ban kerül rögzítésre
- túrási kár, sortúrás, sorköztúrás, őszi vetések túráskára, ha az elővetemény kukorica volt
- a növény letaposása, gázolás (váltók), fekvéssel okozott kár (négyzetméterben is kifejezhető)
- taposási, harapási kár (db vagy bokortó, burgonya, cukorrépa) gyökérgumósok stb. esetében

- érett kukoricában, fiatal gyümölcsösben, szőlőben törési kár (hajtások, termés, csövek letörése)
- károsítás helyén megjelenő (mechanikai sérülés okozta kár elkülönítése pl. kukorica üszöggomba fertőzése.
- Védekezés esetén a kerítés vagy a berendezés állapotára is célszerű kitérni.

Alapvetően fontos kiemelni:

Az adott növénykultúrában nem minden kár vadkár, ami esetlegesen felületesen annak látszik.

A károsított növénykultúrák időrendben az előzetes vadkárbebecslés (felmérés) során

Károsítás időbenisége

Korai károk:

- **vetési kár** (túrasi kár a különböző növénykultúrában, illetve egyéb vetéshibával összefüggő károk)

- **zsenge, fejlődő növényben okozott kár a szárba indulástól az érésig**, ill. érés utáni kár a betakarítás időpontjáig, ill. a betakarítást megelőző kárbebecslésig bekövetkezett kár, amittől **külön kell választani a tényleges vad által okozott kárt.**

Az előzetes vadkárbebecslés során a szakértő teendői:

- Részletesen ki kell térni, ill. részletezni kell a kukoricában a vetést követően keletkező túrasi kárt a kitért fm. vagy tőszám függvényében. Pontos felmérés: kell-e újravetés, vagy a mennyiségi kárt (tőhiányt) elegendő rögzíteni.
- Őszi, ill. tavaszi kalászosok túráskára – felmérés-tőszám
- Újravetés esetén a területre vonatkozóan, amennyiben vad okozta a keletkezett kárt, el lehet, ill. el kell számolni a termelőnek a területre eső kárösszeget, a kármegállapítás szabályai szerint. Ez esetben végleges

kármegállapítási jegyzőkönyvet kell felvenni.

- Kukoricában a túráskár időpontjában számított kiesett növényszám számítása: Pld. 1 ha-on 72 ezer vetett csírával szemben kikelt 65 ezer csíra, amit rögzíteni kell. Az 1 ha-ra eső 65 ezer csírából kitért a vad 10 ezer növényt. Az őszi betakarítás során történő végleges kárbebecsléskor lehet, hogy a meddő tövek száma miatt mindez korrekcióra szorul. Példa erre a 2007. év, ahol esetenként 20-40% közötti meddő tövet prognosztizáltunk több ismétléses 13,33 fm-es szakaszokon (10 m²-es mintateretek).

Őszi, ill. tavaszi kalászosok:

Őszi levélrágási, lelegetési kár értékelése: Pl. a tavaszi intenzívebb bokrosodás részben vagy egészben kompenzálhatja a levélrágási veszteséget, a hiányos növényszámot! Tolna megyében,

Hógyész környékén, ott, ahol intenzív rágási kárt mértünk például a g.k. minarett búza termése, a fajtára jellemzően, 3,8 t/ha-t adott. A nem károsított részen pedig 3,6 t/ha-t takarítottak be. Így az előzetesen rögzített levélrágást nem követte terméskiesés. A kalászosokkal szemben, a kapások esetében, pl. kukorica, napraforgó, cukorrépa, a rágási kár a növények vegetatív részeinek elfogyasztása, rágása már meghatározható kárt okoz.

A károsítás mértékének meghatározásával a tenyésztés elején, közepén csak a kár %-os mértékére lehet utalást tenni, de ezt is alapos területbejárással az egyes táblákon. Ez alól kivétel az újravetés miatti kiesés.

Célszerű mintateretek kitűzése, különösen olyan esetekben, ahol bizonytalanul itéli a szakértő a kár objektív meghatározását.

Főbb jellegzetes károk

Figyelemmel kell lenni a mezőgazdasági termelés jellegére, hatására a vadkár megjelenésénél.

Pl. egy előző évi kukoricatáblán nagy volt a betakarítási veszteség, sok volt az elhullott cső, ami lehetett vadkárból eredően, de **lehetett** molyosodás, a kukoricacső földre esése következtében, ami túrási kár formájában jelenik meg **késő ősszel vagy kora tavasszal**.

Kiemelt fontossággal bír a kár megelőzésében a mechanikai védekezés, amelynek eszközei szerepeljenek a szakértő megállapításában:

- kerítés
- villanypásztor
- karbidágyú
- gázpalackra szerelt gázágyú
- kutyás ór alkalmazása
- rezgőhatást kiváltó riasztók
- tüzelés
- rémzsinegek elhelyezése
- őrtornyok, magaslesek.

Kémiai védekezés: szaghatáson alapuló szerekkel szántóföldi kultúrákban (pl: Dentracol 17SK, Vadóc, Silvacol T, Repellovit, Kálishappan, stb.)

Biológiai védekezésként:

- Termelésszerkezeti változtatások
- Vetésforgó
- Vadveszélyes területeken termelésre javasolt alacsony növésű növények vetése
- Erdőszélek melletti lősáv biztosítása, lőnyiladékok vágása kukoricában stb.

Kárelhárítás megszervezése:

- A tervkészítés során a földhasználó és a vadgazda működjen együtt a termelt növények a vadkár megelő-

zése érdekében vetésforgók kialakításában.

- Együttműködési megállapodásban rögzíteni kell a felek főbb kívánságait.
- A vadászati berendezéseket úgy kell elhelyezni, hogy azok szolgálják a vadkárelhárítást is, a felek kölcsönös érdekei alapján, és az elhelyezésük ne sértse se a földhasználó, se a vadgazdálkodó érdekeit.
- Erdő mellett lehetőleg kerülni kell a magas növésű növények vetését, termelését.

A vad által okozott kár észlelése után a felek (károsult és vadászatra jogosult) jelezzék és kérik a táblák felmérését, becslését a kiesés pontos meghatározásával, annak jegyzőkönyvbe rögzítésével.

A fent említettek mellett természetesen a helyi körülmények ismeretében a felek kölcsönösen további teendőket is meghatározhatnak. Kárfelmérésre kérhetnek, vadkár vagy igazságügyi szakértőt. Mód van arra is, hogy a felek nem közigazgatási, hanem saját vadkárbecslői együttes felmérése alapján végezzék és rendezzék a kárukat (közös megegyezés).

A károsult közvetlenül a bíróságtól is kérheti – előzetes bizonyítás céljából – igazságügyi szakértő kirendelését a vad által okozott kár megállapítására.

A védekezési formákra való utalás a jegyzőkönyvmintában is külön ki van emelve. (79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 19. sz. melléklet)

A 4. pont alatt a károsultra vonatkozó intézkedéseket rögzítik.

Az 5. pont alatt a vadászatra jogosult megtett intézkedései szerepelnek.

Az előzetes becslési jegyzőkönyv nem tartalmaz javaslatot kármegosztási lehetőségre, de célszerű, ha az előzetes becslés során ennek tényére a szakértő a javasolt védekezéssel összefüggésben az érintettek figyelmét felhívja – a későbbi jogviták elkerülése érdekében.

Csak államigazgatási eljárásban, jegyzői kirendelés alapján, a károsult kérelemére indított eljárás során kell a jegyzőkönyvet haladéktalanul leadni a jegyzőnek.

- A jegyzőkönyvet a minta alapján töltjük ki. Kitöltésére a becslés befejezte után kerüljön sor, a felek jelen-

létében. A jegyzőkönyv a követelményeknek megfelelően a szemle során történt szakértői megállapításokat tartalmazza, és azt a felek akaratával, vagy véleményeltéréssel rögzítve írják alá, a szakértő ezzel így tegyen eleget a jegyzői kirendelésnek vagy a felek felkérésének.

- A felek felkérésére a szakértő kármegosztásra tehet javaslatot, de a kár százalékos meghatározása nem hatásköre.
- Célszerű, ha a jegyzőkönyvet közvetlenül a kárbecslés befejezése után kitöltik, ezzel is gyorsítva az eljárást.

Bodnár Imre
jogi szakokleveles agrármérnök

JAHTI & JAKT
PREMIUM

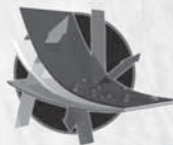
by Erätukku

Az első számú vadászruha – JahtiJakt Premium

Forradalmian új technológia vadászathoz

A camo-csomag csúcsmínőségű jellemzői a legényesebb vadászok elvárásainak is megfelelnek. A levehető kapucni, a színyog kapucni, a sok hasznos zseb, a nadrágon és a karokon található szellőzőnyílások, az ujjakon és nadrágszárakon lévő rögzítések – csupán egy része azoknak a tulajdonságoknak, melyek figyelemre méltóvá teszik a ruhát.

AIR-TEX2

A ruha az új AIR-TEX2 membránnal készül. Azon felül, hogy tökéletesen vízálló és légáteresztő, a membrán elkezpesztően könnyű és tartós. Bármilyen időjárási körülmények között megfelel.

SCENTECH

A forradalmi Scentech szagmentesítő technológia semlegesíti a szagokat okozó baktériumokat és megakadályozza, hogy a vad megérezze a vadász szagát.

A camo-csomag csúcsmínőségű jellemzői a legényesebb vadászok elvárásainak is megfelelnek. A levehető kapucni, a rovarkapucni, a sok hasznos zseb, a nadrágon és a karokon található szellőzőnyílások, az ujjakon és nadrágszárakon lévő rögzítések – csupán egy része azoknak a tulajdonságoknak, melyek figyelemre méltóvá teszik a ruhát.

Ár:

78995,-

+ szállítási költség

- Minden a csomag részét:
1. Dzsaki és táskája
 2. Gyapjú pulóver
 3. Nadrágszár
 4. Gyapjú sál
 5. Kétféle sapka
 6. Felsőrés
 7. Színyog mellyő
 8. Nadrágszár
 9. Újrahasznált
 10. Kiszáradt gyapjúszálak

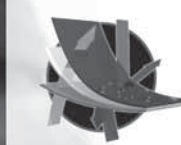
JAHTI & JAKT
PREMIUM

Prémium membrán minőségi vadászbakancs, tartós használatra.

Vízálló, légáteresztő és szagmentesítő.

A JahtiJakt Premium vadászbakancs vízállóságot három különböző technológiai eljárás biztosítja. Ezek a technológiai eljárások szárazon tartják a lábat, kivezetik az izzadságot. A Scentech eljárás a legbelső rétegben szagfűtő funkciót lát el.

AIR-TEX2

az új, továbbfejlesztett AIR-TEX2 membrán végigmegy egészen a szárig. A membránhoz illesztett THERMO bélést zokniszerűen veszi körbe a lábat. Ez tökéletesen vízállóságot és tartóságot biztosít.

SCENTECH

A forradalmian új Scentech szagmentesítő technológia semlegesíti a szagokat okozó baktériumokat, ezáltal megakadályozza, hogy a vadak kiszagolják a vadászt.

Négy rétegű talp-szerkezet.

A Premium bakancs kiváló minőségű, négyrétegű talp-felelépése gondoskodik arról, hogy a bakancs kényelmes legyen a külső talp rugalmas, mégis szilárd.

Ár:

42990,-

+ szállítási költség

Minden a csomag része:

1. JahtiJakt Premium bakancs
2. JahtiJakt gyapjúzokni
3. JahtiJakt alsó zokni

A vízállóságot három tulajdonság biztosítja

1. A valódi bőr vízlepergető és szennytisztító anyaggal kezelt. A felsőrész három réteggel varrott.
2. Az új, továbbfejlesztett AIR-TEX2 membrán végigmegy egészen a szárig. A membránhoz illesztett THERMO bélést zokniszerűen veszi körbe a lábat.
3. A felső bőr alatt futó vízálló, légáteresztő anyag védi az AIR-TEX2 membránt.

PLUSZ

- Jól illeszkedő Vibram talp
- AIR-TEX2 membránrészegés
- Tartós Cordura a szárnál
- Antibakteriális belső talp
- A talp felelépése szilárdabb, mégis gördülékenyebb teszi a bakancsot
- A bakancs hengerénél extra megerősítés
- "Energiatalp" a halkabb léptekért

JahtiJakt Nordic AIR-TEX ruha

42490,- + szállítási költség

Élhető és garantáltan jól használható

Az új, továbbfejlesztett AIR-TEX2 membrán végigmegy egészen a szárig. A membránhoz illesztett THERMO bélést zokniszerűen veszi körbe a lábat. Ez tökéletesen vízállóságot és tartóságot biztosít.

A forradalmian új Scentech szagmentesítő technológia semlegesíti a szagokat okozó baktériumokat, ezáltal megakadályozza, hogy a vadak kiszagolják a vadászt.

Négy rétegű talp-szerkezet. A Premium bakancs kiváló minőségű, négyrétegű talp-felelépése gondoskodik arról, hogy a bakancs kényelmes legyen a külső talp rugalmas, mégis szilárd.

Élhető és garantáltan jól használható

Az új, továbbfejlesztett AIR-TEX2 membrán végigmegy egészen a szárig. A membránhoz illesztett THERMO bélést zokniszerűen veszi körbe a lábat. Ez tökéletesen vízállóságot és tartóságot biztosít.

A forradalmian új Scentech szagmentesítő technológia semlegesíti a szagokat okozó baktériumokat, ezáltal megakadályozza, hogy a vadak kiszagolják a vadászt.

Négy rétegű talp-szerkezet. A Premium bakancs kiváló minőségű, négyrétegű talp-felelépése gondoskodik arról, hogy a bakancs kényelmes legyen a külső talp rugalmas, mégis szilárd.

Bajnok minden időben – JahtiJakt PRO

59990,- + szállítási költség

A vadászok igényeinek megfelelően módosított PRO állomány most előbbben

Az új, továbbfejlesztett AIR-TEX2 membrán végigmegy egészen a szárig. A membránhoz illesztett THERMO bélést zokniszerűen veszi körbe a lábat. Ez tökéletesen vízállóságot és tartóságot biztosít.

A forradalmian új Scentech szagmentesítő technológia semlegesíti a szagokat okozó baktériumokat, ezáltal megakadályozza, hogy a vadak kiszagolják a vadászt.

Négy rétegű talp-szerkezet. A Premium bakancs kiváló minőségű, négyrétegű talp-felelépése gondoskodik arról, hogy a bakancs kényelmes legyen a külső talp rugalmas, mégis szilárd.

Élhető és garantáltan jól használható

Az új, továbbfejlesztett AIR-TEX2 membrán végigmegy egészen a szárig. A membránhoz illesztett THERMO bélést zokniszerűen veszi körbe a lábat. Ez tökéletesen vízállóságot és tartóságot biztosít.

A forradalmian új Scentech szagmentesítő technológia semlegesíti a szagokat okozó baktériumokat, ezáltal megakadályozza, hogy a vadak kiszagolják a vadászt.

Négy rétegű talp-szerkezet. A Premium bakancs kiváló minőségű, négyrétegű talp-felelépése gondoskodik arról, hogy a bakancs kényelmes legyen a külső talp rugalmas, mégis szilárd.

AIR-TEX2

1. JahtiJakt Premium bakancs

2. JahtiJakt gyapjúzokni

3. JahtiJakt alsó zokni

Börzsöny Vadászati és Ker. Bt.
2626 Nagymaros, Váci u. 96.
Tel.: 06/273-730-70, 06/309-413-284
e-mail: jagd@dunainfo.net

A JÖVŐ NEMZEDÉKE

Nem lehet elég korán kezdeni...

– agyoncsépett, és gyakran használt közhely, melyet az élet számos területére vonatkoztatva nap mint nap használunk. A vadászatra azonban mindez fokozottan érvényes! Kétségtelen, hogy lehet valakiből akár ötvenévesen is puskás ember, rádöbbenhet valaki jóval túl a hatodik ikszen is, hogy a vadászat az, ami mindaddig hiányzott az életéből, sőt, ős halántékkal is le lehet tenni az állami vadászvizsgát. Igazán megszállott, elhivatott, alázatos, csupa nagybetűs VADÁSSZÁ azonban csak az válhat, aki szinte az anyatejjel szívja magába a vadúzés tudományát.

Nem hiszem, hogy a mai kor gyermekeiből kivesszett volna az az ősi ösztön, amely generációkon keresztül létezett, és ezáltal felnevelte azokat a ma már legendának és példaképnek számító vadászokat és vadgazdákat, akikre büszkék lehetünk. Gondoljunk csak a

legnagyobb vadászíróinkra: közülük mindenki csúzlival és légpuskával kezdte pályafutását, falta a különféle szakkönyveket, és naphosszat bújta az erdőt, járta a mezőt.

Persze, ma már a számítógépes játékok és a televízióból áradó brutális vagy éppen szirupos filmek bűvöletében felnövő korosztály életfelfogásá-

ból adódóan nem lehetnek illúzióink, de reménykedni azért talán szabad... A Vadászati Kulturális Egyesület vezetősége pedig nemhogy reménykedik, de meggyőződése, hogy vannak olyan fiatalok, akik élénken érdeklődnek a vadászat iránt.

Két éve azért jött létre az egyesület keretein belül működő Ifjúsági Tagozat, hogy a természetvédelem és a vadászat ügye mellett elkötelezett, a vadászati hagyományokért és a vadászati kultúráért tenni vágyó ifjakat egy szervezetbe tömörítse.

Nagy lelkesedéssel el is kezdődött a tagtborzás, és minden előzetes várakozásunkat felülmúlta, hogy hónapok alatt több száz fiatal csatlakozott hozzánk.

Az Ifjúsági Tagozat azóta is töretlenül erősödik, és jelenleg a Diana Vadász-

hölgy Klub mellett a VKE legjelentősebb tagszervezetévé vált. A tavalyi, Szokolyai és Kisinóci – Négy Évszak Vadász- Természetvédő Programmal közös – vadásztáborunk nagy sikerrel zárult, a résztvevő 97 fiatal egyöntetű véleménye szerint nagyon hasznos és tartalmas hetet tölthettek el a gyerekek a Börzsöny szívében. A tábor programjai között állat- és növényismeret, solymászat, íjászat, lövészet, tanösvény, trófeabírálat, hajnali les, éjszakai túra, egyéb vadászati programok és játékos vetélkedők szerepeltek.

Mára a hazai vadászati kultúra kiemelkedő eseményei között kell említeni az Országos Bársony István Ifjúsági Prózamondó Versenyt is, melyen tavaly Várpalotán rekordlétszámú versenyző indult. Második ízben írtuk ki az erd-

szeti és vadgazdálkodási iskolák közötti csapatversenyt, és a Seres Erzsébet porcelánfestő által készített vándorserleget a mátrafüredi Mátra Szakközépiskola érdemelte ki.

A megyei vadásznapokon – együttműködve a helyi vadászkamarákkal – különféle gyerekprogramokat szerveztünk, és számtalan vadászati eseményen is részt vettünk.

A VKE-IT támogatta a Csongrádon rendezett „Fiatal Vadászok Országos Vetélkedőjét”, melyen vadász-vadtenyésztő szakiskolai tanulók mérték össze elméleti és gyakorlati tudásukat.

Az OMVK ifjúsági és oktatási bizottságával kiváló kapcsolatot építettünk ki, és folyamatosan dolgozunk egy közös, általános iskolai vadászszakkör-hálózat országos bevezetésén és kiterjesztésén. A szakképző iskolákkal és egyéb oktatási intézményekkel, valamint az erdei

iskolákkal együttműködésre törekszünk, ennek eredményeképpen több intézménnyel állunk kapcsolatban.

A VKE-IT társadalmi ismertsége mára kézzelfoghatóvá vált, több regionális és országos sajtóorgánumban, televízióban, rádióban jelentek meg az Ifjúsági Tagozatunkkal kapcsolatos anyagok. Ezen keresztül sokan ismerték fel a környezettudatos nevelés és a szemléletformálás fontosságát.

A jövőben szeretnénk kialakítani és megerősíteni az Ifjúsági Tagozat regionális és helyi szervezeteit, és lehetőségeinkhez mérten még jobban megismertetni a vadászati kultúrát a jövő nemzedékével. Ennek érdekében még szorosabban kívánunk együttműködni a Diana Vadászölgy Klubbal, családi rendezvényeken és közös programokon keresztül. Idén ismételten kiírjuk ifjúsági képzőművészeti pályázatun-

kat, és a beérkező pályamunkákból egy nagyszabású kiállítást is szeretnénk szervezni.

A VKE Ifjúsági Tagozatának minden általános iskolás, valamint közép- illetve felsőfokú oktatási intézményben tanuló, 25 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező diák tagja lehet. A tagfelvételt írásban, egy formanyomtatványon lehet kérelmezni. A tagok évente tagsági díjat fizetnek, ez a 2008-as esztendőre 2500 forint. A tagdíj befizetése személyesen, vagy rózsaszín postai utalványon, illetve általunk kiadott csekken történhet. Tagjaink az Egyesület és az Ifjúsági Tagozat emblémájával ellátott fényképes tagsági igazolványt kapnak. Minden tagunk postai úton, ingyen megkapja a Magyar VADÁSZLAP két hónappal régebbi számait, ezen kívül

minden, a VKE által nyújtott kedvezmény megilleti tagjainkat, és természetesen ők is részt vehetnek az egyesület tevékenységében, rendezvényein. Ezen felül minden VKE-IT tag jelentős engedményt kap a VADÁSZLAP által forgalmazott könyvek, CD-k, VHS-ek és DVD-k árából.

Nagy szeretettel várjuk olyan fiatalok jelentkezését, akik szívügyének tekintik a vadászatot, vadgazdálkodást, és szeretnének tagjai lenni Ifjúsági Tagozatunknak!

Elérhetőségeink: Vadászati Kulturális Egyesület 1031 Budapest, Pákász u. 7., telefon: 06-1/242-0042, 06-70/702-5000, vke@vadaszlap.hu

Wallendums Péter elnök

Kérjük, adja adója 1 %-át

„A Magyar Vadgazdálkodásért
Alapítványnak”,

hogy együtt segíthessünk a hazai
vadgazdálkodóknak!

számlaszám:

10403181-31809180-00000000

Köszönjük!

KEZÜNKBEN A JÖVŐNK

Évek óta nem stimmel valami az időjárással. Az évszakok elmosódtak, aszályosak az esztendők, ha pedig mégis esik, hatalmas mennyiségű víz zúdul ránk. Télen alig van hó, ha mégis hullik valamennyi, az is menten elolvad. Sokan panaszkodnak arról, hogy a vad is változik. Felborul a szaporodási ciklusa, baj van a vedléssel. Mi ennek az oka? Nos, ez olyan kérdés, amelyre száz százalékosan senki sem tudja a választ!

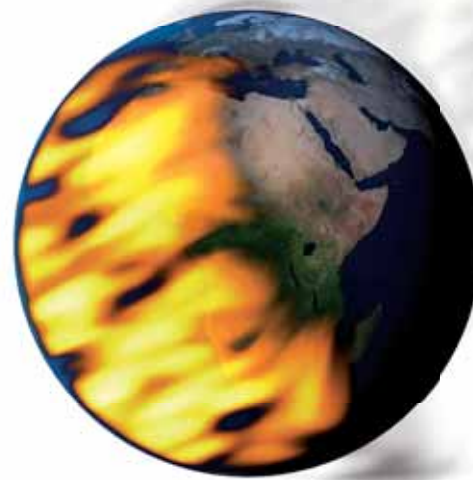
Egyre gyakrabban hallani arról, hogy igen rövid időn belül gyökeresen megváltozik Földünk időjárása. Hallani az üvegházhatásról, a globális felmelegedésről, aminek következtében elolvadnak a pólusok jégtakarói, és még a világ legjelentősebb tengerparti városainak egy része is víz alá kerülhet.

Ám arról már kevesebb szó esik, mi lesz, lehet Magyarország éghajlatával, s szinte semmit sem tudunk, hogy mi lesz a hazai vaddal. Pedig szorít az idő!

A legnagyobb problémát az jelenti, hogy a rendelkezésünkre álló kisszámú konkrét tények nem elegendőek biztos prognózis felállítására, ezért még a szakemberek is csak jóslásokba bocsát-

kozhatnak. Még abban sincs megegyezés, hogy voltaképpen mi is okozza az időjárás változását. Egyesek szerint a pólusok tolódtak el – ez tűnik a legkevésbé valószínűnek. Van olyan állítás is, hogy teljesen újszerű helyzettel állunk szemben, ami egyedülálló Földünk történetében. Ez a vélemény sem igazán állja meg a helyét. És persze akadnak jó néhányan, akik vallási kérdést formálnak az éghajlatváltozásból... Ám ma már egyre inkább úgy tűnik, hogy természetes folyamatról van szó, amely az emberi tevékenység hatására jelentősen felgyorsult. Ezt vallja neves paleontológusunk, dr. Kordos László is, akinek talán nem érdektelen egyik cikkéből idézni: „Rendszeres és hiteles meteo-

rológiai mérésekből tudjuk, hogy az 1800-as évek közepéig tartó viszonylagos globális lehűlés a XIX. század végétől a korábbiaknál szokatlanul gyorsabb

melegedésbe csapott át. Ma már tudjuk, hogy a felmelegedéssel együtt növekedett a légköri szén-dioxid, a kénes és nitrátos vegyületek, valamint a legkülönbözőbb szennyezőanyagok mennyisége. Ezekért a folyamatokért kétségkívül az ember a felelős. (...) Hiteles információink vannak arról, hogy a rómaiak idejében jelentősen melegebb volt, mint napjainkban. Tudjuk, hogy az ázsiai nomád népek vándorlását hosszan tartó környezetváltozás indukálta. (...) Ma már meggyőző ismereteink vannak arról is, hogy az elmúlt

ezer évben „kis jégkorszakok” és „klímaoptimumok” váltották egymást. Ma már pontosan tudjuk, hogy 21-18 ezer évvel ezelőtt az egész Földön olyan méretű lehűlés következett be, amelynek következtében például Európa északi és középső részét vastag jégtakaró fedte be, a tengerek vízszintje pedig a mainál 60-80 méterrel alacsonyabban helyezkedett el.” (Dr. Kordos László: Jégkorszakok krónikája, Változó klíma – átalakuló élővilág, Vadon, 2003/5, 14-19 p.)

A fentiek figyelembevételével úgy tűnik, az éghajlatváltozás nem pusztán napjaink gyermeke.

Természetesen minden klímaváltozáskor átalakult az élővilág is, így ősünknek is másra kellett vadászni minden éghajlatváltozáskor. Ám ha természetes folyamatról beszélünk, akkor miért tartunk éppen napjainkban a klímaváltozástól?

És a természet?

Ahhoz, hogy megértsük, mekkora átalakuláson is mehet át a hazai természet és a vadállomány az elkövetkezendő néhány évben, évtizedben, talán nem volt érdektelen a fenti, némiképp száraznak tűnő eszme-futtatás.

Hazánkban az elmúlt évszázadokban nem volt szükség globális felmelegedésre ahhoz, hogy országunk flórája és faunája jelentősen átalakuljon. Az emberi tevékenység, az erdőirtás, mocsarak lecsapolása, folyószabályozás, monokultúrás mezőgazdaság – hogy csak a legfontosabbakat említsem – mind-mind nagyban hozzájárult bizonyos állatfajok eltűnéséhez, vagy éppen elszaporodásához. Eltűnt a hód (igaz, most visszatelepítik, de felmerül a kérdés, szükség van e gátromboló-fapusztító óriás rágcsáló jelenlétére a megváltozott természeti viszonyaink között?), a bölénynek, medvének már egyáltalán nincs hely, éppen visszatelepülőben van a hiúz és a farkas (addig kár tucatszámú hiúz vagy farkas kártételéről beszélni, amíg megoldatlan problémaként több tízezer (!) vadpusztító kóbor kutya és kóbor macska sertepertél a vadászterületeken), itt van újra, és vadászható a sakál, amely az éghajlatváltozás vagy/és a délszláv háború miatt tért vissza. És persze egyre több a szarvas és a vaddisznó, viszont a fogolyról végképp nem tudjuk, mikor lesz újra vadászható, milyenek lesznek a fácánvadászatok, ha megszűnik a tenyésztés. Ehhez képest hozhat-e még valami újat a globális felmelegedés? A válaszuk: igen!

A múlt évszázadban Észak-Európa 10-40%-kal lett csapadékosabb, míg

Az okkézenfekvő, mert még ha természetes folyamat is, jelentősen felgyorsult az utóbbi évszázadban, s ez a gyorsaság hordozza a legnagyobb veszélyt magában. Ma már tudjuk, hogy a folyamat felgyorsulásának oka egyértelműen a légszennyeződésben keresendő, s leginkább a széndioxid-kibocsátás a ludas. Ehhez persze sok minden más is járul, például az emberiség és haszonállai-

tainak metánkibocsátása, az erdőirtás, óceánok szennyezése stb.

Ahhoz, hogy e folyamat kezelhető, lassítható legyen, 2050-re Földünk széndioxid-kibocsátását a jelenlegi szint 70%-ára kellene visszaszorítani. Ám az erre vonatkozó Kiotói Egyezményt néhány ország, például az USA, nem írta alá.

Az elmúlt tízezer esztendőben a föld

átlagos hőmérséklete 14 °C körül alakult. Ehhez képest igen soknak tűnik a 3 °C, amennyivel emelkedni fog, ha tovább növekszik, netán megduplázódik a széndioxid-kibocsátás. Kontinensünkön a múlt században az átlagos éves hőmérséklet 1 °C-kal emelkedett, s hamarosan további egy-két fokos növekedés várható. S most minden ez irányba mutat...

Dél-Európa 20%-kal szárazabb lett. Becslések szerint Észak-Európában még további 30%-kal csökkenhet az éves csapadék mennyisége, ez pedig még nagyobb aszályhoz, erdőtüzekhez vezet.

Nem sokkal rózsásabb a helyzet nálunk sem. Hazánk időjárása egyre inkább mediterrán jellegű lesz. Ezt bizonyítja, hogy számos olyan faj megtelepedett nálunk, amelyek előfordulása néhány esztendeje még elképzelhetetlen lett volna. A hobbiállattartók által kiengedett vörösfülű ékszerteknősök komoly veszélyt jelentenek a hazai mocsáriteknős-állományra, kikelnek a görögtektnős-tojások is, megjelent és mindinkább elszaporodott a lepkekabóca, a növények közül pedig olyan extra tájidegen fajok kezdenek elszaporodni, mint az agavé. A Magyarországon kimutatott, észlelt madárfajok száma is nőttön nő. Egyre több délről érkező vendéget lehet megfigyelni.

Intő jel valamennyi, s mind-mind közvetlenül is hat a hazai vadállományra is. Nézzünk néhány példát! A prognózis szerint a vízszabályozások miatt már amúgy is tönkretett, kiszáritott

Alföldet újabb veszély fenyegeti, nem kizárt, sőt valószínű, hogy félsivataggá(!) válik. Ez persze lehetetlenné teszi a természetes fajú erdők telepítését, így maradnak a tájidegen fajok, például az akác (jó esetben!). Ennek ugyebár igazi aljnövényzete nincs, így a vad számára távolról sem ideális élőhely. Az is biztos, hogy a természetes vízfelületek is csökkenni fognak – e folyamat már el is

kezdődött –, s ez magával hozza, hogy nagy területekről le kell mondani a vízi-vad vadászatáról. Persze, ha a nádasokat kevésbé irtanánk, kevesebb víz párologna el, s így lassulhatna a folyamat. A füves legelők, agrokultúrák eltűnése pedig a ludak útvonalát fogja megváltoztatni. Az ivóvíz és a dagonyázóhelyek hiányában a többi apróvaddal és főleg a nagyvaddal további problémák adódhatnak. Nem lesz megfelelő és elegendő búvóhely, s ez megváltoztathatja az állatok viselkedését is. Így a nagyvad kipusztul, vagy elvándorol. A vad faj- és egyedszáma mindenképpen csökkenni

fog, hiszen a száraz, kevés táplálékot és kevés búvóhelyet adó pusztaságban alig él meg valami. (Persze lehetne ezt-azt betelepíteni, de ez is veszélyes lehet.) Valamilyen megoldást jelenthetnek a megművelt, vadfölddel ellátott kisebb-nagyobb vadaskertek olyan helyeken, ahol lehetséges a vízutánpótlás. Ám ezek a kertek nem minden vadász számára testesítik meg az eszményi vadászterületet, hiszen a kerítés mögé zárt vad nem kevesek számára illúzióromboló. Rögvest hozzáteszem, az Alföld kiszáradása nem hosszú távú, hanem rövid- vagy középtávon megoldandó prob-

léma, így mindenképpen foglalkozni kell vele. Nem mondhatjuk, hogy majd unokáink megoldják!

Megdöbbenő, de ma már legcsapadékosabb területeink is száradnak, így az Alpokalján illetve a Dél-Dunántúlon lévő erdőterületek egészségi állapota is mindinkább romlik. Ez pedig aggasztó jel, hiszen világhírű nagyvadállományunk sorsa is bizonytalanná válik.

A hosszú, aszályos nyár egyre nehezebben megfékezhető, mind nagyobb területeket sújtó erdőtüzeket is okoz. Ez pedig egyfelől elpusztíthatja a vadállomány egy részét – főleg a szaporulatot –, s persze a maradékot el is űzi. Nem csupán önmagában a tűz a nagy probléma, hanem az üszkös talajon jó ideig sem táplálékot, sem pedig búvóhelyet nem talál magának a vad.

A vízfelületek csökkenésével a nádas területe is csökkenni fog, ezt pedig sem a vaddisznó, sem a vízivad nem veszi jó néven. Ők is elvándorolhatnak. Kérdés, hogy mit lehet tenni? Persze a tamaszkodók most leginthatnak, minek a vészharangot kongatni, amikor milyen jó vadászati lehetőségek vannak egyes mediterrán országokban. A vaddisznók erősebb agyart növesztenek, mint nálunk, van őz, szarvas is, s persze akad apróvad, például a szirti fogoly.

Nos, az európai mediterrán országok vadjainak nem kis hányada olyan magas hegységekben él, amelyeknek mi híjával vagyunk! S bár valóban derekas vadállomány él egyes területeken, a vadsűrűség a legtöbb helyen nem nevezhető optimálisnak. Így a mediterrán erdők vadját aligha szabad összevetni a Kárpát-medence leginkább alföldi, dombos vidékeivel.

Természetesen az enyhe telek nincsenek jó hatással a szelekcióra sem. A betegeskedő, nem éppen életrevaló egyedek is megmaradnak, sőt, peches esetben továbbörökítik nem kívánatos tulajdonságaikat. A kisragadozók sem esnek áldozatul a télnek, ennek persze az apróvadállomány látja kárát. Persze a kisragadozók elszaporodása annak is köszönhető, hogy enyhe telek után hamar, gyors szaporodásnak indulhatnak a kistrágyászok, pockok, egerek is. A képlet egyszerű: sok, könnyen megfogható táplálék = sok ragadozó.

Különösen nagy problémát jelent, hogy a kóbor kutyák, és főleg a melegkedvelő kóbor macskák sem esnek áldozatul a mínuszoknak. Ők pedig, mondanom sem kell, igazán nagy vadpusztítók!

Egerekre vetítve

A vadgazdák igencsak meglepődtek, amikor az idei őzágancssúlyok bizony alulmaradtak a jósoltnak. Pedig látványosan minden megvolt ahhoz, hogy sok erős bak kerüljön terítékre. Hiszen enyhe volt a tél, akadt természetes táplálék is bőven, tehát valószínűleg megdőlt

az a szabály, hogy az őzágancs növekedését ezek erősen és pozitív irányban befolyásolják. Persze, ha jól belegondolunk, mindez teljesen logikus. A nálunk hűvösebb éghajlatú Svédországban micsoda derék bakok teremnek, míg a déli bakokról ez nem mindig mondható el. Ez esetben miért csodálkozunk azon, hogy az enyhe telek után nem fejlődnek rekordtrófeák?

Mi jöhet még?

Ha nem is érdemes jóslatokba bocsátkozni, mégis körül kell járnunk a kérdést, a fentebb felsoroltakon kívül mire számíthatunk még? Kezdjük mindjárt az egyik legfontosabbal, a vad egészségével. Azt hiszem nyilvánvaló, hogy az enyhe teleken a kórokozók, köz-

tes és köztigazdák nem pusztulnak el, így megnő annak veszélye, hogy a vad megbetegszik. (Persze azt se felejtsük el, hogy a vad se gyengül le, így ellenállóbb marad a betegségekkel szemben).

Valószínű, hogy olyan betegségek is megjelennek, melyek eddig nem voltak jelen, vagy éppen évszázadokra eltűntek hazánkból. Feltételezések szerint

humán szempontból e téren különösen fontos lehet a malária.

Nem kell etológusnak lennünk, hogy prognosztizáljuk, a megváltozott időjárási és környezeti tényezők hatására átalakul az állatok életmódja is. Előbbre jöhet a fialás időpontja (mint ahogy erre már napjainkban is számos példát látni), megváltozhat az üzekezési idő.

Ez valószínűsítheti, hogy megváltoznak a vadászati idények is, hiszen előbb vemhesül a vad stb.

Aligha kétséges, hogy az „összeviszsa időjárásban” gondok jelentkezhetnek a vedlésben is. (Már ma is van erre példa.) A prémesállatok télen nem fognak szép, kifogástalan bundát növeszteni. Valószínűleg hosszabb távon, de számolni kell a trófeasúlyok megváltozásával, és a testtömeg változásával is. Ez utóbbi azért valószínű, mert itthon is volt rá példa a megváltozott körülmények között, hogy az úgynevezett mezei őz-ökotípus tömege nagyobb lett, mégpedig igen rövid idő alatt, mint a hagyományos élőhelyen élő erdei őzé. Ahogy változik a környezet, ez a folyamat minden bizonnyal más fajoknál is jelentkezik majd.

S persze, mint ahogyan már utaltam rá, leginkább a víz- és táplálékhiány következtében lecsökken a vad faj- és egyedszáma, azaz nem csak minőségi, hanem mennyiségi változásra is számíthatunk. Azt, hogy ez melyik fajokat érinti majd, még nem tudhatjuk.

Készülni kell!

Mint látható, nem árt a vadgazdáknak idejében felkészülniük a lehetséges változásokra. A legfontosabb talán a víz-utánpótlás, az itató- és dagonyázóhelyek létesítése. Sajnos a vízhiány már ma is erősen érezteti hatását, s ez vélhetően csak rosszabbodni fog.

Lehet, hogy egyelőre még utópisztikusnak tűnik, de jobb ma, mint holnap erdészeti szakemberek bevonásával mestertervet készíteni a vegetáció átalakításának lehetőségeiről, a terület

A KLÍMAVÁLTOZÁS HATÁSA A VAD ÉLETTERÉRE, TÁPLÁLÉKBÁZISÁRA

Az elmúlt évtizedekben egyre gyakrabban tapasztalhatók szélsőséges időjárási jelenségek, melyeket többnyire a hétköznapi ember is a klímaváltozás jeleként értékel. Úgy tűnik, elfogadtuk, hogy emberiségünk rövid távú érdekei oltárán feláldozza a jövőt. Úgy tűnik, a Föld nevű bolygó tűrőképessége nem korlátlan, egyre figyelmeztetőbb jeleket küld felénk.

Ez a jelenséghalmoz nem csupán az átlagemberek érdeklődését keltette fel, hanem a világ számos pontján, így hazánkban is több kutatási program indult annak feltérképezésére, vajon mit hoz a jövő. A környezetvédelmi szaktárca és a Magyar Tudományos Akadémia együttműködésében, 2003-ban indult

el az ún. VAHAVA projekt, melynek a klímaváltozás kárpát-medencei feltérképezése volt feladata.

A projekt 2006 áprilisában zárult, azonban eredményei csekély sajtóvisszhangot váltottak ki, a közvélemény nem ismeri a kutatás eredményeit, ajánlásait, a követendő helyes stratégiát. Szándékom az, hogy ezzel az írással felhívjam a vadászársadalom figyelmét a klímaváltozás általános és vadgazdálkodásra gyakorolt hatására.

A földművelő, kertészkedő ember, az erdész, a vadász, nap mint nap tapasztalja a klíma „rendetlen” működését. Egyre gyakoribbak a szélsőséges meteorológiai jelenségek, időben egyre gyorsabbak a változások, a szél erőssége fokozódik,

növényvilágának megóvása érdekében.

A vadgazdának fel kell készülnie az éghajlatváltozás következményeire, ezért át kell gondolnia, hogy közép- illetve hosszú távon milyen vadfajokkal érdemes foglalkoznia. Ha vadászterülete évek óta folyamatosan szárad, s tűnnek el a természetes vízfelületek, akkor bizony a vízivadvadászatról le kell mondania. Fel kell készülnie a ragadozóinvázióra (különösen a kóbor

állatokéra), így az korábbiaknál intenzívebben kell gyérítenie a nem védett ragadozók állományát.

Azt se felejtjük el, hogy a természetvédelmi szakemberek sokat segíthetnek, nekik vannak pontos információik a területet illetően, többnyire ők térképezik fel a vegetáció állapotát, s ők ismerik a legújabb, vadgazdálkodási szempontból is fontos prognózisokat. Érdemes kikérni a tanácsukat!

Kovács Zsolt

a csapadék jellege, gyakorisága, mértéke egyre kiszámíthatatlanabb és egyre szélsőségesebb.

Ma még legyintünk, de holnap már nem biztos...

Idézet a lezárt kutatás összefoglalójából: „Az eddigi ismeretek alapján feltételezhető, hogy Magyarországon – hosszú távon – fokozatos felmelegedés, a csapadék mennyiségének csökkenése és a szélsőséges időjárási események gyakoriságának, valamint intenzitásának növekedése várható. Erre az „éghajlati jövőképre” alapozható a „VAHAVA” projektben a felkészülés, az alkalmazkodás stratégiája és a különféle döntések, intézkedések. Két stratégiai cél határozható meg:

- (1) Felkészíteni általában a magyar lakosságot és gazdaságot egy valószínűsíthető melegebb és szárazabb időszakra, illetve szélsőséges időjárási jelenségekre, valamint ezek várható hatásaira.
- (2) Megteremtteni, illetve továbbfejleszteni a váratlanul jelentkező szélsőséges időjárási események káros hatásaira való gyors reagálás humán, szervezési, technikai, szervezeti, pénzügyi feltételeit.”

Már nem szabad azon vitatkoznunk vajon tényleg globális klímaváltozás jeleit észleljük-e. Ez tény, amit az elmúlt évtized jelenségei kellőképpen alátámasztanak.

„Földünk egyértelművészjeleket küld. Csak a legfontosabbakat említve: a légkörben meredeken emelkedik az üvegházhatású gázok aránya (szén-dioxid, metán, nitrogén-oxid stb.), magasabb a hőmérséklet (a legmelegebb tíz esztendő 1990 utánra esik), melegek a tengerek, olvadnak a gleccserek, gyakorib-

bak az erdő-, és bozóttüzek, csökkennek az állóvizek felületei, tartós aszályok és helyenként özönvizek jelennek meg (csak Európában, 2002-ben az áradások 16 milliárd dollárnyi kárt okoztak). A hegyi patakok elapadnak, korábban tavaszodik és virágoznak a növények, később kezdődik az ősz, változnak az élőhelyek és változik a madárvonulás, vándorolnak a gyomok, a kórokozók, és ami mindenkit közvetlenül érint, 2003-ban Európában 26 ezer ember halálát a hőségnek tudták be. A helyzet további romlása várható, ami a fenntarthatatlan fejlődés jele.”

NE reménykedjünk! Ha holnap abba hagynánk felmelegedést okozó tevékenységünket, akkor is tovább tartana

egy ideig a melegedés és ennek minden egyéb folyamánya.

Nem hiszem, hogy a vadásztársadalomnak ölbe tett kézzel kell ülnie és várnia, hanem – ahogy a VAHAVA kutatás is megfogalmazza – fel kell készülni az elkövetkező szélsőséges időjárási körülményekre.

Mit jelenthet ez a felkészülés? Tevékeny szerepvállalást környezetünk értékeinek megóvásában, harcosabb és láthatóbb megjelenést a természeti környezet rongálóival szemben, és ugyancsak láthatóbb megjelenést zöld civil szervezetekkel együttműködve.

A dolgozós hétköznapiak főszereplőinek, akikre most 10 évre rábízták a vadállomány megőrzésének feladatát, nehéz

idők jönnek. A magyar gazdaság gyenge teljesítménye a vadgazdálkodásra fordítható források csökkenő mennyiségében is mérhető. A magán erdőbirtokosok gyarapodó száma, a mezőgazdálkodók csökkenő jövedelmei mind-mind a vadállomány, a vadgazda felé terelik a figyelmet; a vadkár kérdésében tovább csökken a tűréshatár.

A vadállomány megőrzése érdekében a mindennapok során fel kell készülni a váratlan időjárási események következményeinek elhárítására. Lehetetlen vállalkozás – mondhatjuk – felvenni a kesztyűt a természet elemi erejével szemben.

Apróvadás területen a szél fokozódásának, a hóviharak tombolásának, az

a vadgazdálkodásban is. Itatók, dagonyák létesítésének számos bevált módozata ismert. Ezek között újszerű a napelemmel működtethető bűvárszivattyú alkalmazása, és ismét terjed a szélenergia hasznosítása.

A vadföldek művelése terén azonban csak tapogatózunk. Ma a leginkább elterjedt vadtakarmány a kukorica – akár lábon, akár csövesen, vagy

morzsolva. A 2007-es esztendő ország-szerte gyenge kukoricatermést hozott. Ha igazak és beválnak a klímakutatók előrejelzései, a Kárpát-medence a vízhiány miatt lesz alkalmatlan az eredményes kukoricatermesztésre. A gabonafélék termesztése előtt továbbra is nagy jövő áll, hiszen ha nem az állattenyésztés, akkor a zöld energiaipar fogja feldolgozni, így értékük nem csökken, hanem vélhetően nőni fog. Ez nem jó hír a vadgazdálkodónak. Egyrészt a vadkár miatt, másrészt a takarmány-előállítás költségeinek emelkedése miatt. Az aszályra hajlamos országrészek az őszi kalászosok, a repce és a rövid tenyészidejű, valamint az alacsony víz-igényű növények termesztése felé fog eltolódni a vetésszerkezet. A kukorica helyett a napraforgó és a cirok jelenik meg.

Úgy vélem, az emelkedő költségek és kockázatok miatt a gazdálkodók és a vadgazdák figyelme is az állattenyésztés, valamint a vad számára megfelelő táplálékot adó növények felé fog fordulni. Ezen a téren érdemes a zárt téri vadtartás tapasztalatait is figyelembe venni. Egyre szélsőségesebbé váló éghajlatunkon biztonságosan termelhetők olyan

aszályos időszakok hosszának és gyakoriságának következményei részben mérsékelhetők. Egyes jelenségek ellen azonban tehetetlen a vadgazda. A Duna és a Tisza árterének, így Gemencnek az értékes állománya is egyre nagyobb veszélyben van. Valószínűleg a nagyobb testű vadfajok, valamint a tágabb tűrésű, jól alkalmazkodó fajok sikeresebbek lesznek. Míg az apróvadfajok esetén vélhetően markánsabb változások elé nézünk. Vélhető új, kozmopolita, terjeszkedő faj(ok) megjelenése, robbanásszerű elterjedése (pl. nyestkutyta). Megjegyzem, e faj Németország Mecklenburg-Vorpommen tartományában a semmiből tűnt fel. 1993-ban néhány bizonyító elejtést regisztráltak, majd 2006-ban az éves teríték elérte a 20 000(!) példányt.

Mínderre tekintettel, a vadgazdálkodónak igyekeznie kell a vadászterületet úgy berendezni, hogy az kellő védelmet, táplálékot és ivóvizet biztosítson a vadállomány számára. Ez a tevékenység részben a megfelelő mennyiségű és minőségű víz pótlását jelenti, részben a vadföldek körülmekintő művelését. A víz egyre fontosabb tényező lesz a Kárpát-medencében, és meghatározó

növények nemesített, szelektált változatai, amelyek a természetes flórában is megtalálhatók. Sikeres próbálkozhatunk a természetes társulások utánzó élő gyepeverékek telepítésével. Ezen a téren a Kaposvári Egyetem ETC Vadgazdálkodási Tájékoztatópontja tett úttörő lépéseket.

A következő körülmények között kellett megoldást keresniük:

- a (vad)gazdálkodás költségének jelentős emelkedése,
 - a géppark elöregedése,
 - a gazdálkodási szabályok szigorodása,
 - a talajok optimális művelési idejének csökkenése,
 - a munkafolyamatok összetettségének,
 - forgóalap-hiány,
 - erózió,
 - taposási veszteség,
 - a vaddisznó kártétele.
- Ugye ismerős gondok!
Vadaskertben a bőszenfai megoldás a következő:
- az élő növények arányának növekedése,
 - rágóerdő, vadgyümölcsök telepítése,
 - gyepek felújítása,

- a vaddisznóállomány mérséklése,
 - kerdő vadfajok telepítése,
 - gyephasznosítás más állatfajokkal.
- Ezek a tapasztalatok kerületen körülmények között is hasznosíthatók.

A klímaváltozás kedvez az agresszív gyomok terjedésének. Az egyre gyakoribb tüzek, míg egyes vidékeken a savas esők a természetes lágyszárú növényzetet silányítják, fajösszetételét csökkentik. Általában az értékes fajok tűnnek el. Ezért a gyepek felújítása, vagy szántókon, vadföldeken zöldtakarmánykeverékek létesítése olcsó, megfelelő rostot is tartalmazó, fehérjegyazdag táplálékot kínál. Az élő növények, az alkalmazkodóbb keverékek arányának növelése a költségeket jelentősen csökkenti. A gondozott, ápolott, megfelelő összetételű legelők képesek kielégíteni a nagyvadfajok táplálékigényét.

Természetes, hogy az ilyen növények, területek ápolása eltér a megszokottól, de nem leküzdhetetlen feladat. Apróvadás területeken a remizek, csendesek, a vegyes, kevert vetések tudnak megfelelő búvóhelyet és ételmezt kínálni akkor, amikor az időjárási szélsőségek próbára teszik a vad alkalmazkodóké-

Szuda Zoltán
vadgazda szakmérnök

A klímaváltozás várható hatásairól bővebben az alábbi helyen és szerzőktől olvashatunk:

Magyar Tudományos Akadémia Természettudományi Főosztálya,
1051 Budapest, Nádor utca 7.
klima.vahava@office.mta.hu
www.vahava.hu

Bartholy Judit: A globális éghajlatváltozás valószínűsíthető klimatikus következményei Magyarországon

KÉRDÉSEK – VÁLASZ NÉLKÜL

A csülkösvad élősködőivel kapcsolatos tapasztalatok a 2007-es évben

A szokatlan időjárási körülmények következményeként – enyhe tél, váratlan jelenségek – sokakban felmerült a kérdés, vajon milyen hatása lesz mindez a csülkösvad fejlődésére, egészségi állapotára?

E kérdéskör annyira összetett, hogy itt csak vázlatos áttekintésre vállalkozhatunk, egyúttal megpróbáljuk megfogalmazni a legfontosabb problémákat is. Állatorvosokkal, munkájukat terepen végző, tapasztalt kollégákkal beszélgetve világossá vált, hogy ebben a kérdésben is komplex szemléletre van szük-

ség az eligazodáshoz. Kiragadott témák boncolgatása nem vezet eredményre, mert az összefüggések rendszerének alapos ismerete nélkül a kutató elvész a részletek között.

Sokan hiányosságokat látnak a vadegészségügy kezelésére hivatott intézményrendszer működésében, bár erre

némi magyarázatot szolgáltat a mostani általános forráshiány. Ugyanez az egyik fő oka annak, hogy hiányzanak az átfogó vizsgálatok, ennek következtében a kutatási eredmények is. Itt jegyzem meg, hogy például sok minden más mellett az Egészségügyi Minisztérium nem finanszírozza a veszettség elleni immunizálást sem, pedig a vadbetegségek több mint ötven százaléka zoonózis jellegű – hasonlóan a veszettséghez.

Kutatni kell(ene)!

Kutatásrólakkorbeszélhetünk, ha konkrétan kidolgozott szempontrendszer alapján, pontosan dokumentált, rendszeresen végzett vizsgálatot folytatunk. Amíg ilyen nincs, addig csak beszélgetési szinten maradunk, amelyet károsan befolyásolhatnak a rendszertelenül, esetlegesen begyűjtött adatok, amelyek végső soron spekulációhoz vezetnek, és többnyire nem haladják meg a feltételezések szintjét. A feltételezés pedig még igen távol áll a bizonyosságtól!

A vadászati szaksajtóban illetve szakirodalomban többször és több helyen megjelent már, hogy a vadgazda készítsen feljegyzéseket az elejtett vadról, mégis igen kevesen végzik lelkiismeretesen ezt a feladatot. Ezzel számos értékes adat vesz el, pontosabban meg sem születik, hiszen nem rögzítik, hogy a vad milyen képet mutatott elejtése előtt, viselkedése, magatartása eltért-e a fajra jellemző vagy általában megszokott jegyeitől. Mivel az elejtésre gyakran rossz látási viszonyok között kerül sor, ezért a pontos szemrevételezés egyébként is nehézségekbe ütközhet. A vad feltörése, zsigerelese során azonban

szintén több fontos információhoz juthatunk, amennyiben ezt szabályosan végezzük. Nem ritkaság azonban a lelövés helyszínén, lámpafénynél, sebtében elvégzett zsigereles, amikor aztán a zsigerek ott maradnak, mindenféle alaposabb szemrevételezés nélkül, s amennyiben beteg állatról van szó, fertőzős forrásává válnak. Azt hiszem egyébként, mindenki tisztában van vele, hogy szabálytalanul jár el, ha így cselekszik, de kevesen gondolják végig, hogy ezen a módon tevékenyen bekapcsolódnak az élősködők és a különféle egyéb betegségek terjesztésébe.

Tehát a vad elejtése során tapasztalt bármilyen betegségre, fertőzésre utaló jelzés vagy akár kisebb rendellenesség feljegyzést igényel, szükség esetén pedig a hatósági állatorvos intézkedését. Ha még mindig nem lenne egyértelmű: minden hivatásos vadásznak vagy húsvizsgálatot végző személynek közvetlen felelőssége van a betegségek terjedésének megakadályozásában, akkor is, ha nem feltétlenül és mindig büntetőjogi, hanem lelkiismereti felelősségről van szó.

Köztigazda kérdések

Rendkívül fontos megjegyeznünk, hogy a parazitózisok – élősdiek okozta megbetegedések – terjedésében kulcs szerepe van a fertőzést valamilyen módon közvetítő alacsonyabb rendű állatoknak, a köztigazdáknak. Tehát ha érdekel minket például a gímszarvas májmételey-fertőzöttségének szintje, akkor nem csak a szarvasállományból terítékre kerülő egyedeket kell vizsgálnunk, hanem ismernünk kell a beteg-

ség közvetítésében szerepet játszó csigák elterjedését, fertőzöttségi szintjét és még jó néhány más környezeti tényezőt. Éppen ez az oka annak, hogy a részmeállapításokkal – amint azt az elején leírtam – nem sokra megyünk.

Az élősködők témakörében megkérdezték saját, helyi tapasztalataik alapján 2007-ben semmilyen kirívó vagy az átlagtól jelentős mértékben eltérő jelenségről nem számoltak be. Egyikük sem rendelkezett azonban hosszabb időre szóló, adatokkal ellátott feljegyzésekkel, így ezekből a közlésekből tendenciát nem lehet megállapítani. A vadászati évnek még messze a vége, és ezt az évet

is csak a rá következő évek dokumentált változásainak ismeretében tudjuk majd értékelni, hiszen nem állapotot, hanem folyamatot vizsgálunk. Az arra hivatott intézmények anyagi forrásainak növelésére lenne szükség a vadegészségügyi kutatások bővítésének érdekében, mert még néhány éves távlatban sem tudhatjuk, hogy az éghajlati átalakulások milyen változásokat idéznek elő az élősködő fajok, a köztigazdák és a csülkös-vad biológiájában. A fertőzések pedig nem csak a vadat veszélyeztetik, hanem zoonózisok útján a vele akár nap mint nap kézzelfogható közelségbe kerülő embert is.

Detrich János

MAGYAR VADÁSZLAP

2008 január – jelentős dátum a Magyar VADÁSZLAP – s nem túlzás: a 150 éves magyar vadászati sajtó történetében. Ettől a hónaptól kezdődően ugyanis szerkesztőségünk – elsőként a vadászati médiumok között – igazi vadászati hírcentrummá válik. Már 2007 októbere óta több ezer címre küldjük ki

Vad-Lap-Hírek c. hírlevelünket, amelyben, ha kell naponta többször – s ami a lényeg: azonnal – tudjuk tájékoztatni a hírleveli olvasóit a legfrissebb, a legérdekesebb történésekről, eseményekről.

Hírlevelünkre a www.vadaszlap.hu honlapunkon lehet feliratkozni.

Aki nem tart igényt a hírlevélre – teljesen ingyenesen és regisztráció nélkül is – elolvashatja a napi szerkesztésű honlapunkon a híreket.

S talán az sem érdektelen, hogy az internetes kapcsolattal rendelkezőknek el sem kell mozdulniuk a számítógépük mellől, előfizethetik és teljes terjedelmében online olvashatják a Magyar VADÁSZLAP-ot és a honlapunkon regisztrált látogatóink számára már hozzáférhető a Magyar VADÁSZLAP teljes elektronikus archívuma is.

Az elektronikus lap előfizetésének éves díja:

5000 forint, vagy 19 euró, vagy 30 USD.

Persze, aki szereti kézbe venni, megtapintani, érezni a nyomdafesték illatát... az továbbra is kitarat a nyomtatott magazin előfizetése vagy megvásárlása mellett. Szerkesztőségünk és kiadónk nem kis erőfeszítésébe került, hogy 2008-ban nem változik, nem emelkedik sem a lap előfizetése, sem az újságárusoknál a lap ára, azaz az éves előfizetés díja maradt 7200 forint, és egy-egy lapszám ára változatlanul 650 forint.

Az előfizetés egyszerű, belföldi postautalványon az alábbi címre kell elküldeni a 7200 forintot:

Vadászlap Kft. 1031 Budapest, Pákász u. 7.

Ha a bankján keresztül kívánja rendezni az előfizetést, a bankszámlánk száma:

65100149-11301439

S végül az elmaradhatatlan kedvezményről:

csoportos előfizetésnél – ez legalább tíz előfizetőt jelent – az éves előfizetési díj 6000 forint, vagyis két hónapot ajándékba adunk.

A csoportos előfizetésnél kérjük a fenti címre elküldeni az összeállított listát, hogy minden címre elküldhessük a fóliázott Magyar VADÁSZLAP-ot, amelynek a szlogenje változatlan:

AMIT EBBEN NEM TALÁL... AZ MÁÁS LAPRA TARTOZIK

Üdvözzel, akik rendületlenül küzdenek az Ön szimpátiájáért:

Csékö Sándor
kiadó-főszerkesztő

Wallendums Péter
főszerkesztő-helyettes

Farkas Tímea
honlap szerkesztő

Homonnay Zsombor
olvasó szerkesztő

Somfalvi Ervin
főmunkatárs

Márók Tamás
rovatvezető

info@vadaszlap.hu

www.vadaszlap.hu

VÍZ, KUTAK, ITATÓK

Abiológia egyik közismert tétele a Liebig-féle minimumtörvény. Ez lényegében azt mondja ki, hogy a növények fejlődését az a tápelem határozza meg, amelyik igényükhöz képest, a környezetben a legkisebb arányban van jelen. Hiába biztosítunk a növénynek bőséges tápanyagellátást a talajban, ha kevés a víz, amelynek segítségével fölvehetné a számára szükséges tápelemeket. És hiába van bőven víz, ha mondjuk nincs elég napfény az asszimilációhoz, vagy a hőmérséklet nagyon alacsony.

Mindebből logikusan következik, hogy ha egy élőhely adottságait javítani akarjuk, akkor mindig a „leggyengébb” láncszemnél kell kezdeni, annál a tényezőnél, amely a legkevésbé adott az igényekhez képest. Ennek hiányában hiába „turbózunk föl” sok egyéb föltételt, eredményt nem érünk el.

A vadgazdálkodásnak és a természetvédelemnek egyik fontos törekvése a vadon élő állatok élőhelyének fejlesztése, s ezáltal a fajgazdagság („diverzitás”) növelése. Ez azt jelenti, hogy egy adott területen úgy befolyásoljuk a körülményeket, hogy az minél több állat- és növényfaj számára nyújtson megfelelő életteret. Ha mindezt jól végezzük, akkor területünkön a lehető legnagyobb fajgazdagság valósul meg, és sok faj él biztonságban: azaz stabil, fenntartható populációt alkot.

Manapság hazánk egyre több vidékén a minimumföltétel, avagy egy másik hasonlaltal élve, a szűk keresztmetszet a víz. Nyáron egyre gyakoribbak és egyre hosszabbak az aszályos időszakok, s egyre inkább a szárazság válik mindenfajta mezőgazdasági termelés, közte a vadgazdálkodás legfőbb gátjává.

A vízhiány nagy probléma, de van két igen fontos előnye: könnyű fölismerni, és viszonylag egyszerű orvosolni. Persze az, hogy egyszerű, nem jelenti egyszersmind azt is, hogy olcsó és könnyű. Sok munkát és nem kevés befektetést igényel. De már középtávon is megéri.

Csongrád megye nyugati részén az immár 11 éve működő Bogárzó Vadászegyesület példája is ezt mutatja. A vidék az alföldi homokhátság része, a talaj homok vagy szik. A hagyományos növénytermesztés ezen a vidéken nem gazdaságos, a környéken élők intenzív, öntözéses zöldség- és gyümölcsstermesztésből, legeltetésből és az erdőből próbálnak megélni. A térségben az utóbbi időszakban komoly erdősítések zajlanak, elsősorban erdei fenyőt, akácot, szürke és nemes nyárt ültetnek. Ehhez kapcsolódó megélhetési forrás lehet a falusi turizmus, s ennek része a vadászat-vadgazdálkodás. Az intenzív, nagytáblás mezőgazdálkodás itt nem jellemző, ami vadgazdálkodási szempontból előny. A legfőbb probléma a víz hiánya.

Az itteni vadgazdák idejében fölismerték ezt, és munkához láttak. Illúzióik, tévedéseik és eredményeik mindenki számára tanulságosak lehetnek. Már 1997-ben elhatározták, hogy itatógödröket létesítenek. Persze a homokos talajon ez nem is olyan egyszerű. Hatalmas, 8×4 méteres gödröket ástak, a verem alját fóliával bélelték ki, erre betonlapokat tettek, végül az egészet agyagréteggel takarták be, hogy természetes legyen. Ezek a gödrök kettős funkciót láttak el: itatóként és dagonyaként is működtek. Merthogy az alapvetően apróvadas vidéken a jelentős erdősültség következményeképpen megtelepedett a vaddisznó is.

A serény disznók néhány év alatt kifürödtek az agyagot, s a dagonyákban a betonlapok felszínre kerültek.

Nagy itatógödör és dagonya sással

Az új jövevény azonban egyaránt jelentett örömet és gondot. A serény disznók ugyanis néhány év alatt kifürödték az agyagot, s a dagonyákban a betonlapok felszínre kerültek. Előfordult az is, hogy a fólia kilyukadt, a víz egy része elszökött.

A vizet napelemmel működtetett szivattyúval hozták a felszínre a kutakból. Ennek a szerkezetnek nagy előnye, hogy „önműködő”, hisz megújuló energiára épül. Hátránya a viszonylagosan magas, mintegy 250 ezer forintos ára, és a rendszeres karbantartási igény. Alkalmazása

ott indokolt, ahol a talajvíz 5-10 méter mélyen van. Ahol ugyanis ennél kisebb mélységben található víz, ott könnyebb eredményt elérni egyszerű gödörással. Ennek fenekén mindig lesz elegendő víz. Ahol azonban a nedves réteg 5 méternél mélyebben húzódik, ott már túl sok földet kellene megmozgatni. Körülbelül 10 méter az a mélység, ahonnan a napenergia segítségével működő szivattyú még könnyen felszínre hozza a vizet.

A szerkezetet lelkelt lelke egy vasrúdra szerelt, kb. 60×80 cm-es napelem.

Frissen kiásott itatógödör

Ezt mintegy 4 méter magasra célszerű tenni, olyan helyre, hogy a fák ne takarják el a fényt. Ez egy búvárszivattyút működtet, amely felszínre hozza a vizet. Az energiatermeléshez nem kell tűző napfény, elegendő a nappali világosság. Pirkadattól szürkületig működik a kút. Nagy előnye az is, hogy a föld felett alig látszik valami: csak a vasrúd, tetején a kollektorral. A többi a föld alatt van. Hátrány, hogy sok vidéken még ezt is ellopják. Felállítása csak olyan helyen ajánlható, ahol az őrzés megoldható, vagy rendes népek laknak. A szivattyút nem kell folyamatos üzemmódra állítani, elég, ha mondjuk 10 percenként 3-4 percet működik. Így nem árasztjuk el a környéket, másfelől takarékoskodunk a környék vízkészletével is.

Szél István vadászati felügyelő, a Bogárzó Vadászegyesület szakmai vezetője elmondta: hamar rájöttek, hogy szükségtelen nagy medencéket építeni. Olcsóbb és hatékonyabb több kisebb gödör kiépítése. A fóliás-betonlapos megoldás sem vált be igazán. Ilyen alattaj fölött a víz nem „lélegzik”, gyakran „fölfordul”, azaz algásodik. Ezt a vad nem szereti, lehetőleg elkerüli. Nagy melegben és szárazságban persze mégis ráfanyalodik, ilyenkor azonban megnő a betegségek kialakulásának veszélye. Elsősorban az őzeknél lép fel hasmenés.

Ezért az újabb gödröket csak egyszerűen agyaggal bélelték ki. Jelentősen rontja a dagonya öntisztulását, ha falevelek hullanak bele. A benne burjánzó vízinövények azonban segítik a tisztulást. A legjobban az a kombináció vált be, amikor a felszínre hozott víz egy kivájt fatörzsbe, mint itatóvályúba csorog, majd ebből egy túlfolyón távo-

Napelemes kút

Itatóvályú túlfolyóval

Nem szükséges a nagy vízhozam

Kis favályúba csorog a víz.
Háttében a napelemes kút

mulátor is, az utóbbinak persze hátránya, hogy állandóan cserélni vagy tölteni kell. Végső esetben egy kézi pumpa is elegendő, amellyel az ara járó vadgazda minden nap föl tudja tölteni medencéit. Ennek hátránya, hogy sok kézi munkát, időt és odafigyelést igényel.

A dagonyákba időnként lajtoskocsival kihordott víznél hatékonyabb, ha néhány helyre kiteszünk egy-egy nagy tartályt, és azt csöpögőre állítjuk. Ebben az esetben szintén meg kell tervezni az itató és a fürdő helyét. Ennek a megoldásnak a hátránya, hogy a nagy vastartály csúnya látvány, ezenkívül télen befagy.

A felszínre szivattyúzott víz viszont enyhébb télen, úgy mínusz 7 fokig működőképes. A napelemes kutak forgalma télen is nagy. Hisz

amikor minden pocsolva keményre fagy, az állatok csak itt juthatnak vízhez. Télen ugyanúgy ide látogatnak az őzek és a nyulak, mint a védett énekesmadarak. További érdekesség, hogy az egyik nagyobb vizesgödörre nyaranta rendszeresen rájárt egy pár mandarinréce (valószínűleg valamely közeli díszmadártartótól).

Ne feledjük tehát a vízhiánnyal kapcsolatos legfontosabb tételt: területünknek ez a hiányossága pótolható, javítható. Ajánlatos, hogy a vadgazdák ne a könnyeiket folyassák, hanem a vizet a területükön létesített kutakból!

A kutat természetesen ugyanúgy működtetheti szélkerék, esetleg akku-

Márok Tamás

ALATTOMOS ELLENSÉG

Sok vadász nem ért egyet a természetvédelmi hatóságokkal abban, hogy bizonyos ragadozó fajokat védelem alá helyeztek. Ám erdeinkben, mezeinken igen nagy számban élnek a védetteknél sokszorta nagyobb számban olyan ragadozók, amelyek kártétele nagyságrendekkel nagyobb, mint a védett fajoké, ám róluk mintha kevesebbet beszélénk. Ezek egyike sokak kedvence, a macska...

Amikor arról esik szó, hogy csökken az apróvadállomány, újra előkerül a ragadozók gyérítésének gondolata. A vadgazdák féltik a vadat a görbecsőrűektől, menyétféléktől (ez utóbbiak közül a leggyakoribb fajok már vadászhatók, csak élni kell a lehetőséggel). Ám ha kime-

gyünk a mezőre – főleg alkonyatkor vagy pirkadatkor –, meglepve tapasztaljuk, hogy még a lakott területektől távolabb is nagy számban macskák kóborolnak. Lehetséges, hogy ők az elsősorú közellenség? Hiszen a macskák sem csak egerésznek, pocskoznak, hanem

megfogják a fácán- és fogolycsibét, nyúlfiat. S hogy hányan vannak? A hatvanas évek végén a kóbor macskák terítéke 35-36 ezer volt, s ez a szám a nyolcvanas évek elejére 74 ezerre nőtt! 2000 körül az elejtett macskák száma ismét a hatvanas évek szintjén mozgott, majd a Vadgazdálkodási Adattár a 2003/2004. vadászati évben 30 447 kóbormacska elejtését adja hírül, ami a 2004/2005-ös vadászesztendőre majdnem felére csökkent (14 521 pld.), majd 2005/2006-ban ismét növekedni kezdett (15 702). Aligha kétséges, ha az erdőn-mezőn kóborló macskák mennyiségét megpróbáljuk megbecsülni, akkor a fenti adatokat minimum kettővel kell megszorozni. Hiszen létezik természetes mortalitás, és vámot szednek a gépkocsik is. Kérdéses azonban, hogy egy-két év alatt valóban ennyivel csökkent volna a kint lévő állomány? A szakemberek erről így vélekednek: „Valószínűbb, hogy a vadgazdálkodás intenzívebbé válásával, az állattenyésztési módszerek térhódításával (pl. fácántenyésztés) kisebb figyelmet fordítanak ezek apasztására, vagy hiányzik az ebben való érdekltség. (Szemethy, Heltai, Csányi 2000)”*

Honnan jönnek?

Magyarországon az állatvédelem még gyermekcipőben tipeg. A macskákat legtöbbször nem tenyésztik, hanem szaporítják, a kölyköknek nincs előre gazdájuk, gyakran félvadon nőnek fel, otthon enni sem kapnak mindig rendszeren, nem tartják kordában a szaporodásukat, így szinte észrevétlenül nő a számuk. Mivel a macskák – ellentétben a kutyákkal – nincsenek nyilvántartásba

véve, fogalmunk sincs, hogy hány millió macska él ma Magyarországon.

Az erdőn-mezőn kódorgó macskák voltaképpen háromféleképpen jutnak ki a vadászterületre. Előfordul, hogy időnként a közeli településről kóborolnak el vadászni, de azért hazajárnak. A másik csoport a kidobott vagy végleg elkóborolt macskák kasztja. Ők már igazi vadállatok, éppen úgy, mint a természetben született kölykök.

A kóbor macskák számára egyébként igen jól jön az éghajlatváltozás, a globális felmelegedés. Nem szeretik a telet, hideget, rossz időben hamar megfázhatnak, legyengülnek. Ám az az időjárás, amelyet az elmúlt években tapasztalunk, ideális a faj számára.

Ne feledjük, ragadozók!

Régebbi vadászati szakkönyveket böngészgetve, meglepve tapasztaltam, hogy alig-alig találkozni bennük a kóborló állatok kérdésével. Ennek pedig szerintem a következő okai lehetnek: eleve kevesebben voltak, mint most, a vadőrök hatékonyabban gyérítették állományukat (csapdával is!), a nagyszámú apróvadban elenyésző volt a károkozásuk.

A kóbor macskák valódi ragadozók. Egy Magyarországon végzett kutatás eredménye szerint főképp gyíkokkal és egyéb hüllőkkel, kismamával és énekesmadarakkal táplálkoznak. (Éppen

*Szemethy László – Heltai Miklós – Csányi Sándor: A hazai szörmés és szárnyas ragadozók helyzete az elmúlt évtizedekben a vadászati statisztikák és monitoring programok alapján, 55-56. old. In.: Ragadozók: Az ökológiai szerep és a vadgazdálkodási hatás ellentmondásai, Gödöllő 2000

úgy, mint a vadon élő kisragadozók, illetve a védett ragadozó madarak többsége.) Ez persze önmagában nem indokolja vadászati jelentőségüket – hacsak természetvédelmi okokból nem –, sőt talán ellentmond az eddig elmondottaknak, azaz annak, hogy a macskák vadpusztítók. Ám, ha nem is főételként, de bizonyíthatóan fogyasztanak apróvadat

is. A kóbor macskák territóriumot birtokolnak, amely egy-egy példány elejtése esetén nem sokáig marad üresen. Ez, illetve az a fentebb említett, valószínűsíthetően terepen kint élő legalább 30 000 kóbor macska már igazán nagy kárt okozhat. Ha egy macska egy év alatt mindössze öt apróvadat zsákmányol (ténylegesen ennél biztosan többet, nem beszélve

arról, hogy a fenti macskamennyiség is meglehetősen alulbecsült), akkor az évente 150 000 apróvadat jelent! Nem csekély mennyiség, pedig vélhetően ennek többszöröséről van szó.

Ám a nagyszámú macska más módon is veszélyt jelent az élővilágra. Potenciális betegségterjesztők! Igaz nálunk ma nincs veszettség, ám mivel e végzetes kór már nem tizedeli a ragadozókat, megjelentek más, az emberre nézve is igen veszélyes kórok (pl. az *Echinococcus multilocuralis*), s ezek egyik vezérterjesztője éppen a macska lehet.

Vadászati szempontból fontos, hogy gyakorlatilag a házimacska miatt nem vadászható a vadmacska. E faj ugyanis szintén revírtartó, a legtöbb revírt azonban már elfoglalták a házi cirmosok, így

egyértelmű (mivel a vadmacska nem üldözi el a házimacskát), hogy kevesebb élőhelyre, kevesebb vadmacska fér. Tehát ritkasága miatt ez utóbbi faj megérdemli a védeltséget. E mellett a két faj kereszteződik is egymással, s most az a faramuci helyzet állt elő, hogy a hibriddek is védelem alatt állnak! Jó volna, ha a jogalkotók a vadmacska esetében mielőbb más döntést hoznának, mert előbb utóbb nem lesz tisztavérű vadmacska – ha van még egyáltalán. Mint tudjuk, a vadmacska genetikai állományát nem lehet „megtisztítani”, egyre több lesz a keresztezett forma, végül pedig nem marad tisztavérű vadmacska. S elég nagy szégyen volna, ha egy kellőképpen át nem gondolt rendelet miatt érdeink nemes vadját házicicák váltanák fel!

Kovács Zsolt

magasles
Itt a nyúl... hol a nyúl?
243-as lőszereszt
Repül a puska...
A 00-s ásvét
Bírság minképp
Szemzédolás
Egy új Mita...
Egy új...
magasles
Távolságmérés lézerrel
Dámról, muflonról, októberi teendőkről
Vadászok és fegyverkedvelők havilapja
Vadászok és fegyverkedvelők havilapja
Vadászok és fegyverkedvelők havilapja

Telefon: (1) 4-111-111

www.magasles.hu

újságárusoknál • szaküzletekben • előfizetésben

fegyver és lőszer • vadleírások • vadászati módszerek
vadászélmény • etika és jog • vadászkutya
vadgazdálkodás • terepjáró • hírek és újdonságok

KÓBORLÓ VADÁSZOK

Kevés olyan kérdés van, amelyben az állatvédők és a vadászok egyetértenek. Ezek egyike, hogy a kóbor kutyák problémáját egyszer és mindenkorra rendezni kell! A megoldás már nem várthat sokáig magára.

Nem ismerek olyan vadászt – sem hivatasos, sem pedig sportvadászt – aki örömmel lövöldözne a területén kóborló szerencsétlen ebekre. Bár a kóbor ebek száma – a statisztika szerint csökkenőben van (2002-ben 31 000, míg a 2005/2006-os vadászati idényben „csak” 14 441 példányt ejtettek el), én mégis úgy gondolom, a bejelentések

száma csökkent mindössze, és nem az erdőn-mezőn kószáló ebeké. S ha a lelövésekhez még hozzávesszük az éhen veszett vagy betegségben elpusztult ebekét, no meg az elgázolt állatokét, olyan szám kerekedik ki, amelyen egy természet- és állatszerető ember pironkodni tud. Hogyan jutottunk idáig, s vajon van e megoldás a problémára?

Gondok erdőn-mezőn

A kóbor kutyák alighanem mindig is gondot okoztak erdőn-mezőn. Részen ezért kerültek láncra, ezért kaptak koloncot, s ezért pecsételődött meg igen hamar a kóbor kutyák sorsa. A vadőrök igencsak féltették kenyéradójuk vadállományát, lőtték a ragadozókat, így a kutyákat is, s hajdan még volt lehetőség mérgezésre, csapdázásra is. Ám – valós állatvédelmi okokból – módosultak a törvények, jogszabályok, csak éppen a kutyakérdés nem oldódott meg.

Persze jobb már az elején leszögezni: e kérdésben nem a kutya a hibás!

Ezek után talán nem árt felidézni, miképp is kerülnek ki a kutyák a területre:

- A kertekből elbitangolt, majd visszavert kutyák vannak talán a legtöbben. A rossz kerítés, elszakadt lánc egyaránt lehetőséget ad a kóborlásra. Sajnos az ilyen kutyák többsége alultáplált is, így ahhoz, hogy legalább néha jóllakjanak, vadászniuk kell.
- Sok lelketlen gazda egyszerűen kidobja a kutyáját. Sőt, nem egy olyan horror történetről is hallani, hogy még fához is kötik a szerencsétlen jószágot, hadd pusztuljon étlen-szomjan!

A helyzetet súlyosbítja, hogy ma Magyarországon jobbára még mindig nem kutyatenyésztés, hanem szaporítás folyik. Magyarán keverék kutyák élnek a legtöbb vidéki portán, s mivel ingyen kapták őket, többnyire a gazda szemében sem jelentenek értéket. Tehát ha elbitangolnak, „majd visszajön!” felkiáltással nyugtázzák aényt, ha pedig nem tér vissza az eb, akkor tavasszal vagy ősszel a harmadik szomszédától ismét elhoznak egy kiskutyát. S a folyamat újraindul...

Szerveződés mesterfokon

A területekre kikerült ebeknek nincs könnyű élete. Hajdan a pásztorkutyák gyakran pocot fogtak magukat, s azzal tengették életüket. A mai kutyák többsége azonban nem ruganyos pocokvadász. Inkább kopp, mint hopp. Mindent elfogyasztanak, amit találnak, s persze, ha tehetik, vadásznak is. Az edzett keverékek valószínűleg jóval eredményesebben, mint azok, amelyeket megunva kihajítottak a kocsiból.

A kóbor kutyák, ha tehetik, falkába verődnek. A falkán belül szigorú hierarchia uralkodik. Megfigyelték (bár ez

- S persze vannak a véletlenül elkóborolt ebek, melyek petárdázás, tűzijáték stb. miatt mondtak búcsút a kapufélfának.

talán nem általános), hogy ha az ember által kitenyészített fajták vagy azok keverékei együtt vadásznak, a falkán belül felettebb előnyös munkamegosztás alakul ki. Ha a falkában van kajtató, ő hangos csaholással veszi üldözőbe a zsákmányt, az erős őrző-védő célra kitenyészített kutyák, például német juhászkölyök és keverékek pedig lefojtják az áldozatot.

Mint említettem, a kóbor kutyák mindent elfogyasztanak amit le tudnak gyűjteni. Nincs biztonságban előlük az őz, muflon, fácán, nyúl, de természetvédelmi szempontból is károsak, hiszen a védett madaraknak sem irgalmazznak. Gyakran kifosztják a földön fészkelő madarak fészkeit.

Ha erős kutyák állnak össze, a szarvas, dömper sincs biztonságban tőlük, talán csak a vaddisznókondát respektálják. A több tízezer kóbor kutya hihetetlen kárt tud okozni egyrészt a konkrét zsákmányolással, másrészt pedig a terület vadjának zavarásával.

Ehhez képest annak a néhány farkasnak a kérdése, amelynek szerepéről és kártételéről még mindig vita folyik, vihar egy pohár vízben!

A kóbor kutyák számos betegséget hordozhatnak, s valószínűleg előbb-utóbb hordozói lesznek az emberre is igen veszélyes rókabetegségeknek. A határban akkor sem találni hosszú ideje ott élő kóbor kutyát, ha a vadász puszkagolyója elkerüli. Sokukat valamilyen betegség viszi el.

Arról is vitatkoznak, hogy vajon a kutya szaporodik-e erdőn-mezőn. Nehezíti a kérdés megválaszolását, hogy előfordul, a szukákat kölykeikkel együtt dobják ki!

Megoldáskeresés

Megoldást csak a magyar kutyatartási morál gyökeres megváltozása hozhat.

Magyarán, csak az tartson kutyát, aki valóban szeretne, vagy szüksége van rá. A kert végében rövid láncon senyvedő ebekre semmi szükség! Be kell fejezni a felelőtlen szaporítást is, hogy csak annyi és olyan fajtájú kutya szülessen, amennyire valós igény van.

S talán a legfontosabb az volna, ha minden kutyatulajdonost köteleznének, hogy kutyájába mikrochipet ültessenek be. Ez fájdalommentes beavatkozás, és a világ számos országában bevett szokás. Így egy egyszerű leolvásával rögvést azonosítható a kutya gazdája, s persze ha szükséges, felelőségre is vonható. Amíg mindez nem történik meg, szembe kell néznünk a vadászterületek ember által kitermelt ragadozóival.

Kovács Zsolt

A LÁTHATATLAN RAGADOZÓ MEG A 24 ÓRÁS VADÓR

Az 1997-es területosztokodás után régi vadásztársaságunk kisebb területen, de tovább vadászhatott. Főlkészülve az új helyzetre, megvettünk egy tanyát, fölújítottuk vadászháznak, körülötte fácánnevelőt építettünk. Oktalanul azonban a tanyaépületet is hozzákerítettük a volierhez. Egy pár nyest (feltételezzük, hogy nyest volt a tettes) 500 színesedő fácánunkat ölt meg egyetlen éjszaka. Ezek után persze kikerítettük a házat, de akkor már késő volt. A tanulság, hogy mekkora kárt is tud okozni ez az apró ragadozó.

Amikor az apróvadas területeken kárt okozó fajokat soroljuk, hajlamosak vagyunk azokat kiemelni, amelyekkel rendszeresen találkozunk. Azaz a rókát, kóbor kutyát, macskát. És ugyanakkor megfeledkeznünk azokról, amelyekkel ritkán találkozunk, vagy nem is gondo-

lunk rá, mekkora kárt tudnak okozni a hasznos vadban. Ide sorolhatjuk például a (vadászható) nyestet és házi görényt, vagy a (védett) mezei görényt.

A Dél-Alföldi Erdészeti Zrt. 2005-ben fogoly mintaterületet hozott létre Derekegyháza mellett. Az 500 hektáros pagonyban intenzív ragadozógyérítést folytatnak – lőfegyverrel és csapdázással. Az alábbi táblázat a csapdázás eredményeit mutatja. A csapdák jó részét a nevelőboxok környékén helyezték el.

Ezenfelül természetvédelmi engedéllyel számtalan védett ragadozó madarat, elsősorban héját, barna réti-héját és egerészölyvet is csapdába ejtettek, de ezeket a cég egy másik vadászterületén szabadon engedték. Ezenkívül a boxok környékén sok sünn is besétált a csapdába. Ez az apró védett emlős is érzékeny kárt tud okozni a fészkek fosz-

A Dalerd derekegyházi mintaterületén elért csapdázási eredmények

	2005	2006	2007 júniusig
Róka	27	52	9
Kóbor kutya	2	9	11
Kóbor macska	18	55	13
Borz	3	-	2
Nyest	4	12	4
Görény	-	2	-
Szarka	17	27	14
Dolmányos varjú	5	-	-
Szajkó	12	29	17

Földi csapda rókának, kóbor kutyának

Larsen-csapda

toztatásával. A hörcsögök(?) és a patkányok is elkapták elsősorban a csibéket. Van aki állítja, hogy a hörcsög a felnőtt foglyokat is képes megölni, és behúzza őket a lyukába.

Egyolyanterület, ahol intenzív tenyésztés és kieresztés folyik, mindig vonzza a ragadozókat is. Ráadásul többen állítják, hogy a fogoly szaga valahogy jobban izgatja a szőrmés ragadozókat, mint például a fécáné. A vizsla is hevesebben állja, a róka is könnyebben megtalálja. Ám ezen túl is feltűnő, mennyi kártevőt fog a csapda. Tanulságos, hogy több héját fogtak földön elhelyezett csapdával, ami mutatja, hogy ez az elszánt ragadozó gyakran is üldözi zsákmányát.

Egy másik, Ásotthalom mellett lévő szabad területen is rendszeresen csapdáznak. Két drótcsapda-típust használnak. Az egyik a régi ládacsapdának felel meg, csak fémváz, és drót a fala. A másik héjakosár-jellegű, aljában élő galamb a csali. Fontos, hogy a törvény nem tiltja az élő csali alkalmazását, ha a zsákmányállatnak rendszeresen adnak vizet és eleséget, és a befogott ragadozó nem tudja megölni. Ezért ebben a típusban az alsó és a felső rekesz között sokkal sűrűbb drót van, hogy a héja ne tudjon átnyúlni a galambokhoz. Újabban törpekakast alkalmaznak csaliként, mert a galambok néha a héja pusztja közelségétől szívrohamot kaptak és elpusztultak.

Héjacsapda. Rókát és kutyát is fogott már

A törpekakasok erősebb idegzetűek, nyugodtabbak, jobban beváltak. Érdekesség viszont, hogy ez a típus a ragadozó madarak mellett rendszeresen fog rókát, borzot, kóbor kutyát, kóbor macskát és nyestet. Az pedig különlegességnek tekinthető, hogy 2006 őszén egy aranyakált is ezzel a típussal fogtak meg. Az egyik tanyába éjjel beszökött egy sakálcsapat, és megöltek egy kecskét. A következő éjszakára a kerítés résébe állították a csapdát, ezúttal csaliállat nélkül. Reggelre benne volt az egyik „tettes”, egy fiatal kan sakál. A faj csak azokban a hetekben jelent meg a környéken, néhány nappal korábban lőtték az elsőt, bár Bács-Kiskun megye közeli részein már évek óta stabil állomány él.

Új típus jelent meg a közelmúltban, az úgynevezett Larsen-csapda. Ezt föl-találója a tojásrablók ellen fejlesztette ki. A fakeszes drótrekesz három részből áll. Működése azon az elven alapul, hogy fészkelőhelyük környékén a varjúfélék tavasszal területi viselkedést tanúsítanak. A csapda három részből áll. Az egyikbe egy élő csalmadarat helyeznek, szürke varjút vagy szarkát, és kihelyezik a területen egy jól látható helyre. Ezt a madarat ottani rezidens fajtársai támadják, el akarják üldözni. A ketrec másik két rekesze a fogó. Azért kell kettő belőle, mert a madarak ilyenkor már párban vannak, s ha egyikük csapdába esik, sokszor a másik is odajön, és azt is megfogja a csapda. Az is előfordul, hogy a csapdában rekedt varjú vagy szarka párja a környékbeli fákon várja-hívja párját. Ilyenkor jó szolgálatot tesz a 0.22-es golyós, csak a lövés

irányára kell ügyelni. Persze a csapda „beindításához” kell egy élő csalmadar. A befogottakból néhányat célszerű ott-hon egy kis röpdében megtartani utánpótlásnak, vagy további csapdába. Ez a csapda természetesen szelektív, hiszen csak azt a madarat fogja, amelyet csaliként használunk. Egy apróvadász területen egy hivatásos vadász 2 hónap alatt 66 szarkát fogott vele, amelyeknek 75%-a öreg madár volt. Ősszel is működik a csapda, de akkor nem az agresszivitás elvén. Az összecsoportosuló madarak valószínűleg kíváncsiságból keresik föl fajtársukat.

Minden csapdának nagy hátránya, hogy gyakran ellopják. A nagy tömegű, sok vasat tartalmazó darabok természetesen értékesebbek a tolvajoknak. A kicsi, fából-drótból készült Larsen-csapda ebből a szempontból értéktelenebb.

Mindenesetre ahol megvalósítható, ott a csapdázás igen eredményes módja a ragadozók gyérítésének. Hátrány, hogy a jó csapdák nem olcsók. Viszont ahol folyamatosan tudnak működni, ott sok kártevőt eltávolíthatunk velük a területéről. További előny, hogy a védett ragadozó madarakat is be lehet fogni velük a legérzékenyebb területekről, s – akár megmérve, gyűrűzve – szabadon lehet engedni őket ott, ahol nem okoznak akkora kárt a vadgazdának.

Ráadásul ez a „vadőr” 24 órán át van szolgálatban, és neki nem kell bért fizetni, még csak lőszerjuttatás sem jár a zsákmányért. Persze nem tudja teljesen helyettesíteni a fegyverrel végzett ragadozógyérítést, de igen hatékonyan képes kiegészíteni azt.

Az OTP Garancia Biztosító Vadász Felelősség- és Baleset-biztosítása fedezetet nyújt:

- a fegyveres vadászat során Magyarország területén okozott olyan károknak, amelyekért az okozónak kártérítési kötelezettsége van;
- a vadászattal, vadásztársaság vadgazdálkodásával összefüggő baleset során bekövetkező mulékony sérülés, rokkantság, baleseti halál esetére.

Az OTP Garancia Biztosító Vadász Felelősség- és Baleset-biztosítása az alábbi szolgáltatásokat nyújtja:

- a felelősségbiztosítás révén a biztosító szolgáltatási kötelezettsége szerződőnként 10 millió forint/kár és 10 millió forint/év/fő,
- a balesetbiztosítás keretében a biztosító a Magyarországon bekövetkezett vadászbaleset kapcsán az alábbi szolgáltatást teljesíti:
 - baleseti halál esetén 600 000 forint egy összegben történő kifizetése,
 - 100%-os rokkantság esetén 500 000 forint kifizetése,
 - mulékony sérülés, csonttörés, csontrepedés esetén egyszeri 30 000 forint gyógyulási támogatás kifizetése,
 - baleseti kórházi napi térítés 2000 Ft/nap (max. 15 napig).

Kárbejelentés:

OTP Garancia Biztosító Vagyonbiztosítási, Üzleti és Bróker Igazgatósága
1146 Budapest, Erzsébet királyné útja 1/c.

Telefon: +36 1 462 3664 • Fax: +36 1 462 3680

Az OTP Garancia Biztosító élet-, vagyon-, gépjármű-, lakás- és utasbiztosításokkal is várja ügyfeleit!

DIANA VADÁSZHÖLGY KLUB

Amikor 2003. októberében megalapítottuk a **Diana Vadász hölgy Klubot**, nem gondoltuk, hogy az ötletnek ekkora sikere lesz, hogy a vadász hölgyek összefogására ekkora igény van. Az elmúlt négy év azonban bizonyította, hogy a Diana Vadász hölgy Klub működése, tevékenysége nem kizárólag a vadász hölgyek érdeke és érdeme, hanem üde, kedves színfoltja a magyar vadászati életnek, a magyar vadásztársadalomnak. Kezdeményezésünk sikerességét bizonyítja, hogy fennállásunk negyedik évében is közel 200 taggal büszkélkedhetünk. Programjaink szervezése során sosem feledkeztünk meg legfőbb célkitűzéseinkről, arról, hogy a vadászat iránt kialakult ellenérzéseket, a vadászokról kialakult negatív közmegejtést megváltoztassuk, illetve hogy részt vállaljunk abban, hogy a gyermekeket a természet szeretetére, tiszteletére tanítsuk.

Mindemellett fontosnak tartjuk természetesen azt is, hogy a magyar vadásztársadalomban is megálljuk a helyünket, hogy lehetőleg aktívan részt vegyünk minden jeles vadászati eseményen akár országos-, akár megyei szinten.

2007. februárban negyedik alkalommal is megrendeztük az **Országos Diana Bált**, melyen több mint 230-an vettek részt, márciusban pedig ismét

nagy sikerrel, önálló standon vettünk részt a **FEHOVA** rendezvényén.

2007. június 16-án negyedik alkalommal rendeztük meg a **Diana Kupa országos koronglövő versenyt**, melynek ezúttal a hercegiúti lőtér adott otthont. Legnagyobb örömünkre ismét tekintélyes hölgycsapat gyűlt össze, hogy összemérje koronglövő tudását.

2007. szeptember végén megtisztelő felkérésnek tettünk eleget. A 12 Ordas Baráti Társaság meghívására a Hargita lábához utaztunk, hogy a Gróf Széchenyi Zsigmond és a kárpáti szarvasbőgés emlékére állítandó kopjafa avatásán részt vegyünk. Az Ordasok meghívásukat azzal indokolták, hogy számukra lenyűgöző és követendő a Dianák barátsága, összetartása, és véleményük szerint a Dianák azok, akik e neves eseményen méltóképpen képviselhetik a magyar vadásztársadalmat. Indoklásuk megalapozott minket, így a szíves invitálást egy ötnapos kirándulással összekötve közel 80 embernek sikerült felejthetetlen élményekkel gazdagodnia az erdélyi út során.

Folytatva a 2006-ban Csongrádon megkezdett szakmai programsorozatunkat **2007. október 19-én** a SEFAG ZRT kardosfai vadászházában színvonalas konferenciát rendeztünk, melynek témáját

ezúttal a nagyvadfajok minősítése és tróféjának elbírálása köré építettük. Az előadások után csodálatos trófea- és hullott agancs bemutatót láthattunk a SEFAG ZRT lábodi területén, majd megtekinthettük e méltán világhírű terület legjavát.

2007. októberében ismét részt vettünk a Horvátországban immáron második alkalommal megrendezett **Európai Vadász hölgyek Találkozásán**.

A Diana Vadász hölgy Klubot a barátságára, az összetartásra építettük, hiszen ezek azok az értékek, melyek segítenek bennünket munkánk során, és végigkísérnek minket gyakran zsúfolt hétköznapijainkon. Továbbra is biztatunk mindenkit, aki kedvet érez a közös munkához, de leginkább a közös szórakozáshoz, a közös vadászatokhoz, hogy csatlakozzon Klubunkhoz. Nem csak a vadászó hölgyeket, de a vadászfeleiségeket, természetjárókat, természetet szerető hölgyeket is nagy szeretettel várjuk.

Bán Beatrix

A VADÁSZKUTYÁKRÓL HITELESEBBEN

A vadászkutyák azon kutyafajták összessége, amelyeket vadászatra használunk. Az első kutyák – amelyeket genetikai szempontból már kutyának nevezünk, külső formájukban azonban nem különíthetők még el a farkastól –, a legújabb kutatások szerint i.e. 80-130 ezer ével ezelőtt már elődeinket kísérték vadászatukra. Aztán az ember fejlődése során szelektálta kutyáit a különböző vadászati módszerekre, s így alakultak ki a különböző vadászkutya-, majd a más célokat szolgáló fajták.

Ma a használhatóság szempontjából a vadászkutyákként nagytípusát különbözőtjük meg, az apróvad, illetve a nagyvad

vadászatára alkalmazott fajtákat. Ezt a két nagy csoportot fajták szerint tovább csoportosíthatjuk, az apróvad esetében vizslákra, retrieverekre, spánielekre, agarakra, stb, míg a nagyvad estében vérebekekre, kopókra, terrierekre.

Úgy a nagyvad, mint az apróvad vadászatánál a vadászat módja határozza meg, hogy milyen fajtákkal vadászunk. Nagyvad estében a sebzett vad csapázására (vér- és egyéb nyom követésére), felkutatására és állítására a vérebekeket, nagyvad hajtására kopókat és terriereket használhatunk. Apróvad vadászatánál elsősorban vizslákat alkalmazunk, úgy mint a magyar vizslát, német vizslát, a különböző szettereket, stb. Nádasok, csalitosok kajtatására a spánieleket használhatjuk, bár Magyarországon nem elterjedt a spániel vadászatra való alkalmazása. Kotorékozásnál (rókák ugratása) a tacskók és a kisebb termetű terrierek a fő szereplők, úgy mint a fox-terrierek, jagd terrierek.

Az agarak – magyar és angol agár – korábban az apróvad vadászatában játszottak szerepet, de sajnos ma már tilos vadászati módszer az agarászat, ahol az agár a mezőn a nyúl után futva hozza azt terítékre. Ezek azok a sorok, amelyek általában megtalálhatók a magyar vadászsajtóban, s amelyet minden vadászattal foglalkozó kellőképpen ismer. De vajon legendák-e ezek az ismeretek a magyar vadásznak?

Bizonyára nem, ha már úgyis feltettük e kérdést. Minden vadász – törvényben előírt – kötelessége, hogy a megsebzett vadat minél hamarabb terítékre hozza, kínjaitól a vadat minél hamarabb megváltsa. S itt nagyon fontos az időtényező, elsősorban etikai, másodsorban pedig gazdasági szempontból.

A vadászkutyák gazdasági hasznát minden komoly vadász érzi, tudja, s ahol teheti, ott használja is a vadászebek segítségét. 2005-ben a megsebzett, vérebeke által felkutatott vadak trófeáinak értéke meghaladta a 147 millió Ft-ot. Ez az összeg elveszett volna, ha nem alkalmaznak vérebekeket megtalálásukra. A vizslák és retrieverek használata az apróvad vadászatában hasonló eredményeket mutathat fel.

A gazdasági érték nem csak pozitív lehet, mert ha elveszik a vad egy sebzés után, akkor annak gazdasági szempontból veszteséges, negatív a szaldója.

Elődeink felismerték ennek jelentőségét és 1941-ben egy vadászkutyákkal foglalkozó lapot indítottak, A VADÁSZKUTYA címmel. Nem kisebb feladatot vállaltak magukra, mint összefogni a vadászkutyástársadalmat, elősegíteni a vadászkutyával való bánásmódot, bemutatni a kiképzés fortélyait, s minden vadászkutyával kapcsolatos információt eljuttatni a leghitelesebb helyre, a vadászkutya-vezetőkhöz.

A lapot a kor híres kynologusa, Félix Endre szerkesztette, s csaknem 4 éven keresztül került az előfizetőkhöz, az újságárosokhoz.

Azonban a háború megtörte a lapnak a folytonosságát, s eltűnt a vadász-

kutyások egyetlen hivatalos fóruma, melyben szakmai cikkek sokaságán keresztül képviselte a vadászati kultúra ezen szeletét.

De nem csak a lap sínylette meg a háború viszontagságait, hanem a vadászkutyás élet is megtört egy kicsit, s valamikor csak a 60-as évek közepe táján volt érezhető a fejlődés. Egyre több vadászkutyafajta jelent meg hazánkban, és az őket képviselő tenyésztők,

később klubok is fokozatosan erősödtek. A tehetősebb szervezetek ugyan saját tagjaik részére készítettek különböző kiadványokat, azonban ezek csak belső terjesztésben, a tagok számára voltak csak elérhetőek. Az egyéb ebekkel foglalkozó nyomtatott sajtó is csak elvétve foglalkozott a vadászkutyákkal. Egészen 2007-es év elejéig, amikor is négy év fáradtságos előkészítő munka

után újra megjelenhetett A VADÁSZKUTYA magazin.

Nem tűztünk ki kisebb célt, mint elődeink, hiszen éppen úgy fontos a mai világban is összefogni vadászutyás társainkat, mint hatvanegynéhány évvel ezelőtt. Éppen úgy fontos – s talán még fontosabb is, mint hajdanán –, az ismereteket továbbítani, segíteni a kezdőket és megteremteni, újjáéleszteni a vadá-

szati kultúrán belül a vadászutyákkal való foglalkozás hagyományait.

„Valamennyi vadászutyafajta tenyésztését, gondozását, nevelését, tartását és vadászatra való használatát tárgyaló szaklap”. E mondatot olvashatjuk minden egyes számunk elsőlapján, s ami

talán lehetne a magazin *ars poetica*-ja, s amivel talán elmondunk mindent, amiről magazinunk szól, és amiben témát nyújtunk olvasóink felé.

Egy év után elmondhatjuk, hogy olvasóink tábora folyamatosan nő, vadászutyás társaink igénylik és megszerették a lapot. Előfizetőinktől, olvasóinktól folyamatos kritikát – pozitív és negatív kritikát egyaránt – kapunk, mely elősegíti a lap fejlődését. Bízunk abban, hogy magazinunk méltó elismeréssel adózhat elődeink által meghatározott magas elvárásoknak, valamint része lehet a hazai szakmai sajtó már bizonyított képviselőinek.

A kor szellemének megfelelően nyomtatott magazinunkat az elektronikus sajtó adta lehetőségekkel is támogatjuk. A VADÁSZKUTYA magazin internetes felülete a www.avadaszkutya.hu címen érhető el. Itt a mindig aktuális számunk cikkeinek bemutatása mellett található egy fórum, ahol a vadászutyát tartók vehetik fel egymással a kapcsolatot, vagy éppen az adott témában fejthetik ki véleményeiket. Mindezek mellett előfizetési lehetőséget is adunk leendő olvasóinknak.

Reméljük, hogy az elődeink által elindított és képviselt hagyományokat a megfelelő minőségben nyújtjuk át a magyar vadászutyás társadalom képviselőinek, s talán majd utódaink sem szégyenkezhetnek, mikor forgatják majd magazinunk különböző számait.

Ujhelyi Tamás
és Babiczky Attila
(főszerkesztők)

ÉVFORDULÓSOK

130 éve született Draskovics Iván (1878-1963)

A hírneves nemesi család sarja Pozsonyban született. Trakostyánban és Sellyén gyerekeskedett. Középiskoláit Pécsen, majd Bécsben végezte. Ugyanitt diplomázott a Kereskedelmi Főiskolán. A Délvidék legjobb vadászterületeit birtokló családban természetes volt, hogy tízévesen meglátta első őzbakját. Szarvasbikát viszont csak az érettségit követően lóhetett a szarvas tisztelőre nevelt ifjú vadász. A vad megismerése mellett nagy gondot fordított lőkészítésére. Az 1920-30-as évek élőlamb-lövő versenyek győztese volt, sörétes, és golyós fegyverét egyaránt nagy eredményességgel forgatta. 1909-ben Tótmegyeren ő lett a vadászkirály, 1212 fácán terítékre hozása révén. A nyúlstráfok esetében is ő volt a rekorder, hisz 445 db mezei nyulat ejtett el egy nap alatt. Az első világháború előtt Máramarosban bérelt egy 40 000 kh nagyságú állami vadászterületet. 1912-ben itt látta vendégül Gróf Károlyi Alajost, Tótmegyér hírneves vadászurát. Még ez évben két olyan kiváló bikát ejtett el, melyeket Berlinben Vilmos császár is megcsodált. 1910-ben átvette apja birtokát. A selyeyi vadaskertben (1300 ha) minőségi fejlesztést végzett, Dárdáról származó bikák betelepítése révén. Az 1937. évi

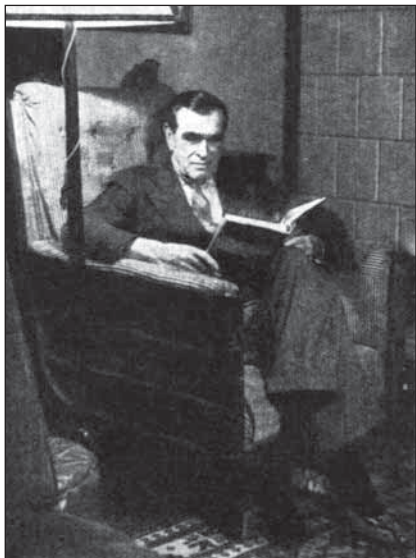
berlini vadászati vilákiállításon három bikája szerepelt a 100 legerősebb trófea között; a 235,1 IP-ra bíralt bikája a harmadik helyezést érte el.

Az 1880-83 között épült vadaskertben végzett munka 1936-tól hozta meg a sikereket: 11-13 kg-os, 18-24 ágszámú szarvastrófeák fémjelzik a sikert. Orosz, francia vevők vásároltak tőle vérfrissítés céljából. 1944-ig 1 darab 13 kg-os, 6 db 12 kg feletti, 6 db 11 kg feletti, 12 db 10 kg feletti trófea bizonyítja a munka eredményességét.

Családi birtokai az első világháború után Horvátországhoz kerültek. 1944-ben a vadaskert műszakilag tönkrement, állománya elpusztult. Szalasiék hadbíróság elé citálták. A II. világháború után Ausztriában, Mondseeben majd Bécsben élt. 1950-ben jelent meg a selyeyi szarvasgazdálkodást leíró Rotwildhege című könyve. 85 évesen hunyt el Széchenyi Zsigmond szerint a XX. század egyik legkiválóbb magyar vadásza.

110 éve született Gróf Széchenyi Zsigmond (1898-1967)

Nagyváradon látta meg a napvilágot a híres történelmi család sarja. Gyermekkorának igazi otthona Sárpentele volt. Középiskolai tanulmányait a Székesfehérvári Állami Főreáliskolában kezdte, majd Budapesten végezte a felső osztá-

lyokat. Érettségi után besorozták, 1916-tól háborús körülmények között szolgált a császári és királyi hetedik huszárezred hadnagyaként. 1918-ban leszerelt, egy évig a Budapesti Tudományegyetemen tanult. 1920-21-ben Münchenben, Stuttgartban erdészeti, mezőgazdasági és zoológiai tanulmányokat folytatott. 1923-ban Oxfordban és Cambridgben képezte magát. Itt találkozott Rotschilddal, a híres természettudomány-múzeum tulajdonosával. Expedíciós vágyai itt alapozódtak meg végleg. Hazatérve köröshegyi családi birtokán gazdálkodott, mondhatni szerény eredménnyel. 1927-ben járt először Afrikában, Kelet-Szudánban; Oroszlán-, párduc-, bivalytrófeák fémjelzik vadászsikerét. Ezt követően kilenc év alatt még hét alkalommal vett részt vadászexpedícióban. Európában gazdálkodási sikertelenségét a vadászat kárpótolja, hisz vadászik a szalonkától a zergén át, a szarvasbikáig, amikor csak lehetséges. Eközben élőgalamblövé-versenyt nyer,

aktív részese hazai trófeabírálatoknak, kiállításoknak. 1929-ben 125,1 kg agyarú kapitális elefántbikát, 1930-ban a századik szarvasbikáját, 1935-ben világrekord Addax antilopot hozott terítékre. 1935-ben vadászútjai során eljutott Alaszkába, 1938-ban Indiába. Apróvadavadászati eredményét méltán jegyzi Tótmegyer házi statisztikája, hisz egy hét alatt 2645 nyulat, fácánt és foglyot ejtett el a biztos kezű Széchenyi. Hírnevesek voltak a Velencei-tavi vízi vadadászatai is. 1941-ben már Erdélyben Dédán bérelt vadászterületet, ahol „őserdei” szarvasbikára és medvére vadászott.

Eredményes Ugodon Fuchs Antal vadászterületén, ahol öt óra alatt tizenhat vaddisznót ejtett el. 1943-ban elvállalta a bellyei híres szarvasos vadászterület szakmai irányítását, mely munkát két évig tudta ellátni.

Az 1945-ös budapesti ostrom során megsemmisült (elégett) 1300 darabos trófeagyűjteménye. Orosz fogságba esett, megismerte az ÁVO világát, Sopronkőhidát. 1947-49 között vadászati felügyelő volt a MÁLLERD-nél (Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek). 1949-ben elbocsátották, kizárták az Írószövetségből. 1950-ben a Mezőgazdasági Múzeum alkalmazottja, de 1951-ben már kitelepitik Polgár községbe, és nyolc évre kitiltják Budapestről. Az ötvenes évek közepén Balatongyörökön húzta meg magát, négyórás segéd munkásként dolgozott a keszthelyi kastély könyvtárában. 1958 tavaszán megkereste az Országos Erdészeti Főigazgatóság a külföldi bérvadásztatás megszervezésére, a nemzetközi trófeabírálat bizottságban való részvétel ügyében.

1959-ben fordul véglegesen jobbra a sorsa. Megjelenhetnek könyvei, újra megnősül, visszatérhet Budapestre. Négy társával gyűjtőexpedícióra indulhat a Fekete kontinensre. 1961-ben megírja az „Ahogy elkezdődött”, 1962-ben pedig az „Ünnepnapok” című könyvét. 1963-ban ismét Kenyába utazik a Természettudományi Múzeum elpusztult anyagát pótolni. 1964 élete utolsó, kilencedik expedíciójának időpontja. Erről az útvjáról a Denaturált Afrika (1968) című könyvében számolt be.

A 60-as évek közepén már sokat betegeskedik, ebben szerepe van az ötvenes évek megpróbáltatásainak, valamint a trópusi betegségeknek. Visszakapott fegyvertartási lehetőségével már nem igazán tud élni. 1967-ben halt meg, Budapesten temették el, sok tisztelője búcsúzott tőle.

Számunkra a legismertebb magyar vadász, képzett zoológus, remek vadászíró. A Széchenyi névhez méltóan nagy magyar ember, aki a megalázottsági életperiódusában is vállalta sorsát, hazáját.

Több ezer kötetből álló vadászknévtára a Magyar Állam tulajdonaként közkincs. Tizennégy művét 51 kiadásban több mint másfél millió példányban adták ki. A felsoroltakon túl ismert művei: Csui (1930), Elefántország (1935), Hengergő homok (1935), Alaszkában vadásztam (1937), Nahar (1940), Két kecske (1942), A szarvas selejtezése, (1948), Afrikai tábor tüzek (1959), Szarvasok nyomában és egyéb írárok (1979), Vadászat négy földrészen (1987), Zsákmányom négy világrészről, Trófeáim bemutatkozna (1990).

100 éve született Goszthony Géza (1908-1988)

Szentgáloskőre jött a világra. Nélkülözések közepette tanult a hamar félárvaságra jutó gyermek. Már nyolcévesen elmondhatja magáról, hogy átesett a vadász tűzkeresztségen. A gazdasági árvák ösztöndíjával szerezte meg az erdő és mezőgazda mérnöki diplomáját. Utóbbinak a helyszíne a Keszthelyi Akadémia. Az iskola elvégzését követően az akkori gazdasági krízis következtében fizikai munkásként, majd taxisofőrként dolgozott. Gyakornoki segéd tiszttá, majd 1932-től gazdaságvezető volt az Esterházy hitbizományban, Pincehelyen, ahol 1946-ig uradalmi vadász mester tiszttá töltte be. Az államosítások után a Földművelésügyi Minisztérium Vadászati Főosztályán szolgált, Somogy vármegye vadászati felügyelőjeként. 1952-től a MÁLLERD alkalmazásában a vadgazdálkodási csoport tagja volt. 1964-ben fontos szerepet kapott a firenzei, hat országot reprezentáló trófeakiállítás megszervezésében. Országunk 23 arany, 5 ezüst és 8 bronzérem birtokában méltón képviseltette magát a nagyszabású vadászati seregszemlén. Munkája elismeréseként Goszthony átvehette Firenze város kitüntetését. Szakmai munkát végzett a Budapesti, Gödöllői és a Somogyi Erdőgazdaságnál. Innen ment nyugdíjba 1969-ben vadászati felügyelőként. A nem éppen kegyes élet hozott számára még éjjeliőr és portási „státusz” is idős korára. A gyűjtőszemélyéről híres vadászati szakember 1971-ben a Budapesti

Vadászati Világkiállítás Vadászfegyverbemutató Szakbizottságának elnöke, a Főbizottság tagja volt. Eközben nyugdíjasként vadgazdálkodást és vadászatot oktató fakultatív tárgyként a Kaposvári Állattenyésztési Főiskolán. Tanácsaival segítette a Dél-Somogyi Mezőgazdasági Kombinát és több vadásztársaság szakmai munkáját.

Életében közel 1500 nagyvadat ejtett el ez a csendes, szerény, tanácsadó-tanító típusú vadgazda-vadászember. Híres vadászattörténeti és fegyvergyűjteménye halála után nagyrészt a magyar államé lett (az 1971. évi világkiállítás kuriózuma volt 485 darabos vadászfegyvergyűjteménye). Birtokában volt Európa valamennyi gyalogsági-lovassági kézi-fegyverének példánya, még géppuskája is volt. A csendes, nem publikáló szakember háromszor nyerte el az erdészet kiváló dolgozója címet. Magáénak tudhatta Csehszlovákia legmagasabb vadászati elismerését. A mező-erdő-vadgazda és tanító ember hitvallása a szolgálat teljesítése volt.

Molnár Gábor (1908-1980)

Budapesten, a hírhedt VII. kerületi Csikágóban született. Anyja egy csinger-völgyi bányászcsaládból származott, a kisfiú hatévesen már a Bakonyt járta nagypapjával. A korán félárvaságra jutó fiú, 15 évesen éttermi borfiúnak állt. Korábbi polgári iskolai tanulmányait folytatandó, 1925-ben beiratkozott a pápai gazdasági iskolába. A család kötődött a városhoz, hisz az egyik őse evangélikus lelkész volt ott. A mezőgazdasági képesítés megszerzését követően

előbb a pusztaszentandrászi uradalom (Tolna-megye) gazdasági gyakornoka volt, majd 1929-től a feketepusztai bér-gazdaságban (Fejér megye) dolgozott. Gazdászként már gyakorolta a vadászatot, miközben magában távoli földrészekről álmódzott. 1930-ban jelentkezett a Magyar Nemzeti Múzeum „erkölcsileg támogatott” rovar- és lepkegyűjtő expedíciójára, Amazóniába, Brazíliába. A csodált nagy példaképek – Stein Aurél, Vámbéry Ármin – erősítették benne a hitet, elszántságot. Két társa megbetegedett, hazautazott, felszerelésüket szükségből eladták. Őt is hívták haza, de ő inkább 3 fonttal a zsebében és két bőrönddel maradt. Az Amazonas őserdejében indiánok között élt, gyűjtögetett. Gyűjteményéből azonban nem tudott megélni, ezért elszegődött – mezőgazdász lévén – a Ford ottani vállalkozásához munkavezetőnek. Közben gyűjtött, kereskedett, vadászott. Élő legendává vált az erdei emberek között, miután szinte minden

lövése talált. Így lőtte orrtövön például a hatalmas fekete jaguárt.

Már második éve küldte szerzeményeit Amazóniából Budapestre, amikor 1932. március 7-én bekövetkezett a legrosszabb. Emberéletet kívánt megmenteni: a durranóhiganyos robbantó gyutacs hatásától megóvta munkatársát. Elesett, és akkor bekövetkezett a robbanás, amelynek során mindkét szeme világát elvesztette.

Hazatérve, két óriáskígyót ajándékozott a Fővárosi Állatkertnek. Publikált a Pesti Hírlapban, a Tolnai Világlapjában, a Friss Újságban. 1940-ben jelent meg az első könyve.

1964-68 között családjával három utat tett Mongóliába, amelynek közvetlen megélt élményeiből több könyvet publikált. 1972-ben vendégségbe hívta a Brazil Külügyminisztérium és a Brazil Írószövetség. Utazását Szász Endre festőművész támogatta. Élményei ismét könyvírásra sarkallták.

Ma az ajkai múzeumban emlékszobája van, kopjafája a nem messzi Csinger-völgyben, nagyszülei lakóhelyén található.

A kalandok és a természet színes megjelenítőjeként élete Bíró Lajoséhoz hasonlítható. Vadászott, gyűjtött, kereskedett, bőven juttatott szülőhazájának szerzeményeiből.

Legismertebb könyvei: Kalandok a braziliai őserdőben, Vadász- és gyűjtőúton Észak-Brazília ősvadonában (1940), Az óriáskígyók földjén. Vadászúton Brazília őserdőiben (1955), Jaguárországban (1960), Pálmakunyhó az őserdőben (1963), Ahol az ősvény véget ér Észak-Brazília őserdőiben (1964), Egymillió hős országában (1966), Holdárnyékban az őserdő (1967), A dzsungel dok-

tora (1967), Barátom a vadon. Brazíliai vadászkalandok (1967), Horgászom az Amazonason (1968), Biborvaskó (1969), Négy hágó sziklavadonában (1970) Gyémántmosók (1972), Makk és jaguár (1972), Éjbe zuhant évek (1973), Én kedves Amazóniám (1975), A csendes halál démona (1977), A Bakonytól Amazóniáig (1978).

Party István (1908-1977)

Dusnokon, a Kalocsai érsekuraldom doromlasi erdőgondnokság vezetőjeként született. Bogyiszlón, majd a Bonyhádi Főgimnáziumban tanult. 1927-ben már öt sportversenyszám győztese volt (a tanulásban kevésbé volt eminens). 1928-29-ben kezdte meg tanulmányait a Magyar királyi Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskolán, Sopronban. Itt is kalandjaival jeleskedett, elnyerte az alias Dalia címet, tornász untermannként szerzett kivételes fizikai erejének

köszönhetően. Akadémistaként ismerkedett meg a gemenci id. Berek Jánossal, a Fónagy József vadászberlemény híres vadőrrel, utólag mondhatni, gyakorlati tanítómesterével. Tanulmányait megszakítva, 1934-ben Pörbölyön vállalt munkát. 1936-ban Abaúj-Tornába került, dr. Gróf Károlyi István füzérradványi hitbizományához. A 280 000 kh nagyságú vadászterületen a fő feladata az őz-, a muflon-, a vaddisznó- és a szarvasállomány rendbetétele, a vendégvadásztatás megszervezése volt. Az 1936/37-es tanévben a Magyar Királyi József Nádor Műegyetem Bánya- Kohó- és Erdőmérnöki Karán megszerezte az erdőmérnöki diplomát. Agilis munkájának gyümölcseként kenyéradó grófi gazdái nemsokára érmes szarvasbikát hozhattak terítékre. Munkája során megismerkedett a nagy „szarvastudorral”, Vogl Henrikkel, a Hohenlohe uradalom kaszópusztai, somogyszobi hercegi birtok vadászmasterével. 1939-ben megnősül, majd katonaévek következnek, 1945-ig. Orosz hadifogsága 1945-47 között messze vetette hazájától, szeretett szakmájától.

1948. március 1-től erdőgondnokként szolgált Vilypusztán a Sátoraljaújhegyi Erdőgazdaság Erdőgondnokságán. 1949 közepe és vége között a Földművelésügyi Minisztérium vadászati osztályát vezette. A bizonytalan politikai légkör miatt visszatért Gemencre a vadkár és a kerítésépítés szakértőjeként. Együtt dolgozott ifj. Berek János vezető vadással, a gyermekkori jóbaráttal. 1950-ben többek között Rákosi Mátyást vadászattá szarvasbikára. 1951. január 1-vel kinevezték a gemenci vadrezervátum vezető vadászának. Munkakapcsolatba került többek között dr. Balassa

Gyulával, dr. Szederjei Ákossal. Közben internálják kedves munkatársát, ifj. Berek Jánost és családját a Kádár János elleni politikai hajsza során. Ide helyezik Vogel Henriket helyettesének, akivel hozzáfognak a 300 000 kh méretű gemenci terület vadállománya rendbetételének. 1952-ben készül el Homoki-Nagy István vezetésével a Gyöngyvirágtól lombhullásig című kiváló természetfilm, az immáron visszahelyezett ifj. Berek János szereplésével.

Partynak túl kellett élnie az ötvenes évek sötét világát, majd vezetőként lelkiileg és szakmailag fel kellett dolgoznia az 1956-os nagy jeges árt. 2200 szarvas, 600 őz, 800 vaddisznó teteme fémjelezte az iszonyatos természeti csapást. Megszállott munkával lassan eléri, hogy mennyiségben és minőségben megerősödik a gemenci nagyvadállomány, ebből eredően viszont egyre több a konfliktus az erdészeti szakmai vonallal. Az ő szemében mindig a vad volt az első, az erdő pedig a másodlagos.

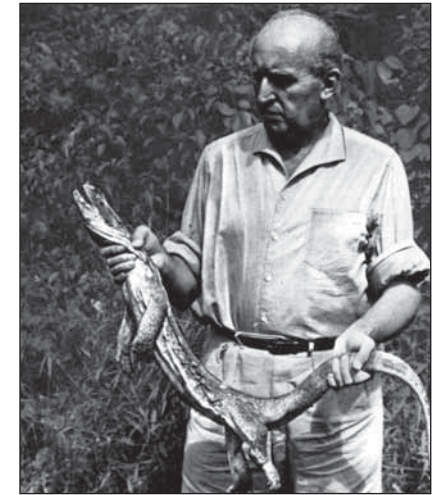
1961-ben tagja lett az Országos Vadgazdálkodási és Vadászati tanácsnak, Studinka László és Széchenyi Zsigmond társaságában. Ekkor már országosan, sőt nemzetközileg is kimagaslóan pozitív jelzőket kap a gemenci gímszarvasállomány. 1963-ban került terítékre a 247,14 IP minősítésű szentegáti tulipános szarvasbika. Ám tovább nőtt a szakmai ellentét Party és a hivatalos szakmai álláspont között. 1968-ban összevonták a Gemenci vadgazdaságot és a Dunaártéri Erdőgazdaságot Gemenci Állami Erdő- és Vadgazdaság néven, a dunai szarvas és élőhelyének védelmét hangsúlyozva. Party igazgatóhelyettesi beosztásba került. Eredményes évek következtek, egészsége azonban sajnos

fogyóban volt. Hatvanhat évesen vonult nyugdíjba. Ennek a nagyevő, bő torkú, jó humorú, közvetlen természetű szakembernek megtörte a lelkét az egyre hangosabb szakmai vívódás, a gemenci szarvasbika-világrekord elmaradása, és egy meghiúsult Afrika-expedíció.

Az utókor mint Gemenc nagy tudású szakmai „kormányzója” (1951-1974), ahogy a német vendégek nevezték: a „szarvasok atyjára”, Sittyóra, az ártéri erdők, a dunai táj markáns egyéniségű fiára kell hogy emlékezzen. Nagyon tudott vadászni (golyóval is tudta lőni a repülő szárnyasvadat) és vadásztatni, selejtezni a nagyvadat. 1952-ben tett javaslata nemzeti park létesítésére – bár nem az ő elképzeléséhez igazodva – megvalósult.

Prof. Dr. Szunyoghy János (1908-1969)

Kisújszálláson született. Természetrajz és földrajz szakon szerzett diplomát a Pázmány Péter Tudományegyetemen. Előbb tanársegéd volt, majd 1938-ban doktorált. Kecskeméten tanárként dolgozott, közben képezte magát, tudományos dolgozatokat jelentetett meg. Miután nem kapott kedvére való állást, katonai pályát választott. A hadifogságot ő sem kerülhette el. 1945 után a tereptani és katonai földrajzoktatás tanszékvezetője lett. A leszerelés után 1947-ben visszatért Kecskemétre. 1950-ben a Természetudományi Múzeum Emlősosztályának lett a vezetője, kutatót, publikált, többek között a Magyar Vadászban. Érdekelte az üregi nyúl, a muflon, a szarvas témaköre. Ez utóbbi állatfajból kandidált. 1959-60-ban

afrikai vadászexpedícióon vett részt Széchenyi Zsigmonddal, Böröczki Kornéllal. Számátalan állatfajt gyűjtött, illetve ejtett el és vett fel velük kapcsolatos adatokat. A helyi feketék szemében ő a „Bwana Dudu”, a Bogár úr. Másodjára 1965/66-ban járt Afrikában, dr. Nagy Endre meghívására. Több tízezer darabos gyűjteményében 378 emlősfaj szerepelt, a mai hazai Afrika-gyűjtemények alapjai az ő nevéhez fűződnek. 1967-ben ő búcsúztatta gróf Széchenyi Zsigmondot. Személyében egy elfeledett, vérbeli afrikánusra, kitűnő zoológusra emlékezünk.

Szentegyedi és czegei gróf Wass Albert (1908-1998)

Erdély egyik legősibb családja, a Wass család az Árpád-háziaktól származtatja magát. Szent László király életének megmentéséért jutalmul kapták az erdélyi Cegei-tó körüli hét település

birtokot, a Vas nevet a cegei/czegei előnevet. IV. Béla megerősítette birtokaikban, Mária Terézia grófi címet adományozott számukra.

Albert a Kolozsvár melletti Válaszúton, az anyai nagyszülők kastélyában jött a világra. Az apai szentgotthárdi udvarházban cseperedett fel. Nyiladozó értelmével egyre inkább figyelte az erdélyi Mezőség világát. Nagypjával együtt böngészte a madaras és állatos könyveket, ő vitte először vadrecézni, tanította üres fegyverrel a helyes fegyverkezésre, oktatta a mértékletességre, a vadászat hangulatának megelézésére.

Alapiskoláit Szentgotthárdon végezte, magántanulóként nevelőjétől német és francia nyelvet tanult. Középiskolába a Kolozsvári Református Gimnáziumába írárták be. Közben 10 évesen megkapta első vadászfegyverét egy 20-as dupla puskát, nemsokára meg is lőtte apja vadórrel élete első mezei nyulát. A tanulás mellett életét továbbra is a

természet imádata valamint a vívósport igen eredményes gyakorlása tette teljessé. 11 évesen megélt a román állampolgárrá válást, ám birtokaik 90%-át elvesztették Fegyvereiket csak később, némi fondorlattal kapták vissza.

Második nekifutásra felvették a Magyar Királyi Debreceni Gazdasági Akadémiára, ahol három évig tanult. Kitűnő eredményeket ért el kisöbű sportfegyveres országos versenyeken. Németországban szerzett erdőmérnöki diplomát, Franciaországban erdő- és kertmérnöki tanulmányokat folytatott. A Sorbonne egyetemen doktori címet szerzett.

1927-től datálódik irodalmi tevékenysége; egyre inkább ismert, elfogadott tollforgató, alkotó személyiség lett. 1934-től kezdett gazdálkodni a maradék 2000 kh nagyságú családi birtokon. Közben a román királyi vadászmaster kérésére szakértőként a Kárpátok vadállományának felügyeletével foglalkozott. 1934-ben írta meg a Farkasverem című művét. 1935-ben tagja lett a Szépművészeti Céh-nek, 1939-ben pedig az Erdélyi Irodalmi Társaságnak és a Kisfaludy Társaságnak. 1940-ben megkapta a Baumgarten díjat.

1940 őszén, még a katonai közigazgatási időszakban több polgári személyt lelőttek a lakhelyük közelében. E történet következményei mind a mai napig kísértik személyét. 1941-ben a budapesti Erdészeti és Mezőgazdasági Minisztérium kinevezte erdőszelügyelőnek Désre. Irodalmi munkássága újabb elismeréseként 1942-ben megkapta a Klebersberg-díjat. Még ez évben rövid kiképzés után zászlósi rangot kapott a Magyar Királyi Lovasságnál. 1943-ban a Gestapo fókuszából eltüntetve, Ukrajnába vezényelték a Pripjet

mocsárvidékre. Legmagasabb kitüntetését vadászösztönének köszönhetette, amikor is egy harcgegyeséget a mocsáron át közlekedő özek csapásán menekített ki a bekerítésből. A folyamatos katonai visszavonulás során a végállomás végül is Dél-Bajorország lett. Hadifogságba került, ahonnan 1945 őszén szabadult. 1946-ban a román népbíróság távollétében halálra ítélte.

1949-ben Hamburgban segédkezett az ENSZ Emberjogi Bizottságának munkájában, az ő küzdelme alapján vehettek ismét vadászfegyvert a kezükbe a legyőzött Németország vadászai. 1951-ben kivándorolt az USA-ba, előbb Ohio majd Florida lett a lakhelye, az állampolgárságot 1957-ben kapta meg. Erdély szerelmese azért választotta ezen új hazát, hogy az angolszász népekkel megismertesse Erdély sorsát, számítva az USA-ban és Kanadában élő több mint egymillió magyar származású ember segítségére. Farmon dolgozott, majd katonai és polgári tanintézményekben oktatott, Florida állam egyeteméről ment nyugdíjba a 70-es évek elején.

Számtalan irodalmi, kulturális, társadalmi mozgalom élharcosa volt. Szerepén módon vadászott Amerikában, az erdélyi, mezősegi, görgényi, istenszéki kedvenc vadászterületeire már sosem jutott el többé. Ennek a magányosan vadászó, a természet titkait csodáit kereső embernek a vadászat szenvedélyt, a lélek megpihenését, a természet imádatát jelentette. Több mint ötven özbakot ejtette el az óhazában, ennek sokszorosát engedte tova fegyvere előtt.

Némi gyógyír számára, hogy 1993-ban megkapta a Magyar Köztársaság Érdemrend Középkeresztjét, 1997-ben pedig átvehette a magyar állampolgár-

ságról szóló ideiglenes igazolást. 1998-ban tért meg Csaba királyfi seregéhez, 84 éves korában. Rehabilitációja sajnos a mai napig nem történt meg. 1999-ben posztumusz Magyar Örökség és Magyar Művészetért díjjal, 2003-ban Alternatív Kossuth-díjjal jutalmazták írói munkásságát.

Több mint 50 irodalmi műve fémjelzi munkásságát, melyek közül a Farkasverem (1935), A titokzatos özbak (1941), az Adjatok vissza a hegyeimet (1949), és A funtineli boszorkány (1952), a legismertebb a vadászok körében. Ez a haláláig igaz magyar ember, nem volt vadászíró, de mindig gyönyörűen és szeretettel jelenítette meg a természetet.

90 éve született

Dr. Studinka László

(1918-1981)

Kompolton született egy kétdiplomás gazdasági felügyelő második gyermekéként. A világra nyitott, színes életű családban felnövő gyermekben korán kezdett életelemmé válni a nyelvtudás, a világfűsűg, bohéműsűg, a természet és vad, vadászat szeretete. Összes felmenői gazdaszok, vadászok voltak. 1922-ben Budapestre költözött a család. Német birodalmi iskolában tanult német, angol és francia nyelvet. Apja elvállalta egy Moson megyei mágnásbirtok igazgatását, s a család egyre több időt töltött a lébényei jószágigazgatói házban. A környékbeli Hanságban (Hany), gyermekkor ottani vadászpajtásai révén, egyre jobban kötődött testileg-lelkileg a vadászathoz. Négyévesen már állatneveket tudott latinul, hatévesen kisgolyós

Flóbertre váltotta a csúzlit. Tízévesen lőtte első vadját, egy foglyot a sülyeszett kakasú sörétes fegyverével. Egész életében ez a vadfaj volt az egyik kedvence. Tizenegy évesen jelent meg első cikke a Nimródban, tizenkét évesen lőtte első őzbakját. Az apa közel 30 000 kh nagyságú vadászberleményén, szigorú és következetes atyai vadásznevelés mellett, egyre aktívabb vadászéletet élt Elemér bátyjával együtt. Az erdészvadász „hanyör” Csepi Laci révén fordult az ornitológia felé a „Hanyi Istóknak” becézett ifjú. 1932-től több közleménye jelent meg a Természet, valamint a Kócsag című folyóiratban. 15 éves korában már előadást tartott a Magyar Ornitológus Szövetség ülésén – kedvenc témája a hamvas rétihéja volt. 16 évesen Oxfordban tartott előadást nagy sikerrel a VIII. nemzetközi Madártani Kongresszuson. 17 évesen a Magyar Madártani Intézet rendes megfigyelőjeként tartották számon. 1937-38-ban az atyai nevelési elvek alapján mezőgazdasági, mezőgazdasági kémiai, mérnöki és

közgazdasági tanulmányokat folytatott Edinburghban. Itt ismerte meg az angol és skót előkelőségek világát. 1940-ben okleveles mezőgazda diplomát szerzett Mosonmagyaróváron, majd jogi doktorrá avatták Budapesten, a Pázmány Péter Tudományegyetemen.

Egyre inkább belemerült a vadászatba, Kompolt, Bakonyszentkirály, Pápa, Hortobágy fémjelzi vadászatainak helyét. 26 éves koráig 25 szarvasbikát, több mint száz őzbakot, közel 22 000 apróvadat ejtett el. Harmadmagával a Hortobágyon egy hét alatt 5500 libát lőtt. Az 1940 évi erdélyi visszacsatolást követően ötödmagával bérelt egy 30 000 kh nagyságú vadászterületet a Keleti-Kárpátokban, a Radnai-havasok mellett.

A II. világháborút együtt szolgálta le a két testvér. A Huszártüzér Osztály tartalékos zászlósaként, felderítő tiszt szolgálatban eljutott a hírhedt Pripjet mocsarakhoz. A vérzivatarban is élt a két testvér vadászszenvédélyének; László többek között egy erős őzbakot ejtett el. Parancsörtisztként vette ki részét a dunántúli visszavonuló harcokban, miközben megnősült. Angol fogságból, Ausztriából keveredett haza. Leigazolták, és kezdhette az életét nulláról. 1947-ben vadőri állást vállalt Lébény mellett, a bősárányi Kétvízközi Vt-nél. Közben bevonták kedvenc fegyverét. 1951. április 1-től az Ásványráró Dunaszegi Rezervátum (20 000 kh) vezetőjeként néhány év alatt létrehozta az ország legkiválóbb nyulas területét. Rövid ideig volt vadászati felügyelő a Lajta-Hanságban, 1952-ben áthelyezték az Ugodi Állami Gazdaságba, kerületvezető vadásznak. Rövidesen elbocsátották, négy év vészőfutás következett.

Dolgozott Homoki Nagy István filmes csoportjával, országos patkányirtó, a MAVAD csigaszervezője, nyúlbefogó mestere volt. Aztán fordult a kocka: 1955-ben előbb a Lajta-Hansági Gazdaság vadászati felügyelőjeként dolgozott, majd az Állami Gazdaságok Főigazgatóságánál 24 nagygazdaság közel egymillió kh területének lett a vadgazdálkodási-vadászati vezetője. 1956 nyarán őt bízta meg a MAVAD mellékállásban a külföldi fizetővendég-vadásztatás megszervezésével. A három nyelvet bíró, kiváló szakember ekkori munkájának köszönhető a „külföldi vadászturizmus” beindulása.

Félreértelmezett 1956-os epizódja folytán váltania kellett – Lábodra kérette magát. A vadszegény, 100 000 kh nagyságú vadászterületen 17 munkatársával valóságos vadászparadicsomot teremtett. Elfogadtatását jelzi, hogy 1957-től a Vadgazdálkodási Bizottság, 1962-től az Országos Vadgazdálkodási és Vadászati Tanács tagja lett. 10 évi eredményes szakmai munkáját ármánykodás törte meg, Gemencre került apróvadász vadászati előadónak. 1969-től datálódik élete szakmai csúcса. A MÉM Kiállítási Irodánál dolgozott az 1971. évi Budapesti Vadászati Világkiállítás megszervezéséért, a magyar trófeabemutatóért, a Magyar Vadgazdálkodási Szakbizottság titkáráként. Az ő kíséretében elejtett lábodi bika (Auloch 246,13 IP) lett a világkiállítás jelképe, logója. Emberfeletti munkát végzett, nagy része volt a kiállítás sikerében. 1971-ben áthelyezték Telkibe, kutatói munkakörbe, a Vadbiológiai Állomásra. Gondolkodott argentinai ill. perzsiai munkavállaláson, de gyorsan romló egészsége megálljt parancsolt. Nyugdí-

jasként járta a világot, barátaival vadászott. Olvasószerkesztője lett a megújult Nimródnak, tanácsadó szerepet töltött be a MAVAD-nál. 1977-ben jelent meg első könyve, melyet továbbiak követtek. Szamai kérdésekben kikérték a véleményét, 500 publikációja jelent meg az apróvadról, a nagyvadról. Nagyellenzője volt az akkori nagyüzemi MAVOSZ-fácánprogramoknak, ami miatt a szakmai „liga” ezután igyekezett a továbbiakban mellőzni.

1981 húsvétján, szalonkavadászatot követően, kórházba került. A két végén égetett gyertya végül kialudt. 1982-ben CIC irodalmi díjat nyert munkássága elismeréseként, melyet már csak lánya vehetett át.

Személyében nagy tudású, nagy gyakorlatú, kitűnő szakembert veszítettünk el. Európa nyugati fele talán jobban kedvelte és ismerte, mint az anyaország. Az ellenvéleménnyel élő szakember nem lehetett próféta saját hazájában, az akkori sajátos politikai környezetben. Német vadászvendégeitől hallott, híres mondása a mai napig szállóige: „Kétféle ember van a világon: normális és vadász.” Ő az utóbbi volt – teljes mértékben. „Soha nem bántam meg, hogy a hivatásos vadász rögz pályáját választottam. Ha újra kezdhethném, feltétlenül és gondolkodás nélkül megint csak a vadászatnak szentelném az életemet” – hangoztatta.

Könyvei: Mindennap vadásznapi (1977), Mit heißem Jägerherzen (1977), Unbändige Jagdpassion (1979), Ewige Jagdgründe (1980), Wanderungen eines Jägers (1981), Egy marék vadászemlék (1984), Örök vadászmezők (1984), Egy vadász kalandozásai puskával és kamerával négy világrészen (1995).

CÍMJEGYZÉK

Országos Magyar Vadászkamara
1027 Budapest Medve u. 34-40. Telefon: (06-1) 355-6180, 212-2226
info@omvk.hu, www.omvk.hu

OMVK Baranya megyei Területi Szervezete

7626 Pécs, Felsővámház u. 44.
06-72/ 332-354
omvkbm@dravanet.hu

OMVK Bács-Kiskun megyei Területi Szervezete

6000 Kecskemét Mezei u. 1-3.
06-76/ 325-254
omvkbacs@omvkbacs.t-online.hu

OMVK Békés megyei Területi Szervezete

5600 Békéscsaba, Bajza u. 11.
06-66/ 321-234
omvkbekes@mail.globonet.hu

OMVK Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Területi Szervezete

3526 Miskolc, Tas u. 18.
06-46/ 504-125
info@vadaszszovetseg.hu

OMVK Csongrád megyei Területi Szervezete

6727 Szeged, Irinyi J. u. 1.IV em. 21.
06-62/ 420-362
omvkcsongrad@invitel.hu

OMVK Fejér megyei Területi Szervezete

8000 Székesfehérvár, Jancsár u. 7.
06-22/ 327-933
omvk.fejer@eqnet.hu

OMVK Győr-Moson-Sopron megyei Területi Szervezete

9023 Győr, Csaba u. 16. II. 204.
06-96/ 618-692
orszagos-vadaszkamara@unicommail.hu

OMVK Hajdú-Bihar megyei Területi Szervezete

4026 Debrecen, Péterfia u. 4.
06-52/ 417-447
omvk.deb@mail.tvnet.hu

OMVK Heves megyei Területi Szervezete

3300 Eger, Hibay K. u. 12.
06-36/ 517-123
heves@omvk.t-online.hu

OMVK Komárom-Esztergom megyei Területi Szervezete

2800 Tatabánya, Dózsakert u. 63.
06-34/ 510-197
vadaszkem@vivamail.hu

OMVK Nógrád megyei Területi Szervezete

3100 Salgótarján, Múzeum tér 1. Pf. 234.
06-32/ 512-875
omvk.nograd@chello.hu

OMVK Főváros és Pest megyei Területi Szervezete

1051 Budapest, Nádor u. 34.
06-1/ 3119-608
omvkpest@t-online.hu

OMVK Somogy megyei Területi Szervezete

7400 Kaposvár, Zárda u. 18.
06-82/ 526-288
omvksomogy@mail.datanet.hu

OMVK Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Területi Szervezete

4400 Nyíregyháza, Vörösmarty tér 7/a.
06-42/ 311-246
szabolcs@vadaszszovetseg.t-online.hu

OMVK Jász-Nagykun-Szolnok megyei Területi Szervezete

5000 Szolnok, Petőfi u. 13.
06-56/ 514-180
postmaster@szolnok.t-online.hu

OMVK Tolna megyei Területi Szervezete

7100 Szekszárd, Tormay B. u. 18.
06-74/ 512-224
postmaster@tolna-omvk.t-online.hu

OMVK Vas megyei Területi Szervezete

9700 Szombathely, Puskás T. u. 7.
06-94/ 500-324
vas@omvk.hu

OMVK Veszprém megyei Területi Szervezete

8200 Veszprém, Dózsa Gy. út 32.
06-88/ 422-298
veszprem@omvk.hu

OMVK Zala megyei Területi Szervezete

8900 Zalaegerszeg, Petőfi u. 39.
06-92/ 599-440
vadaszkamara@zalaszam.hu

.....
Országos Magyar Vadászati Védegylet

1027 Budapest, Medve u. 34-40. Telefon: (06-1) 355 6180, fax: 375-8378
info@vadaszativedegylet.hu, www.vadaszativedegylet.hu

Baranya megyei Vadásztársaságok Szövetsége

7626 Pécs, Felsővámház u. 44.
Tel: 06 72 332 354

Bács-Kiskun megyei Vadászsövetség

6000 Kecskemét, Árpád krt. 2.
Tel: 06 76 418 800

Békés megyei Vadászsövetség

5600 Békéscsaba, Bajza u. 11.
06 66 321 234

Vadászok és Vadgazdálkodók Észak-Magyarországi Területi Szövetség

3526 Miskolc, Tas u. 18.
Tel: 06 46 504 125

Csongrád megyei Vadászsövetség

6721 Szeged, Római krt. 18/b.
Tel: 06 62 423 645

Fejér megyei Vadászok és Vadgazdálkodók Szövetsége

8000 Székesfehérvár, Jancsár u. 7.
Tel: 06 22 327 933

Kisalföldi Vadászsövetség

9023 Győr, Zechmeister u. 9.
Tel: 06 96 311 512, 06 20/ 9353 527

Hajdú-Bihar megyei Vadgazdálkodók és Vadászok Szövetsége

4026 Debrecen, Péterfia u. 4.
Tel: 06 52 417 447

Heves megyei Vadászok Szövetsége
3300 Eger, Hibay K. u. 12.
06 36 517 123

**Komárom-Esztergom megyei
Vadászszövetség**
2890 Tata, Tópart u. 8/c.
Tel: 06 34 384 063

Nógrád megyei Vadászszövetség
3100 Salgótarján, Múzeum tér 1. Pf. 234.
Tel: 06 32 512 875

**Vadászok és Természetvédők Közép-
Magyarországi Szövetsége**
1051 Budapest Nádor u. 34.
Tel: 06 1 3119 608

Somogy megyei Vadászok Szövetsége
7400 Kaposvár, Zárda u. 18.
Tel: 06 82 526 288

**Vadászok Szabolcs-Szatmár-Bereg
megyei Szövetsége**
4400 Nyíregyháza, Vörösmarty tér 7/a.
Tel: 06 42 311 246

**Jász-Nagykun-Szolnok megyei
Vadászszövetség**
5000 Szolnok, Petőfi u. 13.
Tel: 06 56 514 180

Tolna megyei Vadászszövetség
7100 Szekszárd, Tormay B. u. 18.
Tel: 06 74 512 224

Veszprém megyei Vadász Szövetség
8200 Veszprém, Dózsa Gy. u. 32.
06 88 422 298

**Zala megyei Vadásztársaságok és
Vadgazdálkodók Szövetsége**
8900 Zalaegerszeg, Petőfi u. 39.
Tel: 06 92 599 440

Sopron Tájegységi Szövetség
9400 Sopron, Bajcsy-Zs. u. 4.
06 99 311 100

Felsőtiszavidéki Vadgazdák Szövetsége
4405 Nyíregyháza, Debreceni út 138.
06 42/ 490-019

Rábaközi Vadászszövetség
9322 Rábatamási, Szabadság út 87.
Tel: 06 96 282 342

**Borsod-Abaúj-Zemplén megyei
Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal
Földművelésügyi Igazgatóság
Vadászati és Halászati Osztály**
3525 MISKOLC
Dóczy J. u. 6.
06-46/515-740
borsodvad@fki.gov.hu

**Csongrád megyei Mezőgazdasági
Szakigazgatási Hivatal
Földművelésügyi Igazgatóság
Vadászati és Halászati Osztály**
6701 SZEGED
Deák F. u. 17.
06-62/553-460
csongrad-vadasz@fki.gov.hu

**Fejér megyei Mezőgazdasági
Szakigazgatási Hivatal
Földművelésügyi Igazgatóság
Vadászati és Halászati Osztály**
8001 SZÉKESFEHÉRVÁR
Deák F. u. 7-9. Pf. 43
06-22/511-283
fvmh-fejer@fki.gov.hu

**Győr-Moson-Sopron megyei
Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal
Földművelésügyi Igazgatóság
Vadászati és Halászati Osztály**
9021 GYŐR
Jókai u. 12.
06-96/514-740
fvmh-gyor@fki.gov.hu

**Hajdú-Bihar megyei Mezőgazdasági
Szakigazgatási Hivatal
Földművelésügyi Igazgatóság
Vadászati és Halászati Osztály**
4002 DEBRECEN
Kossuth u. 12-14. Pf. 404
06-52/523-820
vadhalhajdu@fki.gov.hu

**Heves megyei Mezőgazdasági
Szakigazgatási Hivatal
Földművelésügyi Igazgatóság
Vadászati és Halászati Osztály**
3301 EGER
Barkóczy u. 7. Pf. 145
hevesvad@axelero.hu

**Jász-Nagykun-Szolnok megyei
Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal
Földművelésügyi Igazgatóság
Vadászati és Halászati Osztály**
5000 SZOLNOK
Kossuth L. u. 2.
06-56/505-397
vadaszat_halaszat-szolnok@fki.gov.hu

**Komárom-Esztergom megyei
Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal
Földművelésügyi Igazgatóság
Vadászati és Halászati Osztály**
2801 TATABÁNYA V.
Győri út 13. Pf 18.
06-34/312-204
kom-vadhal@fki.gov.hu

**Nógrád megyei Mezőgazdasági
Szakigazgatási Hivatal
Földművelésügyi Igazgatóság
Vadászati és Halászati Osztály**
3101 SALGÓTARJÁN
Rákóczi u. 36. Pf. 95.
06-32/521-500
fvmh-nograd@fki.gov.hu

**Főváros és Pest megyei Mezőgazdasági
Szakigazgatási Hivatal
Földművelésügyi Igazgatóság
Vadászati és Halászati Osztály**
1055 BUDAPEST
Városház u. 7.
06-1/ 485-69-04
mgsh-pest@fki.gov.hu

.....
**Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalok Földművelésügyi Igazgatóság Vadászati
és Halászati Osztályok címei**

**Baranya megyei Mezőgazdasági
Szakigazgatási Hivatal
Földművelésügyi Igazgatóság
Vadászati és Halászati Felügyelőség**
7600 PÉCS
Rákóczi u. 30. Pf. 428
06-72/512-455
vadasz-baranya@fki.gov.hu

6000 KECSKEMÉT
Bajcsy-Zsilinszky krt. 2. Pf. 215
06-76/502 418
bacs-vadfel@fki.gov.hu

**Békés megyei Mezőgazdasági
Szakigazgatási Hivatal
Földművelésügyi Igazgatóság
Vadászati és Halászati Osztály**
5600 BÉKÉSCSABA
Derkovits sor 2.
06-66/444-254
fvmvadasz04@bekesmegye.hu

**Bács-Kiskun megyei Mezőgazdasági
Szakigazgatási Hivatal
Földművelésügyi Igazgatóság
Vadászati és Halászati Osztály**

Somogy megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal
Földművelésügyi Igazgatóság
Vadászati és Halászati Osztály
7400 KAPOSVÁR
Csokonai u. 3. Pf. 250
06-82/ 414-894
vadhal.somogy@axelero.hu

Szabolcs Szatmár-Bereg megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal
Földművelésügyi Igazgatóság
Vadászati és Halászati Osztály
4401 NYÍREGYHÁZA
Bessenyei tér 1.
06-42/594-410
fagyaszoltan@fki.gov.hu

Tolna megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal
Földművelésügyi Igazgatóság
Vadászati és Halászati Osztály
7101 SZEKSZÁRD
Augusz I. u. 7. Pf. 210
06-74/529-350
vadhal-tolna@fki.gov.hu

Vas megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal
Földművelésügyi Igazgatóság
Vadászati és Halászati Osztály
9702 SZOMBATHELY
Vörösmarty u. 9. Pf. 260
06-94/506-760
fvmh-vas@fki.gov.hu

Veszprém megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal
Földművelésügyi Igazgatóság
Vadászati és Halászati Osztály
8200 VESZPRÉM
Megyeház tér 1. Pf. 315
06-88/580-440
fvmvadasz@invitel.hu

Zala megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal
Földművelésügyi Igazgatóság
Vadászati és Halászati Osztály
8901 ZALAEGERSZEG
Bíró Márton u. 38. Pf. 186
06-92/321-440
fvmh-zala@fki.gov.hu

Kiskunsági Erdészeti és Faipari Zrt.
6000 Kecskemét, József A. u. 2.
(76) 510-400
kefag@kefag.hu

Mecseki Erdészeti Zrt.
7623 Pécs, Rét u. 8.
(72) 508-200
info@mecsekerdo.hu

Nagykunsági Erdészeti és Faipari Zrt.
5001 Szolnok, József A. u. 34.
(56) 512-110
nefag@nefag.hu

Nyírségi Erdészeti Zrt.
4401 Nyíregyháza, Kótaji u. 29.
(42) 598-450
mail@nyirerdo.hu

Pilisi Parkerdő Zrt.
2025 Visegrád, Mátyás király u. 4.
(26) 598-000
info@pprt.hu

Somogyi Erdészeti és Faipari Zrt.
7400 Kaposvár, Bajcsy Zs. u. 21.
(82) 505-100
sefag@sefag.hu

Szombathelyi Erdészeti Zrt.
9700 Szombathely, Zanati u. 26.
(94) 329-977
szombathely.erdo@mail.datanet.hu

Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt.
9400 Sopron, Honvéd u. 1.
(99) 506-810
titkarsag@taeagr.hu

VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazd. Zrt.
8000 Székesfehérvár, Tolnai u. 1.
(22) 510-501
posta@vadex.hu

Vértesi Erdészeti és Faipari Zrt.
2800 Tatabánya, Dózsakert u. 63.
(34) 316-733
verteserdo@t-online.hu

Zalaerdő Zrt.
8800 Nagykanizsa, Múzeum tér 6.
(93) 500-200
zalaerdo@zalaerdo.hu

HM Budapesti Erdőgazdasági Zrt.
1033 Budapest, Hévízi út 4/a
(1) 387 88 59
bp-erdo@bp-erdo.hu

HM Kaszói Erdőgazdaság Zrt.
7563 Somogyuszob-Kaszó
(82) 351 690
info@kaszort.hu

HM Veszprémi Erd. Zrt.
8200 Veszprém, Jutasi u. 10.
(88) 591 510
info@verga.hu

.....
Erdőgazdaságok címlistája

Bakonyerdő Zrt.
8500 Pápa, Jókai út 46.
(89) 513-100
info@bakonyero.hu

Délalföldi Erdészeti Zrt.
6721 Szeged, Zsótér u. 4/b
(62) 551-340
dalerdr@dalerd.hu

Egererdő Zrt.
3300 Eger, Kossuth L. u. 18.
(36) 801-501
egererdo@egererdo.hu

Északerdő Zrt.
3525 Miskolc, Deák tér 1.
(46) 501-501
info@eszakerdo.hu

Gemenci Erd. Zrt.
6500 Baja, Szent Imre tér 2.
(79) 326-387
gemenc@atrtnet.hu

„Gyulaj” Erdészeti és Vadászati Zrt.
7090 Tamási, Szabadság u. 27.
(74) 573-940
gyulajrt@axelero.hu

Ipoly Erdő Rt.
2661 Balassagyarmat, Bajcsy-Zs. u. 10.
(35) 300-769
titkarsag@ipolyerdo.hu

Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt.
9023 Győr, Corvin z. 9.
(96) 529-451
gyorierd@kaeg.hu

.....
Polgári Kézilőfegyver- és Lőszervizsgáló Kft.

ELÉRHETŐSÉGE:

Személyesen: 1031 Budapest, Gyöngyösor u. 6., **Levélben:** 1031 Budapest, Gyöngyösor u. 6.,
Telefonon: 347-6030, **Telefaxon:** 347-6039, **E-mail-ben:** mkh@mkh.hu

A VIZSGÁLÓ ÜGYFÉLFOGADÁSI IDEJE MAGÁNSZEMÉLYEK RÉSZÉRE:

Hétfőtől-csütörtökig a fegyverek átvétele vizsgálatra:

7⁰⁰-tól 12⁰⁰-óráig,

nyitva tartás: 7⁰⁰-tól 14⁰⁰-óráig.

Pénteken a fegyverek átvétele vizsgálatra:

7⁰⁰-tól 11⁰⁰-óráig,

nyitva tartás: 7⁰⁰-tól 12⁰⁰-óráig.

TARTALOM

2008. évi naptár	5
Tizenkét hónap	6
Tíz éves a kamara	30
A vadkár jogi vonatkozásai	35
Kötelezettségek és teendők... ..	42
A szakértő vadkár-megállapításának problémái... ..	48
A jövő nemzedéke	60
Kezünkben a jövőnk	65
A klímaváltozás hatása a vad életterére, táplálékbázisára	81
Kérdések válasz nélkül	87
Víz, kutak, itatók	92
Alattomos ellenség	105
Kóborló vadászok	110
A láthatatlan ragadozó meg a 24 órás vadőr	116
Diana Vadász hölgy Klub	122
A vadászkutyákról hitelesebben	124
Évfordulósok	127
Címjegyzék	138